НЕДЈЕЉНИ

БАЊАЛУКА, 20. и 21. јула 1985.
Број 4458 Година XLII Цијена 32 динара

ГЛАС

ЛИСТ СОЦИЈАЛИСТИЧКОГ САВЕЗА РАДНОГ НАРОДА

ИЗЛАЗИ СВАКОГ ДАНА ОСИМ НЕДЈЕЉЕ

ОСАМНАЕСТА СЈЕДНИЦА ЦЕНТРАЛНОГ КОМИТЕТА САВЕЗА КОМУНИСТА ЈУГОСЛАВИЈЕ О МЕТОДУ РАДА ЦК И ОСТВАРИВАЊУ УСТАВНОГ ПОЛОЖАЈА РАДНИКА

Дјелом доказивати способност

● Савез комуниста не може бити јединствен и оспособљен за своју улогу ако револуција „тапка у мјесту", а друштвени развој стагнира ● Имајући то у виду једно од основних питања је: шта даље учинити да СКЈ и његово руководство на дјелу допринесу мијењању постојећег стања и обуздавању негативних тенденција ● Централни комитет СКЈ мора да омогућава и да тражи стваралачки допринос СК република и покрајина како би и сами преузели и носили одговорност за грађење јединствене политике СКЈ

Страна 5.

НА ПЛАНТАЖИ КРАЈ ЛАКТАША ПОЧЕЛА БЕРБА ВОЋА

БРЕСКВЕ ИЗ РИЈЕЧАНА

ЛАКТАШИ, 19. јула — У воћњаку Ријечани бресквe су приспјеле за берву. Тако је и званично почела овогодишња берба воћа, које је намијењено домаћој пијаци и прерађивачким капацитетима „Витаминке" и „Приједорчанке". Дуга и изузетно хладна зима оставила је трагове на роду. Истина, бресква је добро издржала све хладноће и мразеве, али су зато страдале јабуке, крушке и грожђе.

Као и ранијих година, у помоћ су прискочили омладинци. Извиђачи из Одреда „Савко Јењић" из Вијачана ове године су најбројнији. Они су у воћњаку формирали логор. Осим њих, ту су и ученици лакташких школа. Све је учињено да бресква стигне на тржиште.

Снимио: Р. ОСТОЈИЋ

ЕЛЕКТРОНИКА

Дифер креће у свијет

● Електронички изуми не долазе више само из чувене „Силицијумске долине" у Калифорнији. Електроинжињер Слободан Десанчић из Бањалуке изумио је калкулатор за диференцирање леукоцита у крви, који је по перформансама за сада најбољи у свијету

Страна 7

АМАТЕРИ — СТВАРАОЦИ

УЗ ИЗЛОЖБУ ПОЛАЗНИКА ЛИКОВНИХ ТЕЧАЈЕВА У БАЊАЛУЦИ

Узлети до стваралачких домета

● Течајеви сликарства, скулптуре, таписерије и керамике у Бањалуци постају мале радионице у којима се стиче знање о умјетности и дуготрајним стрпљивим радом стварају предуслови за самосталан креативни рад ● Оставити траг, ослободити се спутаности и вјештином и знањем у облику и материјалу створити властиту креацију жеља је која се може остварити

Страна 9

СУСРЕТИ И РАЗГОВОРИ У МРКОЊИЋУ

Тајна варцарских алхемичара

● „Имам документ да је мој прадјед продавао косе у Анадолију. Документ је на арапском и читао ми га је стогодишњи хоџа Мехдић" - прича Ахмет Зонић, један из породице оних гдје се ковачки занат преноси с кољена на кољено

Страна 7.

KRAJEM NEDJELJE

AFRIČKI SKUPOVI

Afrika je protekle sedmice bila domaćin dva značajna skupa — Svjetske konferencije dekade UN za žene i ekonomskog samita organizacije afričkog jedinstva. Iako ne i formalno, drugi skup je na neki način bio u funkciji prvog, jer bez promjene neravnopravnih političkih i ekonomskih odnosa u svijetu, nema ni pune ravnopravnosti žena u društvu. To i te kako dolazi do izražaja upravo na afričkom kontinentu, gdje se na ramenima žena, majki, posebno, slama breme ekonomske krize, zaostalosti i gladi.

Dekada UN za žene, proglašena na konferenciji u Meksiku, 1975. godine, nije dala željene rezultate. Istina, u deceniji posvećenoj ženama u mnogim zemljama promijenjen je njihov pravni status, ponegdje unaprijeđen i stvarni položaj u društvu, sve više ih je u premijerskim i ministarskim foteljama, „Prošetale" su svemirom i svim poljima ljudske djelatnosti na zemlji. Ali, na žalost riječ je još uvijek samo o izuzecima koji potvrđuju pravilo da samo 17 odsto žena u svijetu ima puno obrazovanje, a osnovno svega 50 odsto, da ih je najveći broj i dalje vezan za kuću i zemlju. U Africi 50 odsto hrane proizvode žene bez aktivnog uključivanja u ekonomski i politički i život svojih zemalja. Ovakve i slične ucjene iznesene su na svjetskoj konferenciji u Najrobiju čija je tema bila „Ravnopravnost, mir i razvoj", a podteme obrazovanje, zdravstvena zaštita i zapošljavanje. Na konferenciji je učestvovalo više od 3.000 delegata iz 150 zemalja zalažući se da se pitanje društvenog položaja rješava u kontekstu ukupne svjetske situacije, odnosno da se ženama omogući da aktivno učestvuju u rješavanju svih međunarodnih problema i pitanja.

Bilo je, međutim, i pokušaja da se društveni položaj žena izdvoji iz ovog konteksta i tretira kao isključivo „žensko pitanje", te da se akcenat stavi prije svega na podteme kao najbitnije probleme. Zato se insistiralo i na održavanju „Foruma 85" skupa nevladinih organizacija žena, prije svjetske konferencije kako bi se njegov eho i eventualna blokovska prepucavanja i pritisci prenijeli i na zvanični sastanak. Na „Forumu 85" bilo je oko 12 hiljada predstavnika ženskih organizacija, grupa i individualaca koji su zastupali različita politička i ideološka stanovišta. Ipak, polemisanje na „Forumu" nisu mogla izmijeniti osnovni tok svjetske konferencije i njene stavove da se treba boriti za poboljšanje položaja žena u svijetu, posebno u zemljama u razvoju, ali i za izmjenu odnosa prema ženama u razvijenom svijetu.

U drugom velikom afričkom gradu, Adis Abebi, 21. samit OAJ posvetio se ekonomskim problemima Afrike. Nakon prilično kritičkog perioda za ovu panafričku organizaciju, kada je ozbiljno uzdrmano njeno jedinstvo i zajedništvo, kao novo ohrabrenje je djelovala potpuna saglasnost postignuta oko svih prijedloga dokumenata, dan uoči zvaničnog početka samita. Jasno je, velike i nedjeljive ekonomske teškoće ujedinile su Afriku, ali u ovom trenutku to joj je jedinstvo i najpotrebnije. Posebno za zemlje dužnike ovog kontinenta koje svojih 170 milijardi duga inostranstvu ne mogu otplatiti ni po cijenu vlastitog opstanka, koji je u mnogima od njih poprilično ugrožen. Zajednički apel za reprogramiranje dugova i otpisivanje onih najnerazvijenim otići će na kraju samita, 26. jula u svijet, zajedno sa prijedlogom niza mjera za dugoročno rješavanje ekonomskih problema kontinenta. Kakav će odgovor doći Africi, teško je prognozirati. Činjenica da je razvijeni svijet do sada bio voljan jedino da gasi, ne i da sprečava požar na afričkom kontinentu, ne daje mnogo osnova za optimizam ni ovaj put.

M. KARALIĆ

PRENOSIMO VJESNIK

SAVA

Sva je sreća da su Savom zaplovile one famozne naftne mrlje. Zagađenje nekih crpilišta beogradskog vodovoda uzbudilo je duhove. Posebno zato što su posavske republike i pokrajine odricale da su zagađivači na njihovim teritorijama.

Da nije bilo te enigme, danas se vjerojatno ne bi znalo da je situacija sa Savom mnogo ozbiljnija nego što se činilo. Više od povremenih mrlja zabrinjava stalna zagađenost mineralnim uljima. Dopuštena granica /0,05 mikrograma na litru/ prekoračuje se od 290 /!/ puta.

U izvještaju Saveznom vijeću dr Milorad Stanojević — predsjednik Saveznog komiteta za poljoprivredu — upozorio je da naftaši nisu jedini krivci. Savu zagađuju gradske kanalizacije, industrijski pogoni i mnogi drugi.

Šokantan je, zapravo, podatak da se u Hrvatskoj pročišćava samo 3,6 posto otpadnih voda. Tek svaki trideseti zagađivač poduzima nešto da sačuva okolicu. Od federalnih jedinica uz Savu situcija je lošija samo u Srbiji /s, 5 posto/. Bolje je u Bosni i Hercegovini /9,9 posto/, Sloveniji /12,5 posto/ i Vojvodini /18,5 posto/.

Uređaji za pročišćavanje otpadnih materija uglavnom nisu jeftini. Možda je i to potaklo nadležne — osobito u ovom trenutku, kako to volimo reći — da malo zažmire. Na žalost, ni ekološke katastrofe nisu jeftine. Pokazuju to iskustva s piritom u Borskoj Reci, fenolom u Ibru, fekalijama u Kopačkom ritu...

Najgore je, međutim, što ni novac uložen u zaštitu okoline ponekad ne služi svrsi. U Skupštini se mogło čuti da neki ispravni uređaji za pročišćavanje naprosto nisu — uključeni! Takvo ponašanje govori nam da je glavni „feler" ipak u ljudima. Čini se da još nismo svjesni što bi značila smrt Save. Ili, možda, pomalo nojevski, mislimo da je sve riješeno potpisivanjem drutšvenog dogovora o — čistoj Savi.

M. KOPRIVICA

REKLI SU...

Promjene — smetnje

Izvozu, hoću da kažem proizvođačima za izvoz, smeta stalna promjena propisa i potreba da im se iznova prilagođavamo. Zatim, tu je masa papira da bi se roba otpremila izvan granice naše zemlje. Više energije, znanja i spretnosti se troši u savladavanju administrativnih prepreka nego u istraživanje i obradu inostranog tržišta. Za naše korisnike alata u Americi neshvatljivo je i nepojmljivo da fabrika ne može direktno u urgentnim situacijama, a i uopšte, da mu izveze alat već u čitav posao mora da se uključi trgovina.

(Milivoje Vulović, generalni direktor Fabrike reznog alata u Čačku, „Ekonomska politika)

Prema radu

U ovoj ćemo godini ostvariti ukupan prihod od 20 i vrijednosti izvoza od 15 milijardi dinara (novih). Prosječni nam je neto lični dohodak 43.000 dinara. Svi smo plaćeni prema radu. Za svaku operaciju u izradi košulja (ima ih 55) ustanovljeno je potrebno vrijeme i cijena. Radnik svakodnevno može da prati učinak i zaradu a neredni dan do 12 časova na grafikonu svakog radnika označena je zarada od prethodnog dana.

(Dr Radimilo Popović, zamjenik direktora konfekcije „Javor" u Ivanjici, „Oko")

JAVNI RED I MIR

Strože mjere

Broj prekršaja javnog reda i mira u prva tri mjeseca ove godine samo je za dvanaest procenata veći nego 1983. godine — što, kada se izuzme izuzetno dobra situacija u minuloj godini — svjedoči o povoljnim kretanjima, kakva u banjalučkoj opštini traju već niz godina. To je, naravno, moguće zahvaljujući pojačanoj samozaštitnoj aktivnosti radnih ljudi i građana, kao i tješnjoj međusobnoj saradnji OSUP-a i drugih nosilaca društvene samozaštite.

Valja se, međutim, upitati: kakvi su to prekršaji koji remete red i mir građana, kako se, kada, i gdje događaju?

Analiza načinjena za prvo tromjesečje — koja je nedavno predočena Predsjedništvu OK SSRN Banjaluka — pokazuje da se od 277 slučajeva narušavanja javnog reda i mira najveći dio, čak 40 posto, može okvalifikovati kao drsko i izuzetno drsko ponašanje. Zatim tek dolaze tuče i fizički napadi, pa drugi prekršaji. U tom smislu, nadležni sudovi su kaznili 178 lica novčano, 6 lica je kažnjeno zatvorom u trajanju od 10 do 55 dana, izrečeno je 13 zaštitnih mjera a jedan dio prijava se još nalazi u rješavanju.

Ko čini prekršaje? Analiza ukazuje da posebnu pažnju zaslužuje socijalna i starosna struktura učinilaca prekršaja ove vrste: naime, i u ovom periodu, kao i ranije, prekršaje protiv javnog reda i mira čine najvećim dijelom radnici bez zaposljenja (78 posto!), i to u starosnoj dobi do 35 godina (čak 92 posto!) Značajno je i to da među učiniocima ovih dijela nema maloljetnika te da ima 20 procenata onih koji su i ranije odgovarali za prekršaje iz ove oblasti. Trideset procenata otpada na prekršioce koji su bili pod utcajem alkohola, a važna je činjenica i to da je najveći broj ovih prekršaja činjen pojedinačno: broj počinilaca udružen u grupe od 2 ili tri lica je posve simboličan.

Pa ipak, iako se situacija u cjelini može smatrati povoljnom, skoro da nema dana kad štampa ne izvještava o ovim prekršajima. Statistika pak bilježi da se, u prosjeku, učine dva prekršaja protiv javnog reda i mira na dan! To znači da je potrebno učiniti nove napore kako bi se stanje u većoj mjeri poboljšalo ali — dio ovih napora prevazilazi nadležnosti OSUP da preduzima neposredne mjere. Jer, najveći broj prekršaja zbiva se u ugostiteljskim objektima, i to onda kada ovi krše postojeću odluku o radnom vremenu! Težeći što većoj i lakšoj zaradi, mnogi se ugostitelji odlučuju da drže svoje lokale otvorene i u „gluvo" doba, pri čemu naravno, doprinose alkoholiziranju gostiju. A varnica tada lako kresne.

I ovdje dolazi do izražaja samozaštitna djelatnost građana od kojih potiče najveći broj poziva — ugostitelji međutim, zovu tek kada se varnica razgori dotle da strada inventar!

Održavajući javni red i mir, radnici milicije uočavaju pojave dužeg radnog vremena pojedinih ugostiteljskih objekata, i takve podatke dostavljaju nadležnim organima. Jer, očigledno, ovi su prekršaji u domenu inspekcijskih službi, ali se odražavaju na javni red i mir. Kod svega toga, mobilniji inspekcijski rad, u nedovoljnoj mjeri doprinosi poboljšanju stanja jer mnogi privatni ugostitelji lako podnose novčane kazne koje ih čekaju na kraju procedure — taj novac oni zarade za par sati prekovremenog rada! Čini se, otuda da bi strožije mjere — poput recimo, oduzimanja radne dozvole na određeno vrijeme — imale više efekta: bio bi, tako olakšan i rad inspekcijskih službi, propisi bi se poštovali u većoj mjeri, a među uzrocima prekršaja protiv javnog reda i mira otklonjen onaj najznačajniji.

D. SOČANSKI

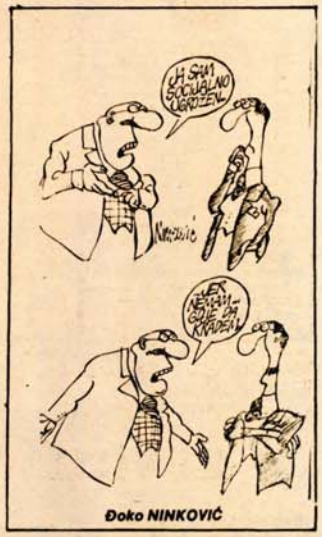

Đoko NINKOVIĆ

BILJEŽIMO

Unaprijed uzimanje

Kad bi svi bili ekspeditivni kao Radiotelevizija Sarajevo, vjerujemo da u našoj zemlji ne bi bilo nenaplaćene realizacije, koja se, uzgred da kažemo, povećava iz godine u godinu.

Bilo bi dobro kad bi u financijskim službama radnici radili slično inkasatorima Radio-televizije Sarajevo, koji ništa ne prepuštaju slučaju. Oni ovih dana obilaze pretplatnike i uzimaju im „harač" za dva mjeseca unaprijed.

Što je u pitanju: pamet ili nekorektan odnos?

Možda u Radiju i TV Sarajevo misle da i drugi osobne dohotke primaju dva mjeseca unaprijed?!

Čini nam se da u Radio-televiziji ipak misle da su oni u pravu jer i to je po njima „sitno" u standardu radnog čovjeka i umirovljenika, čiji pad nikako da se zaustavi.

P. DRLJAČA

„GLAS" List Socijalističkog saveza radnog naroda

Opštine osnivači: Banjaluka, Bosanska Gradiška, Čelinac, Kotor-Varoš, Laktaši, Prnjavor, Skender-Vakuf, i Srbac.

Izdaje i štampa NIGRO „Glas" Banjaluka, Ulica AVNOJ-a 93.

Predsjednik Poslovodnog odbora NIGRO „Glas" **Edhem Čizmić**

Direktor i odgovorni urednik **Nebojša Radmanović**

Uređuje Redakcijski kolegij: **Mirko Kisjan,** (banjalučka hronika) **Emin Krkić,** (popodnevni desk) **Tomo Marić,** (sport), **Miloš Milinović** (Bosanska krajina), **Arif Sitnica** (tehnička redakcija), **Sabira Piragić** (desk), **Nada Puvačić** (kultura), **Nebojša Radmanović** (direktor i odgovorni urednik), **Fadil Smajić** (hronike), **Dragiša Spremo** (Nedjeljni Glas).

Novinski savjet lista „Glas" **Ivan Andričić, Nusreta Borić** (predsjednik) **Edhem Čizmić, Milenko Čerketa, Jovo Kerkez, Radojka Kuzmanović, Predrag Lazarević, Oto Marulić, Islam Mehdić, Branko Pivašević, Nebojša Radmanović, Grozda Regodić, Nenad Trifunović, Franjo Vardić.**

Prvi broj „Glasa" izašao je kao organ NOP-a za Bosansku krajinu u Župici kraj Drvara, 31. jula 1943. godine. Poslije oslobođenja „Glas" izlazi u Banjaluci kao organ Oblasnog narodnog fronta do juna 1951. Od IX 1953. izlazi kao organ SSRN pod imenom „Banjalučke novine", a od 29. novembra 1955. pod imenom „Krajiške novine". Od 13. maja 1963. list ponovo izlazi pod imenom „Glas". Ukazom Predsjedništva SFRJ od 19. jula 1968. „Glas" je odlikovan Ordenom zasluga za narod sa srebrnim zracima. Od 8. februara 1983. „Glas" izlazi kao dnevni list.

SINDIKALNA PRETKONGRESNA AKTIVNOST

KA ŽIVOTNIJEM SINDIKATU

● U Opštinskom Vijeću Saveza sindikata Banjaluka okvirno razmatrana neka pitanja novog Akcionog programa Sindikata Bosne i Hercegovine

BANJALUKA, 19. jula — Akcioni program Saveza sindikata Bosne i Hercegovine valjalo bi načiniti kratko, jasno, sa precizno određenim zadacima - i to samo onima koji će se zaista moći ostvariti! Ovo je jedno od mišljenja oko kojeg nije bilo nimalo dvoumljenja u razgovorima vođenim u Opštinskom vijeću Saveza sindikata Banjaluka. Tema se odnosila za neka aktuelna pitanja za izradu ovog dokumenta, a razgovor je vođen u okviru priprema 7. kongresa Saveza sindikata Bosne i Hercegovine koji, kao što je poznato, treba da se održi u martu iduće godine. Takođe, treba istaći da su ovo prvi razgovori o toj temi, te da će se, na osnovu iznesenih mišljenja i sugestija načiniti nacrt akcionog programa (kao i drugih kongresnih dokumenata) o kojem će se voditi rasprava u svim organizacijama i organima Saveza sindikata.

Današnji pak razgovori, iako vođeni o okvirnim osnovama, sadržavali su niz zanimljivih mišljenja i otvorenih problema: treba li, recimo, načiniti potpuno nov akcioni program - s obzirom na obimnu novu problematiku, ili pak dio zadataka iz tekućeg programa - onaj koji nije ostvaren - treba unijeti u program za naredni period? Kako naglasiti brže i efikasnije uključivanje Sindikata u društveno-ekonomska kretanja s obzirom na njegovu funkciju zaštite standarda radnih ljudi i građana? što bi, kako je rečeno, na neki način trebalo da se provlači kroz skoro sve buduće zadatke Sindikata. Ili, kako efikasnije osposobljavati radnike za samoupravljanje, budući da naše društvo samo u njegovom razvoju i dosljednom ostvarivanju vidi izlaze iz mnogih postojećih teškoća. Sve su to samo neka od pitanja koja su danas naznačena, a kakva će zacijelo rasprava iznijeti u znatno većem broju.

Ono, međutim, što je današnja rasprava iznijela kao opštu težnju jeste svakako potreba da se dođe do što životnijeg Sindikata.

U tom smislu su naglašavani različiti aspekti postojećeg stanja - od nedovoljno neposrednih kontakata i neodgovarajućeg načina rada, posebno u velikim sistemima privrede, pa do opštijih pitanja organizovanosti i sprovođenja onog što je dogovoreno. Akcioni program treba svakako da izražava realne potrebe djelovanja Sindikata, a u tom smislu, čini se, da i vrijeme nameće potrebu za „čvršćim, organizovanijim, pa i borbenijim Sindikatom" - istaknuto je danas. Ovo tim prije što je, uprkos brojnim pozitivnim rezultatima koje je u dosadašnjem razvoju ostvario, ipak u mnogim značajnijim društvenim pitanjima sindikat igrao perifernu ulogu, iscrpljujući se u raspravama o širokoj lepezi pitanja. Ovo se ne bi smjelo događati u buduće jer, se tako stvaraju uslovi i realne mogućnosti i za ne mnogo sretna rješenja, kao što je pomjeranje centara moći ka državnim organima i slično. Otuda proističe i važnost i značaj precizno definisanih zadataka, koji bi uz to, bili realni i ostvarivi. Blijedi efekti akcije „Imaš kuću - vrati stan", mogli bi u tom pogled biti dovoljno upozorenje.

D. SOČANSKI

JUČE U BANJALUCI U SAOBRAĆAJ PUŠTENA ULICA MLADENA STOJANOVIĆA

RADOVI NA VRIJEME

● Nakon tromjesečnih radova na sanaciji, juče je u saobraćaj puštena Ulica Mladena Stojanovića, čime je rasterećen gradski saobraćaj koji se odvijao zaobilaznim ulicama ● Da bi se sanirao i dio Titove ulice do Pozorišta, treba obezbijediti nova sredstva u iznosu od oko 45 miliona dinara

BANJALUKA, 19. jula — Polaganjem „habajućeg" sloja asfalta i obilježavanjem horizontalne signalizacije na preostalih 250 metara, radnici OOUR-a „Put" (KRO „Banjaluka), danas su završili radove na sanaciji Ulice Mladena Stojanovića. Na ovaj način ulica, u dužini od oko 850 metara, od raskrsnice na Malti do bivšeg Titovog druma, nakon tromjesečne popravke puštena je u saobraćaj.

Radovi na sanaciji započeli su 20. aprila i završeni su na vrijeme, prema ugovoru, s tim, što je prva faza, u dužini od oko 600 metara završena za 62, a druga od oko 250 metara za oko 43 dana.

— Radove bismo završili i ranije, ali česte kiše krajem juna i početkom ovoga mjeseca nisu dozvoljavale ulazak mašina na radilište - kaže Nedžad Dedić, diplomirani inžinjer građevinarstva, šef gradilišta. — Ipak, smo uspjeli da poštujemo rokove, jer smo radili prekovremeno, subotom po potrebi i nedjeljama.

Investiciona vrijednost dosadašnjih radova na sanaciji ulica iznosila je 55 miliona dinara, a da bi se izvršila sanacija i dijela Titove ulice, u dužini od oko 500 metara, od bivšeg Titovog druma do Pozorišta Bosanske krajine, neophodno je obezbijediti nova sredstva u izosu od oko 45 miliona dinara.

Ž. PAVLOVIĆ

BANJALUKA

AEROZAGAĐENJE

Prema podacima dobijenim od banjalučkog instituta zaštite za 18. i 19. jul 1985. godine, koncentracija sumpor-dioksida po kubnom metru izmjerena je u Centru 57, Boriku 41, Mejdanu 44, Vrbanji 37, Česmi 44, Delibašinom selu 88, a dozvoljena gornja granica kratkotrajne koncentracije iznosi 500, a dugotrajne 150 mikrograma.

Koncentracija čađi po kubnom metru izmjerena je u Centru 30, Boriku 60, Mejdanu 38, Vrbanji 31, Česmi 10, Delibašinom selu 11, a dozvoljena gornja granica kratkotrajne i dugotrajne koncentracije je 150 mikrograma.

POSLOVANJE PRIJEDORSKOG „CELPAKA" U PRVOM POLUGODIŠTU

Zalihe podruku s gubicima

PRIJEDOR, 19. jula — U fabrici celuloze i papira „Celpak" u Prijedoru su saopštili da je u proteklih šest mjeseci proizvedeno 49,508 tona papira i papirnih prerađevina, što je 18 odsto manje od plana. Razlog tome je nedostatak kvalitetne sirovine, česti zastoji na rekonstruisanim papir-mašinama, pomanjkanje repromaterijala, prekomjerne zalihe gotovih proizvoda i teškoće, od kojih su mnoge iznad moći blizu tri hiljade zaposlenih.

Zabrinjava, međutim, činjenica da su zalihe gotovih proizvoda dostigle 10 hiljada tona, čija je vrijednost oko milijardu i 500 miliona dinara. Nisu, istina, još objelodanjeni finansijski rezultati šestomjesečnog poslovanja, ali je gotovo sigurno da će gubici biti veliki. Ako se tome dodaju pozamašne dospjele a neplaćene obaveze i znatno usporen izvoz papira na konvertibilno tržište, nije teško sagledati težinu nevolja sa kojima se bori ovaj prijedorski radni kolektiv.

Sve to govori da program mjera za prevazilaženje vlastitih slabosti i nagomilanih teškoća nije donio očekivane rezultate i da predstoji danonočna bitka za ispunjenje ambicioznog plana proizvodnje i izvoza papira i papirnih prerađevina.

ZI. Đ.

PRNJAVOR

Skuplji prevoz

PRNJAVOR, 19. jula — Na posljednjoj sjednici Izvršni odbor Skupštine opštine Prnjavor donio je odluku o poskupljenju prevoza u prigradskom saobraćaju za 27,16 odsto. U obrazloženju ove odluke stoji da je do ovog poskupljenja prevoza došlo usljed uskladivanja cijena s međumjesnim saobraćajem i povećanja troškov a održavanja voznog parka.

D. Č.

VIJESTI IZ SITNICE

POŠTA KASNI

Mada je objekt nove pošte u Sitnici trebalo biti useljen do kraja prošle godine, zbog zakašnjenja građevinskih radova ni do danas nije useljen. U novoj pošti treba da bude smještena automatska centrala sa 60 priključaka.

Poštanske službe u ovoj mjesnoj zajednici rade u neuslovnim prostorijama. Kada će proraditi nova pošta, ovdje se još ne zna, jer se radi na otklanjanju propusta što su ih načinili izvođači radova.

JUČE U BOSANSKOJ KRUPI

UMRO STOJAN JEŽ

BOSANSKA KRUPA, 19. jula — Danas je u Bosanskoj Krupi umro Stojan Jež, rođen 1918. godine u Gornjim Petrovićima u siromašnoj seljačkoj porodici. Odmah nakon dizanja ustanka u Podgrmeču stupio je u ustaničke redove i bio borac prvog krajiškog odreda i Šeste krajiške brigade. U poratnim danima bio je aktivni društveno-politički radik, član je Saveza komunista, nosilac Partizanske spomenice 1941. i odlikovanja Ordena za hrabrost, bratstvo i jedinstvo i zasluga za narod.

Sahrana će se obaviti u selu Gornjim Petrovićima nedaleko od Bosanske Krupe. B. V.

GORNJE RATKOVO

STRUJA U DOMOVIMA

Zaseoci Gornjeg Ratkova Ilići, Vujinovići i Babići konačno će dobiti električno svjetlo. Ovaj poduhvat će ostvariti 35 domaćinstva ulaganjem 7,9 miliona dinara uz pomoć društveno-političke zajednice i sredstava mjesnog samodoprinosa.

U sklopu izvođenja niskonaponske mreže urađena je i trafostanica, što garantuje kvalitetno snabdijevanje električnom energijom ovih naselja, koja su najduže čekala da sijalice zasvijetle i u njihovim domovima.

O. F.

U ZASEOKU ŽABARI KOD MIŠINOG HANA

Dvostruko ubistvo

BANJALUKA, 19. jula — Sinoć oko 22 sata u zaseoku Žabari kod Mišinog Hana život su izgubili **Mile Ilovača** (55) učitelj u Osnovnoj školi „Ivica Mažar" iz Mišinog Hana i njegov sin jedinac **Dragi** (20) student prve godine Pravnog fakulteta.

Njih je, kada su prolazili seoskim putem ispod njive zvane „glavica" sa dva hica iz lovačke puške (sačmarice), sa udaljenosti oko desetak metara usmrtio Drago Valentić (28) iz Mišinog Hana, zaposlen u livnici „Jelšingrad" u Banjaluci. Valentić je navodno bio u lovu na divlje svinje.

Okolnosti i motive ubistva utvrdiće istraga koja je u toku.

M. D.

NA PODRUČJU BANJALUČKE OPŠTINE POSLIJE ODLUKE SIV-a O POSKUPLJENJIMA

Nove cijene od danas

BANJALUKA, 19. jula — Brašno, hljeb i peciva, jestivo ulje i šećer će se u banjalučkim prodavnicama, kako smo saznali, po novim cijenama početi prodavati 20. jula. U Opštinskom sekretarijatu za inspekcijske poslove Skupštine opštine Banjaluka su sa novom odlukom Saveznog izvršnog vijeća upoznali sve trgovinske organizacije udruženog rada. Naređeno im je da u toku dana izvrše popis robe na zalihama koje bi trebalo poskupiti i da nakon toga formiraju nove cijene.

Tako će najviša cijena za pšenično brašno tip 850 biti 55,60 dinara za kilogram, tip 500 će se prodavati po cijeni od 60,40 dinara za kilogram. U ove cijene nije uračunata cijena ambalaže i pakovanja. Kada poskupi brašno, logično je da i pekare povećaju cijene hljeba. Odlukom Saveznog izvršnog vijeća cijena hljeba se tako mogu povećati za 35 procenata.

Od sutra će se i jestivo ulje prodavati za 48 odsto skuplje nego do sada. Kolika će biti maloprodajna cijena, znače se tek kada u maloprodajnim organizacijama udruženog rada formiraju nove cijene, dakle nakon izvršenog popisa jestivog ulja na zalihama.

Najviše prodajne cijene šećera, prema oduci Saveznog izvršnog vijeća, mogu iznositi za pakovanje od 50 kilograma kristala 93,50 dinara po kilogramu. Šećer u pakovanju od 1 ili dva kilograma će se prodavati po cijeni od 98,20 dinara za kilogram. Šećer u kocki će biti nešto skuplji. Tako je kilograma pakovane kocke u tvrdoj ambalaži 120,50 dinara dok su ostala pakovanja šećera u kocki 111,50 dinara po kilogramu.

V. D.

ŠESTA GODIŠNJICA POBJEDE REVOLUCIJE U NIKARAGVI

Izgradnja pravednijeg poretka

● *Ambiciozni planovi sandinista za obnovu zemlje i izgradnju novog pravednijeg poretka morali su da stanu na pola puta zbog američkog neprihvatanja nove stvarnosti u Centralnoj Americi*

● *Sandinističku Nikaragvu uz podršku Vašingtona nastoji da potkopa oko deset hiljada pripadnika kontrarevolucionarnih bandi*

HAVANA, 19. jul (Tanjug) - U složenoj situaciji kontrarevolucionarnih napada, , stranih pritiska i privrednih teškoća Nikaragva danas slavi šestu godišnjicu pobjede nad diktatorom Somose i početka autohtone sandinističke revolucije, koju karakteriše politički pluralizam, mješoviti privredni sistem i nesvrstana spoljna politika.

Ambiciozni planovi sandinista za obnovu zemlje i izgradnju novog pravednijeg poretka morali su da stanu na pola puta zbog američkog neprihvatanja nove stvarnosti u Centralnoj Americi i stavljanja Nikaragve u vrtloge blokovskih obračuna. Šest godina nakon revolucionarne pobjede, Nikaragva se još nalazi u ratnom stanju, stavljajući sve svoje potencijale u službu odbrane pred kontrarevolucijom i upozoravajući svijet na realnu opasnost direktne strane intervencije.

Uz podršku Vašingtona unutar Nikaragve i neposredno iza granica susjednih zemalja sandinističku Nikaragvu nastoji da potkopa oko deset hiljada pripadnika kontrarevolucionarnih bandi, što uz američku trgovinsku blokadu i diplomatska manevrisanja postavlja vlada u Managvi u složen položaj.

Teške posljedice vojnih i drugih pritisaka posebno se izražavaju na ekonomskom polju. Pored redovne vojske za odbranu je mobilisano oko dvije stotine hiljada ljudi, a odbrambeni troškovi prevazilaze 40 odsto nacionalnog budžeta. Ekonomski i socijalni razvojni projekti su stoga stali, a smanjena proizvodnja usmjerena je samo na bar minimalno zadovoljavanje najosnovnijih potreba naroda.

PORUKA NIKARAGVE U VEZI S TERORIZMOM

Neosnovane otpužbe

MEKSIKO, 19. jula (Tanjug) - Vlada Nikaragve poručila je danas zemljama zapadne Evrope da je oduvijek osuđivala svaki oblik terorizma, zatraživši ujedno da ove zemlje dostave Managvi sve informacije o eventualnom prisustvu na njenoj teritoriji ljudi koji su optuženi da pripadaju terorističkim organizacijama.

Ova nikaragvanska poruka predstavlja svojevrstan odgovor na optužbe predsjednika Ronalda Regana da je ova centralnoamerička zemlja „leglo terorista", gdje se kriju i obučavaju pripadnici raznih terorističkih organizacija koje djeluju u Zapadnoj Evropi.

Dokument sandinističke vlade kategorički odbacuje takve optužbe. Ističe, s druge strane, da je Nikaragva žrtva nasilja i terorizma kojim rukovodi Bijela kuća. Kaže se, između ostalog, da je američki terorizam primorao Nikaragvu na velike žrtve oko tri i po hiljade ljudi je poginulo u toku posljednjih nekoliko godina od ruku kontrarevolucionarnih bandi, koje naoružavaju SAD.

U poruci Zapadne Evrope se kaže da se državni terorizam SAD ogleda i u miniranju nikaragvanskih luka, napadima na skladišta goriva. Dokaz je i nedavno zaplijenjen priručnik američke CIA za psihološki i teroristički rat protiv nikaragvanskog naroda.

NEMA PRIMIRJA NA „ZELENOJ LINIJI"

Opet sukobi u Libanu

Između pripadnika različitih milicija vode se gotovo stalni okršaji što ozbiljno ugrožava ostvarivanje „bezbjednosnog plana"

BEJRUT, 19. jula (Tanjug) - Sporadični sukobi u pojedinim četvrtima zapadnog, muslimanskog Bejruta između pripadnika različitih milicija i gotovo stalni okršaji hrišćanskih i muslimanskih milicija na „zelenoj liniji" razdvajanja dva dijela libanskog glavnog grada ozbiljno ugrožavaju ostvarivanje „bezbjednosnog plana" za Bejrut, međunarodni aerodrom i palestinske izbjegličke logore na južnim rubovima prijestonice i udaljavaju nade u moguće skoro otvaranje nove „runde" pregovora o nacionalnom pomirenju Libanaca.

Prema izvještajima libanske policije i organa bezbjednosti, najmanje troje ljudi je poginulo, a 16 ranjeno u artiljerijskim i minobacačkim duelima koje su prošle noći i jutros vodile hrišćanske i muslimanske milicije preko „zelene linije". Nekoliko prolaznika je ranjeno i u kratkom okršaju rivalskih muslimanskih milicija u zapadnom - bejrutskom kvartu Ajši Bakar.

U međuvremenu, „specijalni „koordinacioni komitet" sataviljen od predstavnika libanske armije, policije, milicija šiitske organizacije „Amal" i Druza, u prisustvu jednog sirijskog oficira, nastavlja mukotrpno ostvarivanje „bezbjednosnog plana za zapadni Bejrut".

Buldožer libanske civilne zaštite nastavili su danas da uklanjaju barikade i prepreke sa ulica, kontrolište se da li su milicije zaista zatvorile svoje mnogobrojne „biroe", osim glavnog sjedišta u gradu, počelo je skidanje parola, postera, fotografija, pranje i krečenje fasada zgrada da su se uklonili natpisi.

Specijalne snage bezbjednosti zavele su striktnu kontrolu na međunarodnom aerodromu, obavlja se detaljna pretraga vozila na prilaznim putevima, rigorozno kontrolište prtljag putnika. Jedan sirijski oficir pridodat je snagama bezbjednosti na aerodromu.

Primjetne su i aktivnosti legalnih organa vlasti. Predsjednik Amin Džemajel je izrazio nadu da će uspostavljanje bezbjednosti u zapadnom Bejrutu otvoriti mogućnost „hlađenja" famozne „zelene linije", optužio je „sabotere" da izazivaju sukobe na njoj kako bi hrišćanska milicija „odgovorila" bombardovanjem i time onemogućila realizaciju plana i predložio je formiranje „hrišćanskog komiteta za nacionalni dijalog" koji bi započeo političke dogovore sa muslimanskom zajednicom u zemlji.

KRAJEM JULA

„Demokratska skupština" u Vašingtonu

VAŠINGTON, 19. jula (AP) - Najviši partijski funkcioneri iz 31 države sastaće se od 24. do 26. jula u Vašingtonu na, kako je objavila američka Republikanska partija, „najvećoj ikada održanoj skupštini političkih vođa koji predstavljaju demokratske institucije". Oko 250 učesnika konferencije međunarodne demokratske unije razmatraće odnose Istok-Zapad, kontrolu naoružanja, terorizam, zloupotrebu droga, a na dnevnom redu će biti i američka inicijativa strateške odbrane.

Domaćin skupa je Republikanski nacionalni komitet.

„Pravda" demantuje

MOSKVA, 19. jula (Tanjug) - Sovjetski Savez se pridržava jednostranog moratorijuma koji ga obavezuje da do novembra ove godine ne razmješta na evropskoj teritoriji svoje rakete „55-20". To tvrdi današnja „Pravda" odgovarajući na „pokušaje Vašingtona da svoje zapadnoevropske saveznike ubijedi da Moskva nastavlja da postavlja svoje rakete".

NA AMERIČKOJ BERZI

IZNENADNI RAST DOLARA

LONDON, 18. jula - Večerašnji govor ministra finansija SAD Pola Vokera u Kongresu uticao je da dolar prije zatvaranja američke berze, ponovo „uzleti" i tako demantuje sva očekivanja evropskih berzanskih stručnjaka. Sada je njemačka marka pala za dva pfeninga - na 2,86 za jedan dolar, a švajcarski franak za četiri santima (za jedan dolar 2,32 franka).

Voker je u analizi stanja američke privrede doduše potvrdio da je bruto nacionalni proizvod povećan za svega 1,7 odsto, ali je pružio čvrste uvjerenja da će ekonomski rast SAD u drugoj polovini ove godine biti izrazitiji. Za osjetljivi mehanizam, berze to je bio signal koji je dolaru iznenada povratio prošlogodišnju poziciju.

Izvjestaji drugih zapadnih agencija javljaju o još većem porastu dolara u odnosu na vodeće svjetske valute.

U ATLANTSKOM OKEANU, SJEVERNOM I NORVEŠKOM MORU

Sovjetski manevri

LONDON 19. jula (Ap, Rojter) Oko četrdeset bojnih brodova i podmornica NATO snaga uz podršku pomorske avijacije posmatraće velike sovjetske manevre u Atlantskom okeanu, Norveškom i Sjevernom moru, saopšteno je u koordinacionom centru snaga ANTO-a za istočni Atlantik u Nortvudu na sjeverozapadu Londona. Predstavnici tog centra su saopštili da će sovjetski manevri biti „velika pomorska proba" uz Norvešku i Dansku.

U centru u Nortvudu je, takođe, saopšteno da su britanski vojni avioni pobrojali više od četrdeset sovjetskih ratnih brodova i sedam podmornica koji iz Mediterana i Baltičkog mora plove prema bazama u blizini luke Murmansk.

Iz Velike Britanije, kako je saopšteno, biće upućeno 17 ratnih brodova i nekoliko stotina mornara koji su, radi nadgledanja sovjetskih manevarskih akcija, povučeni sa redovnog odmora.

KINA KUPUJE SOVJETSKE AVIONE

PEKING, 19.jula (Rojter) - U Pekingu je potpisan kinesko-sovjetski ugovor o kupovini sedamnaest sovjetskih putničkih aviona tipa „TU 154 a" za potrebe kineske avio kompanije „CAAC". Prvi sovjetski avion trebalo bi da u Kinu stigne već danas.

Kineska avio-kompanija je u prvoj polovini ove godine zabilježila nagli skok broja putnika. Prema statističkim podacima prevezeno je više do 3,3 miliona putnika što je za 46,7 odsto više nego u istom periodu prošle godine.

U BRISELU

Uhapšen član sovjetske misije

BRISEL 19, jula (AFP, DPA) - Belgijsko ministarstvo pravde saopštilo je danas da je član sovjetske trgovinske misije u Briselu Vladimir Makejev uhapšen i protjeran zbog toga što se bavio špijunažom na teritoriji Belgije.

Vladimir Makejev nema diplomatski status, a uhapšen je u belgijskoj luci Antverpen u srijedu, kada je zatečen na djelu - dok je plaćao za neke „dokumente naučne prirode", preciziralo je belgijsko Ministarstvo pravde. Ministarstvo je, međutim odbilo da detaljnije obrazloži o kakvim je dokumentima riječ.

ZA IRAK IZ SR NJEMAČKE

PONOVO LETOVI LUFTHANZE

KELN, 19. jula (UPI) - Zapadnonjemačka nacionalna vazduhoplovna kompanija Lufthanza namjerava da od danas obnove letove na liniji Frankfurt - Bagdad. To je saopštio predstavnik kompanije u njenom sjedištu Kelnu.

Lufthanza je obustavila letove za Bagdad 31. maja zbog pogoršavanja situacije na iračko-iranskom ratištu.

HELIKOPTERI ZA TURSKU

VAŠINGTON, 19.jula (AP) - Američko ministarstvo odbrane obavijestilo je Kongres da je odobrilo prodaju 15 helikoptera „uh-1h" Turskoj.

U objašnjenju koje je dao Pentagon „prodaja tih helikoptera je odobrena da bi se povećala snaga Turske armije". Cijena tih helikoptera iznosiće 33 miliona dolara.

MADRID

MISTERIOZNI NESTANAK SOVJETSKOG NAUČNIKA U MADRIDU

OD DOPISNIKA TANJUGA

TRI I PO MJESECA ĆUTANJA

● *Španska štampa otkriva neke detalje o trodnevnom boravku nuklearnog stručnjaka Aleksandrova krajem marta u Kordobi i Madridu*

● *Zanimljivo je da je prva vijest o nestanku sovjetskog naučnika u Madridu došla s one strane Atlantika*

MADRID, 19. jula - Potpunim velom misterije i dalje je obavijen nestanak iz Madrida, prije tri i po mjeseca, sovjetskog naučnika **Vladimira Aleksandrova**.

Jedino se zna da je taj sovjetski ekspert u teoriji o tzv. nuklearnoj zimi, učestvovao u radu antinuklearne konferencije krajem marta u Kordobi, da se potom vratio u Madrid, da nije tražio politički azil u Španiji i da mu se prvog aprila ove godine gubi svaki trag.

Nije tražen azil

Prvu vijest o misterioznom nestanku sovjetskog naučnika objavila je prekjuče američka štampa, a zatim su je preksinoć u Madridu potvrdili i španska policija i ministarstvo spoljnih poslova. Zvanični španski organi ograničavaju se na izjavu da „gijedan sovjetski građanin nije tražio aliz u Španiji" i da policija traga za nestalim naučnikom na zahtjev sovjetske ambasade u Madridu, koji je podnet 17. aprila.

Španska štampa, međutim, otkriva nekoliko zanimljivih detalja o trodnevnom boravku sovjetskog naučnika krajem marta u Španiji.

Prema pisanju uglednog „El Paisa" Vladimir Aleksandrov, saradnik Sovjetske akademije nauka, ekspert za teoriju o tzv. nuklearnoj zimi, prisustvovao je konferenciji nenuklearnih gradova koja je održana od 28. do 31. marta u Kordobi. Na njoj je, između ostalog, raspravljano i o temi „nuklearna zima" (stanje u kome bi se našla planeta poslije eventualnog nuklearnog konflikta), a kako se Aleksandrov smatra ekspertom u toj oblasti, sovjetska ambasada je, prema pisanju "El Paisa", baš njega predložila da učestvuje na ovoj naučnoj konferenciji.

Njegovo izlaganje u Kordobi ostali naučnici su visoko ocijenili ali je, takođe, zapaženo da nije bio voljan da učestvuje u bilo kojim drugim debatama koje se netiču striktno nauke, kao i da je, kako piše štampa pozivajući se na domaćine konferencije, bio viđen i u „veselijem stanju".

Nije „aprilska šala"

Posljednjeg dana marta ove godine Aleksandrov je doputovao kolima kordobske opštine u Madrid. Prema kazivanju dvojice šofera, koji su ga vozili u Madrid, tokom čitavog puta je ćutao. Oko devet sati uveče pristigli su pred sovjetsku ambasadu. Pošto su šoferi odbili da ga voze u jedan madridski hotel, gdje je za njega bilo rezervisano prenoćište, tamo je prebačen kolima ambasade.

Već sljedećeg dana-1. aprila, sovjetskom naučniku se u Madridu gubi svaki trag. Sovjetska ambasada je saopštila kasnije da je Aleksandrov „nestao u Madridu 1. aprila pod nepoznatim okolnostima" i da se obratila španskim vlastima da „preuzmu potrebne mjere kako bi se utvrdila sudbina ovog sovjetskog građanina".

Španska štampa se, međutim, ne usuđuje da nagađa gdje bi mogao biti nestali sovjetski naučnik, mada jedanlist navodi pretpostavku da se nalazi u SAD. Američka ambasada u Madridu, odbila je, međutim, da komentariše ovaj slučaj.

Zanimljivo je da je prva vijest o nestanku sovjetskog naučnika u Madridu došla s one strane Atlantika.

Lj. MILOVANOVIĆ

OSAMNAESTA SJEDNICA CENTRALNOG KOMITETA SAVEZA KOMUNISTA JUGOSLAVIJE O METODU RADA CK I OSTVARIVANJU USTAVNOG POLOŽAJA RADNIKA

Djelom dokazivati sposobnost

● Savez komunista ne može biti jedinstven i osposobljen za svoju ulogu ako revolucija „tapka u mjestu", a društveni razvoj stagnira ● Imajući to u vidu jedno od osnovnih pitanja je: šta dalje učiniti da SKJ i njegovo rukovodstvo na djelu doprinesu mijenjanju postojećeg stanja i obuzdavanju negativnih tendencija ● Centralni komitet SKJ mora da omogućava i da traži stvaralački doprinos SK republika i pokrajina kako bi i sami preuzeli i nosili odgovornost za građenje jedinstvene politike SKJ

Uvodno izlaganje sekretara Predsjedništva CK SKJ Dimče Belovskog

BEOGRAD, 19. jula (Tanjug) - U Beogradu je jutros počela 18. sjednica Centralnog komiteta Saveza komunista Jugoslavije. Članovi najvišeg partijskog foruma razmatrali su samokritički svoj metod rada i sopstveni doprinos jačanju jedinstva Saveza komunista.

Centralni komitet je analizirao i ostvarivanje ustavnog položaja radnika u odlučivanju i raspolaganju dohotkom i sredstvima društvene reprodukcije.

Jugoslovenska socijalistička revolucija ne može ostvarivati svoje ciljeve bez sposobnog i jedinstvenog SKJ, kao što ni Savez komunista ne može biti jedinstven i osposobljen za svoju ulogu ako revolucija „tapka u mjestu", a društveni razvoj stagnira. Imajući to u vidu, jedno od osnovnih pitanja je - šta dalje učiniti da SKJ i njegovo rukovodstvo na djelu doprinesu mijenjanju postojećeg stanja i obuzdavanju negativnih tendencija, rekao je na početku uvodnog izlaganja na današnjoj sjednici Centralnog komiteta SKJ sekretar Predsjedništva CK SKJ **Dimče Belovski.**

Polazeći od ocjena i kritika izrečenih u opštepartijskoj raspravi povodom Prijedloga zaključaka 13. sjednice CK SKJ, Belovski je istakao da ovaj plenum treba da objektivno analizira sve probleme relevantne za ostvarivanje uloge Centralnog komiteta. To treba da doprinese osposobljavanju CK SKJ za uspješnije izgrađivanje jedinstvenih stavova, dosljednije ostvarivanje utvrđene politike, za savremeniji i efikasniji način rada, za autoritativnije djelovanje i ostvarivanje uloge mobilizatora i inicijatora aktivnosti u političkom sistemu socijalističkog samoupravljanja i u frontu organizovanih socijalističkih snaga.

U raspravi povodom 13. sjednice CK SKJ izrečene su brojne kritike stanja i odnosa u SKJ i ukazano je na pojave nejedinstva, oportunizma i nedosljednosti u sprovođenju utvrđene politike. Kritikovana su sva partijska rukovodstva, ali prije svega Centralni komitet SKJ. Razumije se, rekao je Belovski, sve te kritike u najvećoj mjeri su izraz nezadovoljstva stanjem u društvu i u SKJ. Te kritike su i polazište za sagledavanje aktivnosti CK SKJ i mogućnosti za unapređenje njegovog djelovanja. Od Centralnog komiteta se traži da bude revolucionaran, da blagovremeno i jedinstveno djeluje, da usklađuje i ujedinjava akciju SKJ i da intervenише u slučaju odstupanja od utvrđene usvojene politike.

Takva očekivanja su, naglasio je Belovski, izraz povjerenja radničke klase i radnih ljudi u SKJ.

U situaciji kada su društvene protivurječnosti zaoštravaju, narasta pritisak na rukovodstvo SKJ, posebno na CK i njegovo Predsjedništvo, da negativne tendencije preseca i da obezbjeđuje veću djelotvornost društvene akcije, neophodno jedinstvo i sigurne izlaze. Postoji tendencija, primijetio je, da se svi problemi bacaju u naručje Saveza komunista, da se sva rješenja očekuju prije i iznad svega, često i jedino, od rukovodstva SKJ. Zanemaruje se, pri tome, suština našeg ustavnog uređenja i mjesto i uloga subjektivnih snaga, odgovornost svih činilaca sistema socijalističkog samoupravljanja. Tendencije prenaglašavanja funkcije i odgovornosti organa SKJ vode ka sužavanju njegovog ukupnog djelovanja u našem sistemu, što bi imati teške posljedice na karakter i sadržinu daljih ukupnih društvenih tokova. Mora se, međutim, konstatovao je Belovski, priznati da, praktičnim ponašanjem i djelovanjem, tome često i sami ponekad doprinosimo. Savez komunista, a posebno njegova rukovodstva moraju veoma ozbiljno sagledati i otklanjati ove opasnosti.

Savez komunista će najsnažnije graditi i učvršćivati jedinstvo na svom programu i na klasnorevolucionarnim strateškim opredjeljenjima, stalnim doprinosom rješavanju čvornih pitanja našeg razvoja, ofanzivnim idejnopolitičkim djelovanjem svih socijalističkih društvenih činilaca. Jedinstvo SKJ nije moguće postizati za „zelenim stolom", deklaracijama želja i namjera, niti na sporednim i pragmatičnim pitanjima. Kompromiserstvo, zaobilaženja ključnih spornih pitanja i verbalistička retorika ne mogu biti osnov za jedinstvo SKJ.

Centralni komitet svojim djelovanjem mora da prevlada protivurječnosti koje u praksi nastaju između jedinstvenosti SKJ i samostalnosti Saveza komunista u republikama i pokrajinama.

U građenju svoje politike, rekao je Belovski, Centralni komitet SKJ mora da omogućava i da traži stvaralački doprinos SK republika i pokrajina kako bi i sami preuzimali i nosili odgovornost za građenje jedinstvene politike SKJ i za njeno jedinstveno i dosledno sprovođenje. Savez komunista Jugoslavije, znači, nije koalicija centralnih, pokrajinskih komiteta i njihovih predsedništava, već je jedinstven Savez dvomilionskog članstva, svesno i dobrovoljno opredeljenog za politički pokret koji ima visoke revolucionarne, humane ciljeve društvenog preobražaja, u službi istorijskog interesa radničke klase, slobode i ljudskog progresa i oslobođenja rada.

IZ IZLAGANJA KIRE HADŽIVASILEVA O OSTVARIVANJU USTAVNOG POLOŽAJA RADNIKA

Opasnost od socijalnog raslojavanja

● U velikom broju slučajeva materijalni položaj radnika ne zavisi toliko od toga kako i koliko rade, nego od toga gdje rade - To ne samo da narušava socijalističke principe raspodjele već dovodi do socijalnog raslojavanja

- Žilav otpor tehnobirokratskih i etatističkih snaga, kao i nedovoljno uvažavanje ekonomskih zakonitosti - osnovni su uzroci što u praksi još nisu prevladala ustavna prava, obaveze i odgovornost radnika u udruženom radu da raspolažu i upravljaju sredstvima društvene reprodukcije u društvenoj svojini. Sve naše analize pokazuju da iskustva prakse nimalo ne osporavaju osnove našeg sistema, ali istovremeno upozoravaju na potrebu odlučnog odstranjivanja svega što otežava, usporava, ili čak sprečava ostvarivanje suštine sistema udruženog rada i socijalističkog samoupravljanja.

Ovo je, u uvodnom izlaganju o ostvrivanju ustavnog položaja radnika u odlučivanju i raspolaganju dohotkom i sredstvima društvene reprodukcije istakao član Predsjedništva CK SKJ Kiro Hadživasilev na sjednici CK. On je pri tome ukazao na nepovoljan odnos koji već duže vrijeme vlada između raznih vidova neposredne potrošnje i akumulacije, čime se slabi materijalna osnova samoupravljanja, kao i na nedovoljno udruživanje sredstava za proširenu reprodukciju. U raspodjeli sredstava lične potrošnje, takođe je došlo do nepovoljnih kretanja, do širenja pojava da se krupni prihodi ostvaruju i bez rada, kao rezultat raznih privilegija, renti, nedostataka u sistemu i mjera ekonomske politike, ili da potiču iz sumnjivih izvora. U udruženom radu stoga su nastali takvi rasponi za približno isti kvantitet i kvalitet rada, koji nikako ne odgovaraju principu raspodjele prema radu. Zato u prevelikom broju slučajeva materijalni položaj radnika ne zavisi toliko od toga kako i koliko rade, nego od toga gdje rade. to ne samo da narušava socijalističke principe raspodjele, već dovodi i do socijalnog raslojavanja, a radnike usmjerava na to da svoje materijalne interese ostvaruju drugim putevima.

Iz statitičkih podataka, naglasio je Hadživasilev vidi se da su rasponi veoma rijetko u odnosu jedan prema dva. Znatno je više slučajeva da idu i do odnosa jedan prema osam, devet ili deset, pa i više. Zabilježeno je da je 1982. godine na jednom mjestu čistačica primala više od 27.000 dinara, a kurir više od 35.000. Istovremeno, ali na drugom mjestu, ljekar specijalista primao je 7.653 dinara, a profesor na fakultetu nešto više od 11.000 dinara. To su ozbiljni problemi koji govore o odnosu prema radu, prema sredstvima za proizvodnju, prema društvenoj svojini, kao i o međusobnom odnosu tih radnika, o njihovoj ravnopravnosti.

Odakle potiču ti poremećaji, zapitao je Hadživasilev, ukazujući na činjenicu da raspoređivanje dohotka na potrošnju i akumulaciju srazmjerno njegovom ukupnom iznosu, u slučajevima kada je dohodak natprosječan, ili vrlo visok, bitno narušava principe raspodjele prema radu. To pitanje je rasvijetljeno o dugoročnom stabilizacionom programu, ali se žilavo održavaju takva shvatanja dohotka koja ignorišu neminovne, često i velike razlike u sticanju dohotka i objektivne zakonitosti u njegovom raspoređivanju. Polazeći od kritičkog sagledavanja tih negativnih pojava, Predsjedništvo CK SKJ je formulisalo prijedloge za promjene u odnosima proizvodnje i raspodjele. One ni u čemu ne dovode u pitanje naša programska opredjeljenja, načela i odredbe Ustava i ZUR-a, već su usmjerene na to da se taj sistem u praksi uspješno ostvari, da se brže, dosljednije i potpunije oživotvoruje.

Te promjene bi, prema riječima Hadživasileva, omogućile svakom radniku da po osnovu svog pojedinačnog tekućeg rada, na radnom mjestu dobro zaradi, ako svoje radne zadatke uspješno obavi i ostvari dobar radni učinak. Taj prvi dio ličnog dohotka bio bi srazmjeran kvantitetu i kvalitetu rada svakog radnika. On više ne bi bio akontacija, nego radom stečena, društveno priznata zarada koja će zavisiti od toga koliko je i kako radnik radio, a ne gdje je radio. Time bi se ostvario i stav iz dugročnog programa stabilizacije da za jednak rad radnici dobijaju približno jednak lični dohodak, bez obzira na to gdje rade, a uz dopustive razlike po republikama i pokrajinama, zbog njihovog nejednakog privrednog razvoja i prosječne produktivnosti rada. Društvenim dogovorom u zemlji odredilo bi se u kojim granicama bi se te razlike mogle kretati.

JUČE U BEOGRADU

Umro vođa „Karavana"

BEOGRAD, 19. jula (Tanjug) - U Beogradu je poslije duge i teške bolesti, umro istaknuti jugoslovenski novinar, urednik Beogradske televizije i autor poznatog „Karavana" - Milan Kovačević.

Rođen 1915. godine u Kotor-Varoši, Milan Kovačević je u ranoj mladosti bio istaknuti atletičar, zatim novinar „Našeg sporta" i prvog jugoslovenskog sportskog dnevnika „Spor" i urednik sportskih emisija TV-Beograd.

Najširi krug televizijskih gledalaca pamtiće Milana Kovačevića kao vođu slavnog „Karavana". Sto četrdeset četiri emisije o krajevima Jugoslavije i mnogih zemalja svijeta - privukle su pažnju ogromnog broja gledalaca, njihovom autoru donijele ugled koji mogu steći samo ljudi izvanredne savjesti, širine i topline. Razumljevanje s kojim nam je dočaravao prirodne ljepote, ljudske sudbine i neobičnosti našeg i tuđeg svijeta, učinili su ga dragim gostom u svakoj kući i bliskim svakom čovjeku.

SAVEZNO VIJEĆE SKUPŠTINE JUGOSLAVIJE

Amandmani odgodili raspravu

BEOGRAD, 18. jula (Tanjug) - Savezno vijeće Skupštine Jugoslavije nije danas, kako je planirano, usvojilo Zakon o sistemu društvenog planiranja i o društvenom planu Jugoslavije. Rasprava je prekinuta i biće nastavljena sutra u 17 časova.

Mada su delegati u odboru za društveno-ekonomske odnose i u toku današnjeg prepodneva nastavili usaglašavanje, na sjednicu Vijeća su došli sa različitim mišljenjem o velikom broju amandmana. Sve do danas, kako je rekao predsjednik odbora Huso Radončić, na prijedlog zakona je prispjelo oko 170 amandmana na 62. člana Zakona.

Najviše nesuglasica zbog čega je sjednica i prekinuta, izazvalo je obrazloženje Vilmoša Molnara o amandmanu koji je podnijela Vojvodina. On je i zatražio da se sporna pitanja ponovo razmotre i to na osnovu 294. člana Ustava SFRJ koji omogućava primjenu posebnog postupka, koji u skupštinsku proceduru ulazi u onom trenutku kada većina delegata jedne republike ili pokrajine ocijeni da se ugrožavaju njeni interesi.

Iznenađen riječima Molnara, potpredsjednik SIV-a Mijat Šuković je neke od njegovih ocjena okarakterisao kao vrlo krupne riječi i teške političke kvalifikacije.

Sa puno stručne, političke, moralne i ljudske odgovornosti tvrdim, rekao je podpredsjednik SIV-a, da se ne propisuju odnosi u SR Srbiji, ne određuju se ni način ni oblici ni instrumenti ostvarivanja interesa radnih ljudi i građana. Ustav SFRJ obavezuje da se saveznim zakonom pa i ovim, istakao je Šuković, razrađuje sadržaj četvrtog člana Ustava po kome Srbija ima pravo na sopstveni i cjelovit plan kao i sve republike.

POVODOM 20. JULA — DANA RODA JEDINICA ATOMSKO—BIOLOŠKO—HEMIJSKE ODBRANE

Spremni za zadatke

BEOGRAD, 19. jula (Tanjug) - Jedinice atomsko-biološko-hemijske odbrane 20. jula ove godine proslaviće dan roda i 40-godišnjicu rada i razvoja u oružanim snagama SFRJ.. Pripadnici roda ABH odbrane sa ponosom ističu da su izrasli u moderan, tehnički savremeno opremljen i iznad svega dobro obučeni dio naših oružanih snaga, koji je spreman da u uslovima mira i rata izvrši sve zadatke zaštite ljudskih života i materijalnih dobara u situacijama eventualne upotrebe atomskog, biološkog, hemijskog i drugih vrsta oružja. Zato, danas kada se govori o rodu ABH odbrane, kao sastavnom dijelu oružanih snaga SFRJ, to istovremeno podrazumijeva i jedinstven sistem ABH odbrane cijelog jugoslovenskog društva, u koji su, pored oružanih snaga i civilne zaštite, uključeni i svi ostali činioci opštenarodne odbrane i društvene samozaštite.

Rod ABH odbrane nastao je naredbom predsjednika Ministarskog savjeta i ministra narodne odbrane, maršala Jugoslavije Josipa Broza Tita. Ovom naredbom od 20. jula 1945. godine formirana je komanda hemijskih jedinica u Ministarstvu narodne odbrane. Nešto kasnije, 1950. godine hemijska služba spaja se sa inžinjerijom, da bi 1954. godine ponovo počelo odvajanje koje je završeno 1956. godine. Proširenjem nadležnosti, uvođenjem sistema specijalističkog obrazovanja kadrova i ubrzanim radom domaće industrije, koja je počela proizvodnju sredstava za potrebe ovog dijela oružanih snaga, ABH odbrana prerasta u poseban rod u okviru naših oružanih snaga.

DESET GODINA OD SMRTI VELJKA VLAHOVIĆA

DATUMI

Revolucionar i humanista

Deseta godišnjica smrti Veljka Vlahovića (1914-1975), jednog od najznačajnijih teoretičara i praktičara naše socijalističke revolucije i izgradnje sodijalizma na principima samoupravljanja, dobar je povod da se istovremeno sa rasvjetljavanjem njegovog djela i djelovanja objašnjava i naša sveukupna (istorijska i aktuelna) društvena praksa, radi njenog daljeg revolucionarnog mijenjanja. U stvari, drugačije i ne može. Jer, cjelokupno revolucionarno djelo Veljka Vlahovića proizašlo je iz te prakse, bolje reći utkano je u nju kao bitan i trajan konstituitivni dio.

JEDINSTVO RIJEČI I DJELOVANJA

Gledano u cjelini, teorijsko-publicističko (naučno) djelo i praktično, društveno-političko (revolucionarno) djelovanje Veljka Vlahovića je sasvim jedinstveno. Danas je to jedinstvo vidljivo prije svega iz njegovih objavljenih radova, ali i iz sjećanja na njegovu konkretnu političku, kulturnu, naučnu i uopšte javnu društvenu aktivnost.

Vlahovićevi razni članci, govori, intervjui, kao i obimniji teorijski radovi imaju tematsku povezanost i čvrstu idejno-teorijsku utemeljenost u marksizmu kao jedinstvu revolucionarne filozofije, nauke, ideologije i politike. Tako reći iz svakog reda njegovih tekstova vidi se da ih je pisao revolucionar - čovjek koji je čitav život ugradio u borbu za razvoj socijalizma, za svjetliju budućnost čovječanstva. Zatim, iz Vlahovićevih radova zrači istovremeno jedinstvo riječi i djela ovog revolucionara i jedinstvo marksističke teorije i socijalističke prakse u razvoju našeg društva. To pokazuje da je Vlahović u svojoj ličnosti objedinjavao osobine marksistički obrazovanog i idejno-politički opredijeljenog teoretičara i mislioca - nadarenog da izvornu marksističku misao stvaralački primjenjuje u konkretnoj praksi, kao i beskompromisnog borca, socijalističkog revolucionara - neprekidno angažovanog u borbi radničke klase za razvoj socijalizma. Rezultat toga je trajno vrijedno teorijsko djelo Veljka Vlahovića - jedno od vrhunskih analiza i sinteza našeg dosadašnjeg razvoja i siguran putokaz daljeg razvoja samoupravnog socijalizma na našem tlu.

Koristeći bogato iskustvo prvo naprednog studenta, pa španskog borca, a potom učenika naše socijalističke revolucije i učestvujući aktivno u radu naših najviših državnih i partijskih organa - izuzetno živog, radoznalog i analitičkog duha - Vlahović je stekao ogromno životno iskustvo i saznanje, koje je utkao u brojne članke, pisane raznim povodima, ali uvijek sa istim generalnim ciljem: da se unaprijedi socijalistička (samoupravna) praksa, ukaže na dostignuti nivo razvoja, identifikuju negativnosti i njihovi nosioci, rasvijetle putevi daljeg razvoja.

Mada se odnose na raznovrsne teme, pitanja i probleme, Vlahovićevi tekstovi imaju, prevashodno, društveno-politički karakter. U njima je došla do punog izražaja precizna i jasna, marksistička - stvaralačka Vlahovićeva misao o ključnim pravcima našeg socijalističkog razvitka, sa posebnim akcentom na položaj i ulogu radničke klase i njene avangarde (KPJ-SKJ).

ANTROPOLOŠKO -HUMANISTIČKA USMJERENOST

Poseban kvalitet Vlahovićevih radova (studija, rasprava i dr. članaka) je njihova antropološko-humanistička dimenzija, tj. sloj misli, ideja, koncepata, značenja i sl. u kojima je u centru pažnje čovjek, shvaćen istovremeno i kao društveno biće i kao ljudska jedinka, i kao društveno-istorijsko biće, i kao čovjek sa aktulenim statusom.

Ova dimenzija Vlahovićeve teorijske misli prožima, manje - više sve njegove radove, a pogotovo one u kojima se raspravlja o suštini socijalističke revolucije, razvoja socijalizma, samoupravljanja, morala, kulture, stvaralaštva, nacija i međunacionalnih odnosa, države, slobode, (raz)otuđenja i sl. te u kojima se objašnjava i razobličava: birokratizam, tehnokratizam, nacionalizam, liberalizam, malograđanština i sl.

Antropološko-humanistička dimenzija Vlahovićeve misli i djela, u najširem smislu i značenju, sadrži i etičko-politička shvatanja ovog našeg revolucionara i teoretičara. **Kao što je u oblasti marksističke teorije i društvene prakse nastojao**

● Kao što je u oblasti marksističke teorije i društvene prakse nastojao (i uspijevao) da bude istinski stvaralac, Vlahović je u oblasti humanizma uvijek bio „na terenu" realnog humanizma, znači onog koji se odnosi na konkretnu društvenu praksu i ljudski život u njoj

(i uspijevao) da bude istinski stvaralac, Vlahović je u oblasti humanizma uvijek bio „na terenu" realnog humanizma, znači onog koji se odnosi na konkretnu društvnu praksu i ljudski život u njoj. Time je izbjegao zamke apstraktnog i drugih oblika i shvaćanja humanizma. Shodno tome, njegova etičko-politička misao lišena je ispraznog moralizma, propovijedi i sl. kao i dogmatizma bilo ko je vrste, te predstavlja sintezu izvornih idcja Marksa, Engelsa i Lenjina i konkretnih revolucionarnih tokova socijalizma, posebno u našem društvu. Sve ovo je rezultat samog načina rada i djelovanja Veljka Vlahovića. On nije bio kabinetski ili akademski teoretičar, već revolucionar stalno uključen u bitne procese svjetskih i naših društvenih kretanja i protivrječnosti.

DOPRINOS MARSISTIČKOJ TEORIJI

Iako je neprekidno bio veoma angažovan društveno-političkim radom, iz čega je proizlazila potreba pisanja, prvenstvo onih tekstova koji objašnjavaju konkretan društveni trenutak,

Vlahović je stizao da se posveti i opštijim temama i problemima. Pri tom je posebno ispoljio afinitet za objašnjavanje duhovne nadgradnje, kulture, umjetnosti, nauke, stvaralaštva i slično.

Ako bismo pokušali da sumiramo osobenosti marksističkog djela Veljka Vlahovića, onda - uz navedeno - možemo reći da ono sadrži u velikoj mjeri sve ono što predstavlja bitan doprinos razvoja marksizma i socijalizma u našoj zemlji, pa i šire. Zato je Vlahović u samom vrhu naših najznačajnijih teoretičara i revolucionara; zajedno sa Titom, Kardeljom, Bakarićem, M. Popovićem, B. Kidričom. Štaviše, njegova misao i djelo - djelovanje u cjelini prepoznatljivo je po stilu, jeziku i osebujnosti, kao i misao i djelo ostalih istinskih revolucionara. To, naravno, nije smetalo da pojedinačna djela ovih velikana naše istorije budu utkana u kolektivno djelo: samoupravni socijalizam u Jugoslaviji.

Dr Adam Ninković

DR KRSTAN MALEŠEVIĆ: UDRUŽENI RAD I DELEGATSKI SISTEM

O RADNIČKO-KLASNOJ SUŠTINI DELEGATSKOG SISTEMA

POUKE PRAKSE

● Između radnika i sredstava za proizvodnju je vrlo mnogo posrednika, od društveno-političkih zajednica do brojnih tehnobirokratskih grupa, i u udruženom radu i u društvu

● Otuđivanje dobrog dijela dohotka od proizvođača uticalo je na okretanje društveno-političkih organizacija više prema državi nego prema radnim ljudima

Šta desetogodišnje iskustvo funkcionisanja delegatskog sistema pokazuje?

Mislim da se nedvojbeno može zaključiti da se **radničko-klasna suština delegatskog sistema, gotovo ne ostvaruje**, odnosno da ovaj sistem u praksi još ne predstavlja snažniji instrument vlasti udruženog rada i udruženih radnika. Ne samo da se ne može govoriti o „gotovim" rezultatima, već, za sada, ni o pozitivnim tendencijama. Nema posebne potrebe šire elaborirati već poznate probleme - jak etatizam i birokratske tendencije, otuđivanje velikog dijela dohotka od udruženog rada, brzo narastanje vanprivrednih institucija i režijskog zapošljavanja (upravo u protekloj deceniji), jačanje voluntarizma u uređivanju ekonomskih odnosa, teritorijalizacija akumulacije, duplirane i promašene investicije, i sl., i kao posljedica svega toga, slabljenje proizvodnih snaga društva. Svakako, da je u takvim uslovima **bitno sužen prostor za autentično delegatsko djelovanje i odlučivanje.**

Ne može se negirati činjenica da su ove negativne tendencije najviše pogađale interese proizvođača, odnosno da su odluke takve vrste donošene bez njihovog učešća, ili uz krajnje formalizovano učešće radnika. Ovo su pouzdani indikatori da je **društvena moć radničke klase u posljednjoj deceniji u nekim aspektima čak slabija**, i da se nije ostvarivao „Ustavom utvrđen društveno-ekonomski položaj radnika u udruženom radu". zaključni dio Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije i da položaj radnika ne zavisi od rezultata njihovog tekućeg i minulog rada. Imajući ovo u vidu, malo je vjerovatno da je položaj i uticaj udruženih radnika u delegatskom sistemu bio povoljniji, u odnosu na ostale socijalne grupe.

Ovo svakako upućuje na pitanje koje su to realne pretpostavke nedostajale da radnička klasa mnogo više iskoristi delegatski sistem u svom i opštedruštvenom interesu, odnosno da presudnije utiče na kapitalna pitanja razvoja društva„ To , svakako, upućuje i na potrebu analize ustavnog koncepta delegatskog sistema, pa i njegove dogradnje radi veće efikasnosti ovog sistema u buduće.

Bez obzira na izvjesne manjkavosti i nedograđenost ustavnog koncepta delegatskog sistema, sa radničko-klasnog stanovišta, o čemu će kasnije biti govora, neosporno je da su se, i pored toga, mogli postići vidniji rezultati u jačanju pozicije radničke klase, uz veću i dosljedniju aktivnost subjektivnih snaga društva. Nasuprot tome, mnogi subjekti su djelovali mimo, ili nasuprot „projektovanog" modela ponašanja, računajući tu i subjekte delegatskog sistema. Ima više uzroka tome, od kojih ću ovdje ukazati na, po mom mišljenju, tri najbitnija.

Prvi se tiče **osnažene uloge države na različitim razinama društva, koja je bila u poziciji da uveliko „dozira" prostor i mogućnosti delegatskom načinu rada i odlučivanja.** Pretjeranim normativizmom, uređivanjem društvenih odnosa preko brojnih zakona, propisa, odluka, a nekada i dogovora i sporazuma (često sličnih zakonima i po načinu donošenja i po sadržini), država je dobrim dijelom određivala granice, dometa i materijalna sredstva kojima se može odlučivati u okvirima delegatskog sistema. To, naravno ne može podsticajno djelovati na razvoj samoupravnog proizvodnog odnosa, a onda i na vlast proizvođača u društvu. Između radnika i sredstava za proizvodnju je jako mnogo posrednika, od društveno-političkih zajednica, do brojnih tehnobirokratskih grupa, i u u druženom radu i udruštvu. Ako je veliki dio dohotka otuđen od radnika, ako je unaprijed, i često ne voljom radnika, angažovana akumulacija, ako u uslovima privređivanja više odlučuje država, nego radnici svojim radom, **onda je zaista malo ostalo prostora za neposredno samoupravno odlučivanje u organizacijama udruženog rada, pa time i van njega u okvirima i institucijama delegatskog sistema.**

Drugi uzrok je u najtješnjoj vezi sa prvim. On se tiče stanja, procesa i odnosa u udruženom radu, od kojih najviše ovisi veća ili manja moć države. Naime, izražene slabosti i sporosti integrisanja dijelova udruženog rada, prosto su „trebovali" državu. U uslovima postojanja **tek relativno udruženog rada** neko je morao da objedinjava njegove djelove i koliko - toliko ujednačava uslove privređivanja. Taj „neko" je neminovno morala biti država. Tu je, dakle, osnovni uzrok i razlog za jaku državu. Neintegrisanost dijelova društvenog rada pothranjivao je različite vidove vandelegatskog odlučivanja i unutar udruženog rada, i u okviru društveno-političkih i samoupravnih interesnih zajednica. Taj tzv. **drugi kanal odlučivanja** ide linijom poslovodnih struktura, izvršnih i upravnih organa, stručnih službi i finansijskih institucija. Dogovarajući osnovna rješenje, u pravilu, izvan delegatskih organa i tijela, ovi organi, službe i pojedinci, destimulišu istinsku delegatsku aktivnost.

Prema tome, kada u tako, od države sužen prostor za delegatsko odlučivanje, „uskoče" izvršni i upravni organi, stručne službe, a posebno neformalne grupe i „moćni" pojedinci, onda zaista ostaje još manje prostora, za životvornost delegatskog sistema.

I treći, veoma bitan uzrok sporoj afirmaciji delegatskog sistema jeste **slaba ili neadekvatna aktivnost subjektivnih socijalističkih snaga, posebno društveno-političkih organizacija unutar delegatskog sistema.** Kako to i istraživanja pokazuju, ove organizacije nisu prilagodile svoj sadržaj, metod i organizaciju prirodi i potrebama delegatskog načina rada i odlučivanja, niti u delegatskoj bazi, niti na drugim nivoima organizovanja društva. Otuđivanje dobrog dijela dohotka od proizvođača uticalo je na **okretanje društveno-političkih organizacija više prema državi nego prema radnim ljudima, a unutar ovih organizacija članstvo više prema organima, umjesto obrnuto.** Štaviše, dijelovi ovih organizacija (uticajni pojedinci, pa i neki ograni) se katkad nađu i u ulozi **kočničara" u funkcionisanju delegatskog sistema**, jer kako drugačije tumačiti pojave faktičkog odlučivanja u ime delegatskih tijela i organa.

Dio uzroka ovih problema je, svakako, vezan i za samo **ustavnu koncepciju delegatskog sistema, odnosno za neke njene elemente i aspekte,** posebno za njenu razradu u zakonima, pravilima i drugim aktima. Mislim da praksa upućuje na zaključak da se pri definisanju nekih elemenata ustavne koncepcije **nije dovoljno vodilo računa o našoj društvenoj realnosti**, heterogenosti interesa, o snazi socijalnih grupa koje nisu na pozicijama interesa radničke klase. **Ova koncepcija je još nedograđena i u izvjesnom smislu nerealna**, sa stanovišta objektivnih društvenih protivrječnosti. Iskustvo je ponovo potvrdilo da nerealne norme više idu u prilogonih snaga koje su inače „jače" u procesu odlučivanja, jer formalno ne nose vlast i odgovornost, a u realnim odnosima uistinu odlučuju, i svoje promašaje „podmeću" legalnim nosiocima vlasti - samoupravnim organima i delegatskim skupštinama.

Suviše se optimistički pošlo od pretpostavke da će se društveni rad kvalitetno i brzo integrisati na jugoslovenskom prostoru, i da će tako i delegatski sistem uistinu postati instrument udruženog rada. Čini se da je u samoj koncepciji udruženog rada s obzirom na naše stvarne prilike **prenaglašen princip autonomije osnovnih proizvodnih organizacija, nauštreb principa njihove integracije.** U samoj koncepciji izgleda nedostaju čvršći kriteriji, obaveze i instrumenti za bržu integraciju dijelova udruženog rada. To se, naravno, direktno odražavalo i odražava na funkcionisanje delegatskog sistema.

Ni koncpecijski udruženi rad nije dovoljno zaštićen od pretjeranog otuđivanja dohotka. Na jednoj strani se proizvođač stavlja u poziciju da odlučuje o cjelini dohotka, a na drugoj se **organizacije udruženog rada obavezuju da prvenstveno izdvoje sredstva za opštedruštvene potrebe** (vidi odgovarajuće članove Zakona o udruženom radu), koje su najčešće iznad mogućnosti materijalne proizvodnje, bez obzira koliko će, i da li će, išta dohotka ostati organizaciji za njene potrebe i akumulacije. Time se, dakako, smanjuje prostor i motivacija za samoupravno, pa onda i delegatsko odlučivanje.

(Fragmenti iz šireg rada koji je pripremljen za „Glas delegata).

SUSRETI I RAZGOVORI U MRKONJIĆU

● „Imam dokument da je moj pradjed prodavao kose u Anadoliju ● Dokument je na arapskom i čitao mi ga je stogodišnji hodža Mehdić" — priča Ahmet Zonić, jedan iz porodice onih gdje se kovački zanat prenosi s koljena na koljeno

Kovač Lj. Svetinović nad „varcarkom".

Tajna varcarskih alhemičara

Kosa „varcarka" traje već stoljećima. Mnoga su novinarska i spisateljska olovka istupila uspinjući se da na listu papira sasokoli tajnu kojom je ovijena.

Andrić, strasni kušač istorijskih ljepota (ljepota u estetičkom smislu), ovije kosu „varcarku" literarnom aurom u priči „Kosa". Njeno trajanje stoljećima dovelo je do toga da joj je ime preraslo u sinonim čvrstoće i britkosti. „Varcarka" je metafora postala za život. Ona slädostrasnica trava, čelična zmija na cijeni, — koliko god nam se činilo da smo joj znanci — skrila je sebe u nedokučivoj tajni poput kakvog božijeg alata, poput žezla. Alhemija, metanauka srednjega vijeka, puna tajnovitih upitnika, daleka je, čini se, pramajka „varcarkina"!

Zaputismo se u Varcar (Mrkonjić-Grad) ne bismo li od varcarskih kovača, alhemičara, iščupali koju riječ o kosi koja se pronijela, koja je uspostavila most od Anadolije do Indije. Jedno nam je bilo jasno prije samog puta: da ćemo se teško domoći riječi sveznačja kojih je „Varcarkina" biografija puna. Jer, mnogi su znatiželjnici ostali željni riječi o „varcarki" — jednostavno, varcarski kovači znaju mudro da ćute kao što dobro kuju. Ipak, imali smo jedan adut za kojeg smo se držali kao za slamku spasa: poznanstvo s nekim varcarskim kovačima. Je li nam taj adut pomogao — pokazače ovaj zapis, „prelagomena za jednu biografiju iracionalnog".

A, evo kako je tekao razgovor s varcarskim kovačima, kako je izgledao naš „hod po mukama":

Prvi naš sagovornik je **Mustafa Mašić**. Mustafa je mlađi čovjek, a kosu kuje već 24 godine. „Tajnu kala vrcarskog" naučio je, kaže, od oca Huse.

— Kovački zanat je težak zanat. Zašto ste se, Mustafa, opredijelili za njega? — pitamo.

— To mi je ostalo u krvi — kaže on.

— Šta je to kal, Mustafa?

— Kal... Kal je osnovni predmet svake kovanice - Odgovara „hladno" Mustafa.

Ne preostaje nam ništa drugo do „verbalni napad":

— Uzmimo, Mustafa da tebi i, na primjer, kovaču iz nekog drugog mjesta damo isti materijal, prvoklasni austrijski čelik. Hoće li tvoja kosa biti bolja od njegove?

— Hoće!

— U čemu je onda tajna?

— To zavisi od „kroja" kose... I nadarenost je u pitanju... Na primjer: zavisi kad je „otpuštaš". Što je plamen manji, na primjer... To treba znati. I tako dalje...

„I tako dalje. I tako dalje..." Dođosmo kod Mustafe Mašića po „tajnu kala varcarskog", a zagrizošmo „tvrd orah" tajne.

— Da li po zvuku „osjećate" kosu — pokušavamo još jednom kod Mustafe Mašića.

— Imam zvuk koji treba prepoznati. Ako se bolje ugrije, onda je jasniji zvuk.

— Po čemu se „varcarka" razlikuje od ostalih kosa?

— Slušaj... Što god sunce više peče, a ljuća je trava, onda je ona sve oštrija i oštrija — kaže Mustafa.

U potrazi za tajnom „varcarke" idemo dalje.

— Imam dokument da je moj pradjed prodavao kosu u Anadoliju. Dokument je na arapskom i čitao mi ga je stogodišnji hodža Mehdić — počinje priču o svom rodoslovu **Zonić Ahmet**. Učinilo nam se da je pričljivi Ahmet čovjek koga smo tražili.

Znam ja šta vas zanima — kaže i počinje svoj monolog o kosi:

— Treba se dobro poznavati austrijski čelik... Moraš znati koliko taj čelik ima ugljika, mangana, silicijuma. Najbolji je čelik koji ima 0,35 ugljika... A, recimo, ima ćumura koji ima i koji nema ugljika, pa mi dodajemo... Ali, taj čelik od 0,35 ugljika je težak „otkivati"... Kose „suholomke" su od čelika sa 0,35 ugljika. Zato je najbolji čelik onaj od 0,21... Jedna kosa dužine 85-90 cm radi se 8 sati. Postoji 21 operacija...

— Ahmete, recite nam nešto o kalu — prekidamo ga pitanjem.

— Kose kovanice se „kaljivaju" u sastojku: medveđeg sala, jazavičijeg sala, goveđeg loja i voska... Ja po boji kala poznajem kosu...

U kovačkoj radionici Branka Duvnjaka nalazimo dvojicu učenika iz kovačkog podmlatka. Majstor Branko nije tu. Kovači-junoše ne pristaju na razgovor.

Dolazi i majstor Branko.

— U čemu je tajna „varcarke"? — „bojažljivo" pitamo majstor-Branka.

— Za mene je to tajna i ja je čuvam... Toliko... Ako vas zanima mogu vam reći da su moje kose otišle u Indiju, Holandiju, Grčku. Evo i razglednice iz Indije od kupca... Imam dokumente da je još moj djed prodavao „varcarku" u Australiju...

Poslije razgovora s varcarskim kovačima na umu nam je jedno: kao da su varcarski alhemičari mudro izdijelili i spremili uloge s imenom: „Mirakula o varcarki", jedni su ćutali, drugi su u dugim mimikrijskim monolozima još više utajili tajnu, treći su „varcarki" oduzimali bilo kakvu tajnovitost, četvrti su hroničarskom preciznošću pripovijedali o „kovačkom rodoslovu", te su tako „nenamjerno" promašili temu.

Jedan je samo priznao da tajne ima i da se mora čuvati.

— Tečaj kovanja traje i dan-danas! — „razuvjerio" nas je jedan od kovača.

A nama preostaje da se prisjetimo lirskog zapisa „Tajna kala varcarskoga" iz pera mrkonjićkog pisca I. Lovrenovića:

„Kad se skuje, još ništa skovano nije, dok tajni kal varcarski žvek ne skuje. "

Milenko STOJIČIĆ

ELEKTRONIKA

Difer kreće u svijet

● Elektronički izumi ne dolaze više samo iz čuvene „Silicijumske doline" u Kaliforniji ● Elektroinženjer Slobodan Desančić iz Banjaluke izumio je kalkulator za diferenciranje leukocita u krvi, koji je po performansama za sada najbolji u svijetu

Slobodan Desančić: Zarada mi nije u prvom planu

Elektronika je danas u mogućnosti da čini čuda. Što je do prije desetak godina izgledalo nezamislivo, postalo je preko noći stvarno zahvaljujući čipovima, mikroprocesorima i drugim zadivljujućim elektroničkim izumima. Čuvene svjetske firme elktroničke opreme, nastale na ovom „trećem valu" tehnološke revolucije, nicale su doslovno kao gljive poslije kiše. Ko još nije čuo za „Epl" „Hevlet-Pakard" i mnoge druge koje su svoj svjetski prodor počinjale u iznajmljenim garažama, improvizovanim prostorijama i brzo prerastale u velike proizvođače kompjutora i mnoge druge opreme koja se razvila iz računara.

Možda će jednog dana takav izgled uživati i firma ER TEFAK. Njen vlasnik je **Slobodan Desančić**, 39-godišnji inžinjer elektrotehnike iz Banjaluke. Prije četiri godine napustio je mjesto asistenta na Tehnološkom fakultetu, da bi se mogao posvetiti elektronici i izumima. Zaljubljenik u kompjutore i elektrotehničke tajne otvorio je samostalnu radionicu, ne veću od 12 kvadratnih metara, u kojoj se mora oprezno kretati da ne bi porušio brojne nacrte i uređaje kojima se služi. U tako skučenom prostoru, ali s mnogo ideja i silnom energijom, proizveo je svoj prvi izum-kalkulator namijenjen medicinskim laboratorijama za diferenciranje leukocita u krvi.

Radi se u stvari o mini računaru specifične namjene koji je nazvao Difer 100. Konstrukcija i program po kojem radi originalo su rješenje Slobodana Desančića. Radnici u laboratorijama brzo su prihvatili ovaj uređaj, jer je vrlo pouzdan i što je najvažnije, vrlo jednostavan za rukovanje.

— U kliničkim laboratorijama na ovim poslovima odvajanja leukocita rade dva čovjeka, s velikim naprezanjima i opasnost da često pogriješe. Kalkulatoru, koji sam nazvao Difer 100, dovoljan je samo jedan laborant koji može brzo i pouzdano da analizira sastav krvne slike. Olakšan mu je posao utoliko što može istovremeno gledati kroz mikroskop i manipulisati kalkulatorom. Osloboden je ranije mukotrpnog i zamornog bilježenja svega onoga što primijeti u krvnom razmazu. Te operacije sada su prepuštene kalkulatoru koji ne griješi, objašnjava na čin rada i namjenu svoga izuma Slobodan Desančić.

Do sada je prodao više od 100 Difera mnogim medicinskim ustanovama u zemlji. I tako ugledna zdravstvena ustanova kakva je Vojnomedicinska akademija u Beogradu služi se Desančićevim izumom. VMA je inače svojevrsni izložbeni „salon" najsavremenije svjetske medicinske opreme, u kojem je teško naći prostor za sebe. Najpoznatiji svjetski proizvođači otimaju se da ovdje predstave svoje proizvode, ako treba nude i besplatno, jer znaju da im je to dobra reklama.

Desančić je dobro upućen i u mogućnosti drugih proizvođača sličnog aparata. U svijetu ih prave još četiri firme, ali se uvjerio da je njegov Difer za sada najbolji i najlakši za rukovanje. Potvrde za to stigle su čak iz SAD. Zato su sasvim realni izgledi da prodaja ovoga kalkulatora sa zaštitnim znakom firme ER TEFAK krene u svijet — u Sjedinjene Države i čak daleku Australiju.

Iz Desančićeve minijaturne radionice stižu i novi izumi. Upravo je na provjeri u Saveznom zavodu za mjere i dragocjenosti njegov vlagomjer za mjerenje vlage u žitu. Čim stigne atest vlagomjer će krenuti na tržište. Samo u Bosanskoj krajini u vrijeme žetve potrebno je blizu 800 vlagomjera. Nijedno otkupno mjesto za pšenicu ili druge žitarice ne bi smjelo biti bez vlagomjera koji tačno utvrđuje stepen vlažnosti. Prema tome se određuje kvalitet zrna i odlučuje mora li ono najprije u sušare, ili je dovoljno suho da može odmah u silose. Uz ovakav vlagomjer isključeno je svako procjenjivanje vlažnosti od oka, što je danas najčešći metod.

Firma ER TEFAK tek je odškrinula vrata u svijet. Njen vlasnik za sada još samo ulaže, zarade su male, dovoljne tek da se pokrivaju troškovi, pa je zato Slobodan Desančić još uvijek u dugovima. To ga, međutim, ne brine mnogo. Zadovoljan je što se bavi poslom koji voli, što je stvorio nešto vrijedno pa će i novac stići kao posljedica uloženog truda i ideja.

Ž. JURIĆ

MEDICINA RADA

Bolja dijagnostika

Adaptacijom bivšeg prostora fizijatrije u banjalučkoj Poliklinici, Služba medicine rada dobila je četiri puta veći prostor od dosadašnjeg. Zahvaljujući saradnji i finansijskoj pomoći privrednih organizacija, nabavljena je i nova oprema, što je doprinijelo kompletnom poboljšanju mogućnosti za efikasniji rad.

— Ova jedinica Službe, smještena u Poliklinici, radi dijagnostiku patoloških stanja za potrebe radnih kolektiva koji nemaju svoje dispanzere, ali i dijagnostiku određenih organskih sistema, kao što su funkcija oka, ispitivanje centra za ravnotežu, psihološku obradu itd. za potrebe naših dispanzera po radnim organizacijama. Zbog skučenog prostora dosad smo mogli dnevno da obrađujemo najviše trideset pacijenata. U ovim novima uslovima taj broj će biti utrostručen — kaže dr Gordana Lazarević, načelnik Službe medicine rada.

Nova oprema će da doprinese skraćenju vremena ispitivanja, a ujedno da omogući kvalitetnije nalaze. Mnogi od sada nabavljenih aparata koriste se prvi put u našoj sredini.

Pacijenti više neće biti upućivani u druge medicinske centre na pretrage, što predstavlja znatnu finansijsku uštedu za banjalučko zdravstvo. Istovremeno, ovako opremljena Služba medicine rada služiće potrebama cijele Krajine.

Ž.G.B.

NIKTOMETAR — nova mogućnost za ispitivanje oštrine vida

VRIJEME PROŠLO I SADAŠNJE

Ati iz uspomena

- Čak se i danas ponekad zapjevuši pjesma iz dalekih vremena: „Trku čini Popović Lazare, sto dukata na opkladu meće, biciklisti da uteći neće...“

Bosanska krajina je oduvijek bila čuvena po dobrim konjima. Kako onim trkaćim, tako i radnim konjima bosanske brdske pasmine. I danas se spominju vremena **„Munje“, „Groma“** i **„Krčevine“ Hakije Reufbegovića** iz Bosanske Gradiške, **„Dilbera“** i **„Arapa“ Asima i Ušida Biščevića** sa Sane, te drugih hitronogih pastuva i omica, koji su decenijama odnosili trke na Krajini“.

Po dobrim trkama nadaleko su se pročuli banjalučki, sanski, dubički, prijedorski, kladuški, cazinski, petrovački i ostali atmejdani. **I dan - danas se pamte mnoga krajiška trkališta i obdulje. A Banjalučko polje, prijedorske Urije i sanski Redak kao i mnoga druga trkačka poprišta, postala su pojam i legenda.**

„STO DUKATA NA OPKLADU MEĆE...“

To su bili dani kada se konj smatrao simbolom prestiža, a redoslijed grla na godišnjoj trci određivao je društveni rang i ugled. Trka je bila događaj godine; za nju se živjelo i o njoj neumorno raspravljalo trista šezdeset i pet dana u godini. Danonoćno su se ispredale mnštovite priče, prepričavali su se mogući i nemogući uspjesi bijesnih atova i njihovih binjedžija. A svaki put se i ponešto novo dodavalo, tako da su priče dobivale neslućene dimenzije, kao kad se gruda snijega otisne ni z brdo.

Pričalo se: „ Prošlog Ilindana Hakibegova kobila utekla na Urijama, al' je zato na dan zobala po sedam kila previjanog zobenog zrna jedraca i po vrtalj šekera, sve same kocke. Pa je obnoć napasana na mladoj tek poniklojlucerki, a seizi joj heftično krišom davali svježu ulupanu žumanjcad i zalijevali rakijom bašicom...“

I sve tako do slijedeće trke, do novog pobjednika i novih maštarija. Čak se i danas ponekad zapjevuši popularna pjesma dalekih vremena: **„Trku čini Popović Lazare, sto dukata na opkladu meće, biciklisti da uteći neće...“** kao drago sjećanje na nezaboravna vremena kada su dobro ujaračeni galoperi vrijednog banjalučkog domaćina odnijeli trku nad oholim biciklistima, kao predstavnicima tadašnje okupatorske mehanizacije. Neće biti da i tu nema makar malo simbolike kao ono u borbi Jablana i Rudonje. **(Jah, kakav li je tu muštuluk pao, koliko li se tu noći i dana šenlučilo, ne pitaj! A maksuz aldumaš, obaška! Jah!**

NEMA VIŠE VATRENIH VRANACA

U ta vremena bile su se razmahale i državne ergele i pastuharne, kao i vrlo agilni konjički klubovi pasioniranih entuzijasta, među kojima je barjak nosilo čuveno banjalučko **„Kolo jahača“**. Sve je to snažno utjecalo na razvoj ne samo konjičkog sporta, nego i na cjelokupno narodno konjarstvo.

Ali, dan po dan, godinu po godinu, i svega toga kao da nesta. Ne odjekuju više ni topoti kopita vatrenih vranaca, ni čakar bedevija, utihnuše i talambasi koji su pratili ponosite šampione kada bi sa vijencima i peškirima oko vrata gordo, u otmenom kasu poigravajući činili počasni krug ispred oduševljenih posmatrača...

x x x

Danas konjički klubovi praktično i ne postoje, a konjske trke i druge manifestacije u oblasti stočarstva postaju prava rijetkost. Može se reći da se danas o konjima malo i govori, a neke konkretnije akcije i smišljenijeg poduhvata u pravcu razvoja ove unosne privredne grane odavno nisu zabilježene. I eto, zbog toga nam se, nema sumnje, brojno stanje konja po svima pasminama i kategorijama lagano, ali sigurno smanjuje.

Ovu pojavu neki smatraju prirodnom posljedicom naglog prodora mehanizacije u selo koja sve više potiskuje konja, ali neće biti baš sve tako. To važi donekle samo za ravničarska područja, dok u brdima ima terena sa kojih konj nikada neće biti potisnut. Osim toga, konjarstvo je odavno ušlo i u program narodne odbrane i društvene samozaštite, što mu sa svoje strane daje poseban značaj.

Konji pored svega, predstavljaju u našem uvozno-izvoznom bilansu pozitivnu stavku. Strani kupci, na prvom mjestu Italijani, decenijama su otkupljivali sa našeg područja na hiljade vagona konja za klanje, a to znači radno nesposobnih, starih i isluženih kategorija, koje se kod nas ni na koji drugi način ne bi mogle iskoristiti. Kada se sve to sagleda, onda se dobije jasna slika o tome koliki se promašaji čine zapostavljanjem ove drevne privredne grane.

Sve u svemu, očigledno je da je nastupilo krajnje vrijeme da se konačno okrenemo našem tradicionalnom poslu i odlučno krenemo u pravcu obnove ove važne, ali neopravdano zanemarene grane privređivanja.

Ljubo BRKIĆ

SLIKA ZA PORTRET

MAJSTOR SVOG ZANATA

- Josip Risović, radnik „Čajaveca“, jedini je Banjalučanin koji će se ove godine takmičiti na saveznoj smotri metalskih radnika u Puli

Od 74 banjalučka metalca, učesnika ovogodišnjeg Republičkog takmičenja metalskih radnika, održanog u Trebinju, najbolji rezultat imao je **Josip Risović**, radnik „Čajavčevog“ OOUR—a Primarna proizvodnja. Osvajanjem drugog mjesta u konkurenciji 60 alatničara-bravara stekao je pravo učešća na saveznom takmičenju, koje će se u oktobru održati u Puli. Ovaj uzoran mladi radnik potvrdio je da njegova pobjeda na prošlogodišnjem Opštinskom takmičenju metalaca nije bila slučajna i da stasava u vrsnog majstora za koga će se još čuti.

„Čajavčev“ šampion: Josip Risović

- Da budem iskren, gajio sam nadu, vjerovatno kao i svi ostali takmičari, da mogu uz malo sreće ostvariti značajniji rezultat. I pored toga, drugo mjesto me je iznenadilo s obzirom na prilično jaku konkurenciju u mojoj takmičarskoj grupi. Sve su to vrsni majstori, uglavnom s dužim radnim iskustvom u odnosu na mene. Na sreću, više faktora odlučuje o pobjedniku Vrlo je bitan teoretski dio, ali i trenutna inspirisanost, sposobnost hitrog snalaženja, ne biti tremaš, i slično. Često mali trenutak nepažnje upropasti sav trud, a to se dešava i najvrsnijim majstorima.

- Šta je u vašem slučaju najviše doprinijelo dobrom rezultatu - pitamo ga.

- Mislim, sve pomalo. Kad je u pitanju praktično iskustvo smatram da je ono solidno, što prije svega mogu zahvaliti svom bivšem kolektivu - Radnoj organizaciji „PALOS“, gdje sam proveo desetak godina. Bolji poznavaoci ove radne sredine sigurno će se složiti da je „PALOS“ svojevrsna škola majstorstva u kojoj mladi radnici, kao malo gdje, imaju priliku da uče i napreduju.

- Koliko se pripremate za jedno ovakvo takmičenje?

- Vrlo malo. Kod nas u „Čajavecu“, a čini mi se ni kod drugih u Banjaluci, ne postoji kvalitetan kontinuiran rad na pripremanju takmičara kao što to praktikuju pojedini kolektivi u Republici i šire. Koliko naš grad uvažava ovakve manifestacije dovoljan je podatak o kome je „Glas“ već pisao, da je oko 70 banjalučkih metalaca putovalo na Republičko takmičenje u Trebinje neorganizovano. Neki, uz ne naročito odobravanje svojih kolektiva. Dok god bude tako, zaostajaćemo za drugim centrima u Republici.

Bez obzira na sve ovo, kako reče Josip Risović, niz je vrijednosti zbog kojih valja odlaziti na ovakve manifestacije, družiti se i učiti. Žar su bitna priznanja? Šta može više obradovati čovjeka od jednog gesta kakav je, recimo, priređen ovom visokokvalifikovanom alatničaru nakon prošlogodišnje pobjede na opštinskom takmičenju. Za radnim stolom dočekao ga je buket cvijeća koji su u znak pažnje kupile njegove radne kolege iz „Alatnice“.

Napisali su i mali transparent: „Ovdje se kalio šampion“. Dovoljno da cijelog života pamti svoje prvo takmičenje i prvu pobjedu.

N. D.

ŽENE VATROGASCI

Ne boje se vatre

● Već osam godina u okviru Industrijskog dobrovoljnog vatrogasnog društva u banjalučkoj Fabrici duvana djeluje ženska vatrogasna ekipa

Zlu ne trebalo, kako bi se reklo. A da su pripadnice „ljepšeg pola“ ozbiljno shvatile povjerenu ulogu potvrđuju to i rezultati. Prije tri godine, na republičkom prvenstvu u Tuzli, osvojile su peto mjesto. Na opštinskim takmičenjima postižu rezultate ravne nekim muškim ekipama. Istina, unazad dvije godine i fabrika obuće „Bosna“ formirala je žensku ekipu, ali kako to kažu članice vatrogasne ekipe u Fabrici duvana - zna se ko starija.

Da su iskusnije i spremnije potvrdile su to na nedavnom opštinskom takmičenju, gdje su imale bolje rezultate. Mirjana Nikolić, Slavica Filipović, Baisa Višić, Veselka Miletić, Nada Garić, Belkisa Krkić, Čedomirka Radić, Draginja Bošnjak, Jelica Lipovac i Višnja Radman, to su te djevojke koje odvajaju dio slobodnog vremena za sticanje vatrogasnih vještina.

- Ne padaju nam teško sve ove obaveze i pored toga što zahtijevaju dodatne napore. U današnje vrijeme poželjno je da se što više zaposlenih, bez obzira na pol, uključi u savladivanje elementarnih znanja iz oblasti protivpožarne zaštite. Što je najvažnije, družimo se, a kroz druženje svaki zadatak je lakši - čuli smo u razgovoru s članicama ove ekipe.

Osposobljene da se suoče sa stihijom

Velike zasluge za njihovo stasanje i ukupne rezultate ima **Veselko Savić**, inženjer zaštite na radu i protivpožarne zaštite, koji je uložio mnogo vremena i truda da ženska vatrogasna ekipa banjalučke Fabrike duvana postane ono što jeste.

N. DERETIĆ

AMATERI — STVARAOCI

UZ IZLOŽBU POLAZNIKA LIKOVNIH TEČAJEVA U BANJALUCI

Uzleti do stvaralačkih dometa

● Tečajevi slikarstva, skulpture, tapiserije i keramike u Banjaluci postaju male radionice u kojima se stiče znanje o umjetnosti i dugotrajnim strpljivim radom stvaraju preduslovi za samostalni kreativni rad ● Ostaviti trag, osloboditi se sputanosti i vještinom i znanjem u obliku i materijalu stvoriti vlastitu kreaciju želja je koja se može ostvariti.

Vrijeme brusi i dokazuje kvalitet

Čovjek u sebe zagledan moguće je izvorište ljepote samo ako joj posveti vrijeme i odgovarajućim postupcima očisti od suvišnih primjesa zabluda i tuđih priraslina. Tada se pojavljuje trajno zračeća sreća, jer nju djelo samo u sebi sadrži, a čovjek nije više ovisan i ne traži od okoline njeno ostvarenje, već sreću okolini predaje - izosi nam svoju misao slikar **Josip Granić**, osvjetljavajući iz svog ugla izložbu likovnih težajeva u Domu kulture u Banjaluci.

Tečajevi slikarstva, skulpture, tapiserije i keramike postaju inače male radionice u kojima se stiče znanje o umjetnosti i dugotrajnim strpljivim radom stvaraju preduslovi za samostalni, kreativni rad. I ovogodišnja izložba tečajaca, po svemu sudeći, praznik je za grad, a izloženi eksponati podsticaj za eksperimentisanje materijalom i bojom.

O iskustvima u radu slikarskih tečajeva u Domu kulture govore nam njeni članovi, slikari i pedagozi.

STASAJU NOVI TALENTI

— Nastojimo da tečajeve ozbiljno pripremamo - kaže slikar **Bekir Misirlić**, rukovodilac tečaja keramike. - Trudimo se da polaznicima, osim tehnike pružimo i ono stvaralačko, da ih oslobodimo što više za kreaciju, koja bi trebalo da bude njihova vlastita i tako što više uvedemo u nasljeđe umjetnosti, od početka do danas. Pored obrazovanja iz pojedinih oblasti likovne umjetnosti, upoznajemo ih sa materijalom, u keramici specijalno sa raznim vrstama keramike, ali i da što korisnije provedemo vrijeme i ostavimo tragove. Svake godine bude dobar broj novih koji postepeno savlađuju, i onih koji sazrijevaju.

— Smatram da su tečajevi dobra zamisao za one koji misle da tako mogu da ostvare svoje određene predispozicije. Tečaj je prilika da pokušaju, a vremenom da uz pomoć voditelja svoje radove i kreacije usavrše. Poslije ovoliko godina tek sad sam pronašla određeni stil koji mi leži - kaže Sabaheta Unkić, zubni tehničar, koja već petu godinu pohađa tečaj keramike.

Zahvaljujući vatri iz gline, oblikom i bojom tražeći uporno i strpljivo vlastitu kreaciju, moguće je napraviti mala čuda, upoznati različite tehnike i namjene.

Zorica Stojnić već osmu godinu bavi se tapiserijom:

— Svake godine izlažem. Radim uglavnom portrete. Teško ih je raditi i nisu neopravdane tvrdnje da je to i najteže. Ovo je deveta tapiserija koju sam izradila. Neću raditi slike, već predmete upotrebne vrijednosti - ćilime, odjevne predmete, torbe, džudu. Kupila sam i razboj. Mislim da se on i sada može pronaći po selima.

Voditelj tečaja tapiserija **Sadika Berber** zadovoljna je radovima polaznica. **— Uspjele su da nauče i da se osamostale. U početku je bio veliki odziv, ali mnogi odustaju, jer je neophodan talenat, volja i uporan rad. Spor je to rad i teško ga je bez strpljenja i dosta vremena završiti.**

ŽELJA ZA VLASTITOM KREACIJOM

Zora Šipura, ekonomista u „Rudiju Čajavecu", već dvije godine se bavi keramikom.

— Oduvijek sam voljela umjetnost, ali nisam imala vremena da se posvetim ovom radu zbog drugih obaveza. Nisam zadovoljna dosadašnjim radom i nastojaću da nastavim tečaj i naredne godine.

Izložba tečajaca - zanimljiv i vrijedan događaj

Više od tri stotine radova i 83 polaznika tečaja govore o osmišljenom kolektivnom radu i težnji ka samostalnom stvaralaštvu.

— Amater je onaj koji nešto voli. Često se ova riječ pogrešno zamjenjuje sa diletantizmom, kojim se ustvari označava nešto što čovjek radi u težnji da bude nešto drugo - kaže Jovan Savić, profesor Pedagoške akademije u Banjaluci, ocjenjujući izložbu tečajaca. **— Težnja za stvaralačkom aktivnošću jedna je od suštinskih karakteristika čovjeka. Ova potreba nažalost, često ne može da bude zadovoljna i možda predstavlja osnovu destruktivnog ponašanja, kako je to isticao Erih From.** Mladi ljudi pokazuju veliki afinitet i želju da se uključe u neku djelatnost u kojoj bi mogli da izraze sebe, da nešto urade, stvore svojim rukama i glavom, nešto što nije zadano i nametnutno. Djelatnost likovnih tečajeva Doma kulture predstavlja pravu i zaista izvanrednu priliku za ove težnje i potrebe. Kad bi samo ovakvih mogućnosti za provođenje slobodnog vremena mladih bilo više - naglašava pedagog Jovan Savić.

Vrijeme koje pritiče treba da ostavi trag, a vještina i znanje utiču da se o tapiserijama, slikama skulpturama i različitim keramičkim formama polaznika govori kao želji da se prebrodi vlastita sputanost neznanje, omogući bliži put ka ljepoti viđenog i vlastitoj kreaciji.

Jagoda PRNJA

NA TRACI VREMENA

Priča o proji

I danas pamtim priču Branka Ćopića u predratnoj „Politici" o seljaku koji je kupovao brašno. Seljak se kolebao između pšeničnog i kukuruznog brašna. Zna se da je tada kukuruza bila osnovna narodna hrana. Ali, desilo se da je tog dana cijena za obje vrste brašna bila ista. Zbog toga se junak Brankove priče našao u nedoumici. Koje brašno da kupi? Moglo se očekivati da će se u ovoj prilici odlučiti za pšenično. Ista cijena, a kvalitetniji proizvod. No, seljak se predomišljao. Prste je provlačio čas kroz jednu, čas kroz drugu vrstu brašna i nešto u sebi vagao. Zaboravio sam koje je sve prednosti pri tome davao jednoj, a koje drugoj vrsti. Na kraju je, ipak svojoj djeci kupio kukuruzno.

Ono im je i dotad bila osnovna hrana. Možda bi mu odstupanje od tog pravila ličilo na neku avanturu. Zato nije htio, ili nije mogao da remeti „postojeći red stvari". Možda je jedan od razloga bio i u njegovom dugom životnom iskustvu da ne treba tražiti hljeba nad pogačom. Da kukuruza duže traje, pa je i „beričetnija". Danas mnogi od nas ne pristaju ni na polubijelo brašno. Hoće samo čisto bijelo. A kažemo: kriza.

U vrijeme ove priče bio sam još dijete, ali neke slike te težačke prošlosti ostale su u sjećanju. Svoje žito seljak je u jesen prodavao jeftino da bi podmirio razne potrebe. U proljeće bi mu ponestalo hrane, pa bi često kupovao to isto žito od onoga kome ga je jesenas prodao. Ali, sad po znatno višoj cijeni. Gledao sam koncem ljeta i kolonu zaprega prepunih šljiva za rakiju, kako po cio dan stoje na vreloj ulici. Gazde bi se pojavljivale tek uveče, kada bi im izmoreni seljaci šljive prodali budžašto. Slušao sam tada i o seljačkim dugovima i mjenicama. Gledao njihove skromne kućice sa zemljanim podom, postelje od slame i lepušine, zakrpe na odjeći i obući. Šećer se kupovao na deke i povremeno priuštio paklić duvana najlošijeg kvaliteta. I tako dalje i tome slično.

Takva je bila prošlost. Sadašnjost znamo i vidimo. Vidimo sad i na selu moderne katnice, savremene namještaje i aparate, mehanizaciju, vodovode, asfalt i vozila, škole, ambulante, trgovine, telefone... Selo i grad sve sličniji i bliži. A sinovi težački - sve ih više s diplomma raznih struka. Privređuju širom zemlje i širom svijeta. Ali, puna vrijednost svega toga sagledava je tek kad se ova sadašnjost uporedi sa onim šta je i kako je nekad bilo.

Rajko SKVARICA

SUSRETI

SLIKE KOJE ZRAČE ČEŽNJOM

● Zoran Simić: „Kritičari moje slikarstvo svrstavaju u tzv. meki nadrealizam, a ja mogu reći da je moj zavičaj, moje radno selo Jalovik, zapravo izvorište mom slikarstvu..."

Ovih je dana, upravo onako tiho kako i sam stvara, slikar Zoran Simić, koji kao vojni stručnjak živi u Šapcu, otvorio svoju trinaestu samostalnu izložbu slika u foajeu Naučnoistraživačkog centra RO Profesionalna elektronika „Rudi Čajaveca" u Banjaluci.

Tridesetak slika čine ambijent u koji navraćaju radnici „Čajaveca", ali i drugi poklonici likovnog izraza u ovom gradu. Iznašavši dosta osobenu tehniku miješanja tempere i voska, s premazima smješom meda i laka, on na drvetu i platnu ostvaruje slike za koje je do sada - a za dvadeset godina, koliko slika - dobio brojne nagrade.

— Za Simićevo slikarstvo kritičar Radovan Mirazović, između ostalog, kaže: **„Ono što Simića ističe kao autentičnu figuru našeg fantastičnog slikarstva jesu izvense etnološke konotacije i primese simbola nacionalog kulturnog nasleđa, pa i prisustvo elemenata ruralne svakodnevice u funkciji vremenske i prostorne identifikacije dela.**

„Iskoristili smo boravak Zorana Simića na otvaranju njegove izložbe u RO PE „Rudi Čajavec" za kraći razgovor s njim.

— Otkud u Banjaluci i „Čajavecu"? - pitamo ga.

— Volim da izlažem svoje slike u radnim kolektivima, u neposrednoj proizvodnji; na ovaj način, ostvarujem u praksi ono u nas godinama proklamovano približavanje kulturnog kreatorstva radnim ljudima. Na neki način moje vojničko zanimanje vezano je za „Čajavec" i ovu radnu organizaciju gdje sam upoznao i slikara Zlatka Valentića i tako je došlo do ove izložbe koja je, da se malo i pohvalim, primljena kod tih ljudi u PE izvanredno.

— Otkud to: vojno lice, stručnjak, a slikar?

— U početku je bilo malo i čuđenja. Sada toga više nema. Jer, iza mene je više od dvadeset godina bavljenja slikanjem, pedesetak kolektivnih i trinaest samostalnih izložbi. Moje su slike obezbijedile sebi mjesto u našem slikarstvu. Prepoznatljive su i prihvaćene, pa me ljudi na izložbama gledaju isključivo kao slikara, a na poslu, opet, imaju dosta razumijevanja za to moje životno opredjeljenje.

— Po čemu su prepoznatljive Vaše slike? Šta je Vaš slikarski rukopis?

— Kritičari i teoretičari moje slikarstvo svrstavaju u takozvani meki nadrealizam, a ja mogu reći da je moj zavičaj, moje rodno selo Jalovik, zapravo izvorište mom slikarstvu i po tome sam i prepoznatljiv. Slike mi nose upravo te simbole užeg i šireg zavičaja i to je moj rukopis, uz tu formulaciju da je to meki nadrealizam...

— A šta to, zapravo, znači?

— Pa, neke posve realistične simbole, znamenja zavičaja i kulturne tradicije Mačve. A to u širem smislu znači i simbole naroda i narodnosti naše zemlje, koje postavljam u izvjesna irealna stanja. U tom irealnom, pomalo fantastičnom, tako dati ti realistički simboli dobijaju posve novo, drugačije značenje i ta granica između realističnog i fantastičnog je, zapravo, onog što estetičari i teoretičari smatraju tim mojim mekim nadrealizmom.

Okrenut djetinjstvu - Zoran Simić

— Pomenute Jalovik, svoje rodno selo. Tamo ste osnovali u nas po mnogo čemu jedinstvenu slikarsku koloniju?

— Već osam godina postoji „Jalovička slikarska kolonija" koja je za sada jugoslovenskog karaktera, a nadam se da će prerasti u međunarodno slikarsko druženje. Njen organizator i nosilac je Mjesna zajednica Jalovik, a domaćini slikarima su tamošnji seljani. Oni kao rijetko gdje, gostoprimstvom i razumijevanjem za stvaralaštvo te vrste, primaju slikare 10-15 dana u svoje domove kao najrođenije. Oni im zauzvrat poklanjaju tu ostvarene slike, ali one ne ostaju seljanima u vlasništvo, jer su vlasništvo mjesne zajednice, odnosno naša jalovička galerija, koju upravo konstituišemo. Do sada je kroz koloniju prošlo pedesetak slikara iz svih krajeva naše zemlje, a godišnje dođe ih deset do dvanaest, kako koje godine.

R. PRERADOVIĆ

NJU DELHI: KAKO SE USPOSTAVLJA LJUBAV MEĐU MLADIMA U NEKIM INDIJSKIM DRŽAVAMA

Jedan od najvećih i najpoznatijih indijskih gradova — Bombaj

Ljubavne cigarete u plemenu Hmera

● Za mlade Hmere cigareta predstavlja ne samo uživanje, već i simbol ljubavi i sredstvo kojim se udvara i uzvraća udvaranje

Među pripadnicima indijskog nomadskog plemena Hmera ljubav između muškarca i žene ne bi bila ono što jeste bez cigarete.

U ljubavi i udvaranju mladih pripadnika oba pola ovog indijskog plemena cigareta igra veoma važnu, pa čak i odlučujuću ulogu. Hmeri su pleme od oko 150 hiljada članova rasturene po prostranstvima sjeveroistočnih indijskih država Asam, Manipur i Mizoram, a priča o njihovim „ljubavnim cigaretama" svakako je vrijedna pažnje.

Za mlade Hmere cigareta predstavlja ne samo uživanje, već i simbol ljubavi i sredstvo kojim se udvara i uzvraća udvaranje. Hmeri nisu zainteresovani za bilo kakve cigarete — njih, na primjer, nimalo ne privlače uvozne cigarete sa ili bez filtera — već samo za „dumzul", specijalnu vrstu domaće cigarete koja se ručno savija i duvan omotava koncem u boji. Taj konac, odnosno njegova boja igra presudnu ulogu u ljubavnom životu Hmera.

Ako djevojka mladiću zavije cigaretu omotanu zelenim ili plavim koncem, to znači da ona uzvraća ljubav mladiću, dok crveni konac označava odbijanje. Između ove dvije ljubavne krajnosti nalazi se neutralni, bijeli konac — znak za stav koji bi se mogao opisati kao „sačekaćemo i vidjećemo".

Mlade muškarce plemena Hmera najviše uzbuđuje crni konac — u stvari, cigareta omotana vlasima kose same djevojke kojoj je udvaranje upućeno. To predstavlja izjavu o njenoj vječitoj ljubavi za tog mladića i neograničeno prihvatanje njegovog udvaranja.

Čak ni među samim Hmerima niko ne zna pravo porijeklo ovog drevnog običaja, ali sve je sadržano u „inleng haju" — vijekovima starom kodeksu udvaranja pripadnika ovog plemena.

„Inleng haj" reguliše kontakte neoženjenih muškaraca i žena i precizno propisuje kada i kako udvaranje mora da počne, kako i kada se prihvatanje ili odbijanje ljubavnih ponuda izražava.

Udvaranje počinje pri zalasku sunca svakog dana. Tada grupe mladića izlaze na ulice noseći vrećice pune duvana i posjećuju mlade žene u njihovim kolibama. Za vrijeme tih posjeta djevojčini roditelji se diskretno drže na odstojanju.

Smješkanje i žagor glasova označavaju uvodnu fazu udvaranja, u kojoj mladić nudi djevojci duvan, a ona kraj ognjišta pažljivo zavija cigaretu birajući boju konca po svojoj slobodnoj volji. Nekada je to ljubav na prvi pogled, koja se izražava zelenim ili plavim koncem. Djevojka zavija cigaretu koncem u željenoj boji i predaje je mladiću. Ukoliko odabere bijeli konac — znak da se još nije odlučila — mladiću preostaje da dođe drugi, treći ili ko zna koji put i popuši brdo cigareta dok djevojka razmisli da li da promijeni boju konca.

U svemu ovome za djevojke postoji samo jedno pravilo koje bez izuzetka moraju da poštuju: u vrijeme ritualnih udvaranja mlada žena mora podjednako gostoljubivo i učtivo da dočeka svakog udvarača, a samo bojom konca smije i može da izrazi svoje simpatije ili nesimpatije prema pojedinim udvaračima.

A kada dođe do toga da djevojka mladiću ponudi zelenu, plavu ili čak crnu cigaretu, stvar prelazi u nadležnost porodica mladića i djevojke, koje počinju pregovore o vjenčanju.

SA RAZNIH MERIDIJANA

RIJAD: SAUDIJSKA ARABIJA TRIJUMFALNO DOČEKALA SVOG PRVOG ASTRONAUTA

Slava za princa -astronauta

● U Rijadu priređene velike svečanosti povodom dočeka mladog saudijskog princa koji je, kao prvi iz muslimanskog svijeta, letio u američkom svemirskom brodu „Diskaveri"

Saudijske zastave vijorile su se na ulicama Rijada, igrači obučeni u narodne nošnje plesali su tradicionalne igre sa sabljama i udarali u bubnjeve, a hiljade Saudijaca je, noseći transparente, oduševljeno klicalo prvom saudijskom i muslimanskom astronautu".

Mladi princ sultan Ben Salman Ben Abdel Aziz al Saud, nećak kralja Fahda, koji je nedavno uspješno okončao misiju na američkom svemirskom brodu „Diskaveri" trijumfalno se vratio u domovinu. Na čelu dugačke kolone u kojoj je, u crvenoj limuzini sjedio slavom ovjenčani princ, djeca, od kojih je jedno bilo obučeno poput astronauta, vukla su dvije makete broda 'Diskaverija' i time simbolizovali prvo putovanje jednog Saudijca u svemir.

Palata sportova u Rijadu je za ovu priliku bila „obučena" u svemirsko 'ruho': na nebo plavoj podlozi, naslikan je Mliječni Put i zemljina kugla sa svemirskim brodom. Hiljade posjetilaca okupljenih u Palati sportova, obuklo se u tradicionalne crvene—bijele saudijske boje da dostojno pozdravi svog junaka.

U toku višečasovnog programa, pozdravnih govora i uručivanja poklona, evocirane su pojedinosti iz ovog istorijskog trenutka saudijske nacije i muslimanskog svijeta, koji je dao najmlađeg u istoriji kosmonauta.

Veličanstveni doček princa počeo je, u stvari, još u nedjelju, kada ga je na tlu domovine prvi dočekao lično kralj Fahd, a program proslave se nastavlja posjetom svih krajeva zemlje.

Glavni grad Rijad se sultanu Ben Salmanu Ben Abdelu Azizu al Saudu odužio i time što je jedan od glavnih trgova u prijestonici dobio ime 'Svemirski trg', a Ministarstvo PTT je izdalo prigodne marke sa likom mladog princa.

HAVANA: KUBANKE SKUPO KOŠTALE FRANS PRES

I brak se komercijalizuje

● Stranci moraju da plate oko 2.000 dolara, ako žele da legalizuju svoju strasnu ljubav prema nekoj Kubanki

Stalni dopisnik francuske novinske agencije Frans—pres iz Havane Andre Birikof protjeran je 29. juna ove godine sa Kube zbog jednog izvještaja o cijenama koju stranci moraju da plate ako žele da se ožene Kubankom.

Kubanske vlasti su ocijenile ovaj izvještaj francuske agencije kao uvredu nacionalnom dostojanstvu, a posebno dostojanstvu kubanske žene i odlučile da se Birikofu zabrani da dalje izvještava iz Havane. Ovo piše pariski list „Liberasion" i prenosi u cjelini „inkriminisani" izvještaj o „cijenama Kubanki":

„Crne ili plave, velike ili male, tamnoputе ili mješovite rase, mlade ili ne baš mlade — sve Kubanke imaju istu cijenu: oko dvije hiljade dolara.

Kubanke na prodaju? Gotovo da je tako. Jer, iako je ropstvo u ovoj zemlji već odavno ukinuto, umjesto njega od nedavno je počela da se praktikuje prava „bračna trgovina".

„Kapitalistički" stranci moraju da plate od prilike dvije hiljade dolara ako žele da legalizuju svoju strasnu ljubav prema nekoj Kubanki. Brak je tako na Kubi dobio isključivo komercijalni karakter. Trgovina je ozvaničena od kako je prije godinu i po dana obrazovano Međunarodno konsultativno udruženje, koje je preuzelo na sebe sve administrativne postupke i osiguralo sebi monopol nad brakovima kubanskih građanki sa strancima.

Interkosultu reklama nije potrebna: svi parovi, htjeli to ili ne, moraju da mu se obrate. Teško je drugačije postupiti, jer to udruženje toplo preporučuje kubansko Ministarstvo pravosuđa strancima koji traže neophodnu dozvolu da bi se oženili Kubankom.

Prema izjavama ljudi sa Zapada koji su imali posla sa nekim od šestorice advokata Interkonsulta, cijena vjenčanja stranca sa Kubankom iznosi oko 1.200 dolara. Ali, jedna stvar je vjenčati se sa Kubankom, a sasvim druga odvesti novopečenu suprugu sa Kube i omogućiti joj da može da se vrati u domovinu kad hoće da posjeti rođake.

Pošto se jednom prikupi sva potrebna dokumentacija, Interkonsult će izdati mladi „vizu", ali samo ako se prethodno unaprijed uplati još dodatnih hiljadu dolara, a da pri tom uspjeh čitave operacije nije zagarantovan. Za onih prvih 1.200 dolara dobijate ono što ste tražili, ali za drugih hiljadu dolara nije uvijek sigurno da ćete postići ono što želite. Jer, u slučaju neuspjeha, Interkosult ne vraća pare klijentima.

„Mogućnost putovanja u Inostranstvo pobuđuje dosta zavisti" — objašnjava jedna Kubanka, koja već nekoliko nedjelja čeka vizu.

„Ali, kroz razgovor stvari se na kraju krajeva lepak sređuju" — ocjenjuje jedan mladi tek oženjeni Zapadnjak. — „Na terazijama se tako nađu sa jedne strane dvije hiljade dolara, a sa druge strane dva lista hartije" — dodaje on.

Prije nego što je stvoren Interkonsult, parovi su morali — istina besplatno, ali sami i veoma dugo — da se suočavaju sa veoma sporom i pipavom kubanskom birokratijom. Da li ubrzavanje ritma opravdava tih dvije hiljade dolara? Administrativni troškovi jednog „kubansko—kubanskog" braka ili „kubansko-istočnog" braka iznose samo 25 pezosa (oko 25 dolara po zvaničnom kursu ali jedva pet dolara na crnoj berzi). Vjerovatno su Kubi veoma potrebne devize"...

NAJROBI: SAMIT OAJ U ADIS ABEBI

Afrika zbija redove

● Jedna od glavnih tema je dogovor o zajedničkoj strategiji za izlazak iz dugova koji dostižu preko 200 milijardi dolara

Preko 200 milijardi dolara duga, oko 100 miliona neuhranjenih, 30 miliona izgladnjelih na smrt i 3 miliona umrlih od gladi ove godine — to je alarmirajuće upozorenje afričkim liderima koji su se ovih dana sastali na 22. samitu OAJ u Adis Abebi.

Dnevni red ovog skupa, na kome su u centru pažnje ekonomski problemi kontinenta, pokazuje da u trenucima jasnih predskazanja katastrofe koja prijeti, nema ni traga od želje za nastavljanjem „svađa" kojima se posljednjih godina ispoljavala organizacija. Mjesto nadglasavanja oko „dežurnih tema", kao što su Zapadna Sahara i Čad, afrički lideri raspravljaju ovog puta o mjerama za povećanje proizvodnje hrane, a putevima izlaska iz ogromnog duga koji se u nekim krugovima procjenjuje na blizu 250 milijardi dolara i na jačanju međusobne ekonomske saradnje.

Strateg ovog plana, tanzanijski predsjednik Džulijus Njerere, koji je i predsjedavajući OAJ, nazvao je samit implementacijom „lagoskog plana akcije", usvojenog u nigerijskoj prijestonici 1980. godine na prvom ekonomskom samitu Afrike. Tada je odlučeno da se do 2.000. godine ovaj kontinent ujedini u neku vrstu zajedničkog tržišta i kao „jedinstven, snažni partner, pojavi u svjetskim pregovorima oko ekonomskih pitanja" kao što su, recimo, cijene sirovina, za šta je Afrika životno zainteresovana.

Ono što je odlučeno u Lagosu u proteklih pet godina gotovo ništa nije učinjeno. Afrički dug se strelovito povećao, kontinent je rascjepkan i nespreman dočekao ekonomske mjere Sjevera, u kojima je teret recesije prevaljen na siromašne. Sa ekonomskim problemima udružila se i čud neba, koje je uskraćivanjem kiše bukvalno opustošila region Sahela, na kome živi i većina članica „Kluba najsiromašnijih u svijetu".

Afrika, narednih godina, ne dirajući u glavnicu, treba da isplati samo na ime prispjelih kamata između 8 i 11 milijardi dolara svake godine Svjetskoj banci i MMF. Zbijanje redova dužnika — to je prvi korak koji Afrika nagovještava kao mjeru samoodbrane „očajnika". Tokom prošle godine, kao jedino rješenje za spasavanja polumrtvih od gladi, kontinent je mogao da uputi apele, poslije kojih je uslijedila pomoć sa mora (iskrcavanje hrane u lukama) i „sa neba" (bacanje vreća brašna iz aviona).

Hoće li lideri Afrike, osim formiranja „fronta odbijanja" uspjeti da se približe u formiranju zajedničke strategije oslanjanja na sopstvene snage, što je inače, uneseno i u pojedinačne planove svake zemlje ponaosob?

D. MILOSAVLJEVIĆ

DEJAN TADIĆ

čovjek koji je napustio mirodol

Urano subotnje popodne Čovek koji je napustio Mirodol i ja spuštamo se niz oštru padinu Brega. Vozimo bicikle, ali ne okrećemo pedale, jer se točkovi sami pokreću nošeni strmim nagibom. On jaše na velikom, crvenom biciklu i odmakao mi je dvadesetak metara. Ulazimo u grad. Ulice su puste, pošto Mirodolčani obično ručavaju u ovo vreme. Sustižem ga na ravnom putu i vozimo uporedo. Kraj nas promakne tek pokoji automobil.

„Ovde smo nekada zakazivali sastanke devojkama", kaže, dok obilazimo oko visoke, sumorne katedrale.

Pred nama se isprečilo oko jednog, od tri mirodolska semafora. Stojimo na jednoj nozi. Čini nam se da crveno treperi čitavih pet minuta.

Ulazimo u Ulicu Vojvode Kajice. Ispred tamnožute zgrade gradske biblioteke rđa poprsje mirodolskog pisca koji je umro još pre sto godina, zaprljano mokraćom i izmetom ptica. Svrake i gavranovi krešte po obližnjem, golom drveću. Počinje da rominja sipkava, ledena kiša.

Čovek koji je napustio Mirodol zadiže krznenu kragnu kaputa i navlači kapu sa naušnicama do očiju. Povremeno duva u tanke, končne rukavice ne bi li zagrejao promrzle prste. Iz nozdrva i ustiju hripavo mu izbijaju koluti guste, sivkaste pare.

U zgradi mirodolskog pozorišta i oko nje ne gori nijedna sijalica. Tako je već godinama. Tabla za lepljenje plakata crni se poput gomilice uglja.

„Nisam bio u ovom pozorištu još od mladosti", kaže On.

„Ni ja, već više od deset godina".

Iz neba nad Mirodolom započinje da sipi sitni, pahuljasti grad. Bobice nas tuku po glavi, šakama i kolenima. Okrećemo brže pedale. Bicikli pod nama roptavo škripe kao da će se svakoga časa rasuti po neravnoj kaldrmi.

U bioskopu „2. april" daje se od 4, 6 i 8 predstava „Kako ubiti svoju taštu". Crvenkaste neonske cevi u izlogu ispod tankog staklа žmirkaju i zuje kao da će se svakog časa rasprsnuti. Na iskrzanom stepeništu što vodi do ulaza vetar rasejava gomilice hartije i ljuska suncokretovih i bundevinih semenki.

Sa muzeja prekoputa opadaju tamne, krupne ljuske kreča. U staklenom ramu prikucanom na usku, izboranu kapiju piše da je muzej zatvoren do kraja godine zbog popravki. Na svih sedam prozora jednospratne zgrade navučeni su platneni, suncem nagriženi, rebrasti zastori.

„Čovek se ovako sam na ulici i kiši oseća kao glineni golub", opet progovori šireći oko sebe oblačić isparenja.

Visoko na zdanju pošte ljuljaju se dva tamnolimena tanjira na vetru što postaje sve jači. Na prozorima se cakle modrikaste rešetke. Samo u portirskoj loži gori prigušena svetiljka koja se tek nazire kroz mlečno staklo.

Kiša i grad postaju sve gušći. Jedva jedan drugom raspoznajemo lica kroz tmastu zovem koja su postala avetinjski bela, posuta polusmrzlom vodom.

„Da sidemo i sklonimo se", predložim.

„Ne. Idemo do kraja. Nismo više daleko".

Iz kafane „Smaragdna zvezda" dopire potmula jeka. Pevačica Lela, tek stigla iz Beograda, peva za građane Mirodola od jutra do sutra. Buka i galama čuju se čak do treće ulice.

Točkovi bicikla sve sporije i mlitavije pužu po skliskom, kamenom putu. Svakoga časa neko od nas dvojice može pasti u kaljugu. Čvršće se držimo za zaleđene ručice.

„Da čoveku ne kuca srce u ušima mogao bi pomisliti da je već mrtav", rekne On.

Najzad se kroz zastor vode i leda ukazuju obrisi gradskog parka koji je opasan razvaljenom ogradom i neherenim, polutrulim drvetima. Od klupa u njemu ostali su samo goli, kameni zubi. Kržljavo, nisko rastinje tek tu i tamo probija kroz otvrdlu, ugaženu zemlju.

Prolazimo preko mostića što se nadbočio nad mirodolskom rečicom, jedva nešto većom od potoka. Ograda dopola visi u vodi koja hučući odnosi lešine mačaka i pasa, staru hartiju i cipele.

„Evo napokon i moje nekadašnje kuće", othukne.

Ona se nalazi naspram fudbalskog igrališta nad kojim su nanizane betonske stepenice tribina, istrošene toliko da liče na iscerenu, krezubu, staračku vilicu.

Grad i kišu vetar nanosi u vrtlozima dok stajemo pred nekadašnjom kućom Čoveka koji je napustio Mirodol. Na njoj vise natruli, bezbojni prozori i kapija. Stežemo jedan drugom ruku, ne skidajući rukavice.

„Sada sve znaš", rekne.

Klimnem glavom i sedam na biciklі. Polako polazim u sumrak što se stao hvatati tog ranog, januarskog popodneva. Okrenem se samo jednom na uglu. Čovek koji je zauvek napustio Mirodol stoji zagledan u nešto pred sobom, polako se pretvarajući u ledeni kip.

U SVIJETU KNJIGE

Vehementni poetski satirikon

Jovan Joco Bojović: „Između tvrđave i rijeke", „Glas", Banjaluka, 1985.

Vanjski simobolički naziv Bojovićevih poetskih zapisa sugerira unutarnjim sazvučijima neprekidnu životnu maticu u čijem je kovitlacu biće u vječitom kolopletu penjanja i uzmicanja, gubljenja i nalaženja. U zapisima, koje je Bojović istakao kombinacijom poetsko-prozne forme epigrama, pjesme i priče, sadržani su dramatski doživljaji čovjeka u vječitom izražavanju i savladavanju strasti i poroka. U takvoj poetskoj atmosferi u Bojovićevim epigramima zaiskri snažna sentenca univerzalnog značenja. Zapravo, stihovi i ispovjedne priče zasnivaju umjetničku snagu na poetskim draguljima koje je autor skladno ukomponirao u literarnu cjelinu. Takve poetske iskre nahodimo u jednom zapisu ili pjesmi na više mjesta. One su temelj Bojovićeve poetike na kojem izgrađuje doživljaj svijeta. U ovom slučaju poetski svijet je nastajao stvaralačkim procesom svojstvenim zreloj umjetnosti iz odvaljene gromade života autor je senzibilitetom izvajao poetsko žilište koje prosijava osobenom spoznajom.

U stvaralačkom procesu Bojoviću je polazište životni detalj, činjenica koju će poetski obraditi sebi svojstvenim načinom. Taj način ekspresivnog nabujanog stila, zasnovan na vlastitom životnom iskustvu, poput rječne matice zanosi inetelektualnim udarima, i odražava stvaraoca beskompromisne ubojite riječi koja se, poput britke krivošije, okomljuje na malograđanske opačine. Najsnažnije humano stvaralačko jezgro knjige sadržano je u satiričkom stavu prema životnim pojavama koje nemaju mjeru ljudskosti. U tome je jedna od najvećih vrjednosti Bojovićeve knjige. Danas, kada su u našoj sredini rijetka djela satiričnog karaktera, ovom knjigom Bojović nudi novinu kritičkog odnosa prema pojavama zbilja: karijerizmu, birokraciji, lažnom patriotizmu, dehumanizmu savremenog urbanog ambijenta. Takav odnos je naročito karakterističan za prozu **Ratnikovo proljeće** (koja predstavlja filozofski i dramatično-satirični vrhunac knjige), zatim za proze **Između tvrđave i rijeke, Grobnica Lisca Skorojevića, Azra je tražila posao, Intelekt na sablji.** U svim ovim prozama Bojović, osjetljivošću seizmografa, poetski reagira na socijalnu zbilju, okomljujući se na amoralne pojave mita, protekcije i patetičnog domoljublja, sa jasnom opomenom da posrnulom pojedincu ukaže na put samosavlađivanja niskosti, kako bi bio dostojan zvati se čovjekom. Bojovićeva satira često se graniči sarkazmom, čime do srži potresa najtananije intime (naročito u prozama **Intelekt na sablji i Časna Emanuela).**

Prvi dio knjige, sa ukupno devet tekstova, je dramatično-satiričnog naboja. Ovi se tekstovi otimaju tematsko-stilskoj modifikaciji. — Pisani su u ispovjedno-meditativnoj formi, nastali kombinacijom vlastitog doživljajnog iskustva i na osnovu dokumentarnih životnih sadržaja. Uz ovih devet, ostalih devetnaest tekstova su sastavljeni u formi pjesama u prozi, u kojima još više dolazi od izražaja tipična, Bojoviću svojstvena, strastvena zanesenost čudom življenja i bivstvovanja. To panteističko osjećanje životne snage u biću, uz filozofsko-gnoseološku i satiričku utemeljenost jest treća značajnija kvaliteta knjige koja joj stvara vlastiti senzibilitet i poetsku auru. Pjesnički ciklus odražava ustreptali temperamentu bića ushićenog obiljem života u totalitetu: pjesmama se Bojović vraća iskonu, spoznajući da čovjek ostvaruje smisao i sreću življenja nesebičnim darivanjem, istinskim drugovanjem (jer je „žalost kad nemaš s kim radost podijeliti"), umovanjem, i u saglasju sa prirodom (po čemu su osobene pjesme **Suturlija i Pismo**). U stapanju poetskog bića sa prirodom Bojovićeva opsesija je rijeka, njen tok i matica, koja, poput života, uvijek donosi i odnosi. Poput žednog jelena na izvoru pjesnik će se osjećati najsretnijim sa mirisom rijeke na sebi, u sebi.

Moto Bojovićeva stila može se izvesti iz pjesme **Razgovor,** stihom kojim pjesnik tvrdi da ima dva puta više života nego drugi godinama. Bojović je sav u nervu, zbog čega pjesme djeluju poput zapete puške, a pojedinačni, sretno isklesani stih, kao gromovo đule. Otkrivši jednu istinu, istina je cjelovita, bez drama oduzimanja - dodavanja. Kako u životu, tako i u umjetnosti, spoznavanje istine mukotrpan je put koji svako ponaosob treba pronalaziti. Jer, „ne uči se ni sa zvijezdama, ni ispod zvijezda, već u sebi". Da nije ovakvih i sličnih Bojovićevih zapisa visprenosti, koji su najčešće skladno ukomponirani u poetsku cjelinu, pjesmotvori bi djelovali larpurlartistički. Dakako da Bojović nema magijsku moć da svakim stihom izgrađuje univerzalne poetske sadržaje. Uostalom, to se od pjesme ni ne očekuje, jer je pjesma umjetnost ostvarena kroz sklad između doživljenog svijeta i poetskog izraza, a takvog sklada u Bojovićevoj knjizi ima na više mjesta, i u većini pjesama i zapisa. Umjetnička kreacija u ovoj knjizi sadržana je upravo u visprenim mislima kojima Bojović otkriva univerzalne istine o čovjeku, njegovu mjestu u svijetu i životu. To je temeljna i najtananija karakteristika ove knjige, koja će čitaoca, sklonog razmišljanju, pjesme i epigrama ponukati na višekratno iščekivanje, jer pregnantni i slojeviti jezik u njoj izaziva misli i asocijacije.

Susret sa Bojovićevom knjigom će značiti obogaćenje duha. Da je autor ustrajao i poetski uobličio još nekolicinu sadržaja, imali bismo bogatije djelo. No i ovakvo, premda sadržajno skromno (sa ukupno 28 prozi i pjesama) djeluje filozofsko-humanistički satiričko-kritički inspirativno i provokativno. Djela, ipak, ne sudimo po obimu već po značenju sadržaja i po ostvarenom skladu između doživljenog svijeta i poetskog izraza. Takav sklad Bojović je u ovoj knjizi ostvario.

Rašid DURIĆ

PROZA

Dijete rastavljenih roditelja

Gordana Stošić: „Stefan", „Književne novine", Beograd, 1985.

Gordana Stošić, beogradska književnica, već dugi niz godina prisutna je na jugoslovenskim književnim prostorima. O njenoj poeziji, knjigama, do sada je bilo dosta sporenja, ali bez obzira na sve, ona je iza sebe ostavila vrijedan književni opus koji zaista valja cijeniti i poštovati.

Njena najnovija knjiga, odnosno roman, priča je o djetetu koje rano ostaje bez ljubavi roditelja. Istina je to o dječaku čiji roditelji uvidaju da su različiti svjetovi, i u takvom jednom rastajanju Stefan ostaje sam sa sobom, sa svojim problemima i nedaćama koje ga prate u životu. Stefan je jedna ljudska intriga, pošteno priznavanje djetetu svega onog što jest u roditelju, upoznavanje sa istinom zbog čega se sve to desilo i neumorno dokazivanje da život nikada nije izgubljen, sve dok u njemu ljubavi postoji. Kako djetetu objasniti „muku" što nisi s njim, a u isti mah biti duboko uz njega i preživjavati težu situaciju možda tog trenutka i od samog djeteta. Tim ljudskim problemima Gordana Stošić se bavi u svom romanu, kroz koji progovara iznoseći dio istine o svom životu i svom djetetu. Potresne su to slike o snazi koja se ulaže da se čovjek približi vlatitom djetetu, da mu saopšti vrijeme i život u kome jeste i sve ono što ga čeka. Tu je i taj prkos djeteta, koje u početku sve želje, ljubavi i potresna proživljavanja svog roditelja odbacuje, da bi ipak na kraju shvatio istinu o sebi, ostalo dio ljubavi svoje majke, oca i prihvatilo život onakvim kakav on jest.

Teško je reći da li bi neko samog sebe u jednom takvom problemu stavio na tapet i vagao do iznemoglosti. Gordana Stošić je to učinila. Učinila je to hrabro, pošteno i nadasve istinito, jer samo tako čovjek ostaje čist prema sebi, a čist i hrabar biti prema sebi nije baš osobina svih nas. Zato smatram da je Gordana Stošić napisala dobar i interesantan roman o kome će se još čuti.

Momir LAZIĆ

ČASOPISI

Krhka moćna riječ

„Život" broj 5-6, Sarajevo, 1985.

Svoju krhku, a u biti moćnu riječ, ali i vlastiti život, jugoslovenski pisci su suprotstavili bezumlju i genocidu.- Naslušivši krvavo grotlo Jame, opjevavši njen pakleni lik, pjesnik je osudio sebe da stane u kolonu onih koji će - sa samog njenog dna - uzdići tu nadu i raspiamsati je. Titove partizanske divizije, koje su išle u narodnu pjesmu i predanje. bile su ne samo divizije ratnika, no i divizije pjesnika.

Ovim rečenicama, kazanim na Devetom kongresu Saveza književnika Jugoslavije, održanom od 18. do 20. aprila u Novom Sadu, novi dvobroj sarajevskog časopisa za književnost i kulturu **Život** (5-6, maj-juni) uvodi čitaoce u sadržaj posvećen obilježavanju četrdesetgodišnjice pobjede nad fašizmom i oslobođenja zemlje. Pišući o ratu, o tom bezumlju spaljivanja života i knjiga **(Bertold Breht),** o pomirenju Istoka i Zapada (Izet Sarajlić, **Istokozapad),** o strahotama logora fašizma „Ivan Ivanji, **Skakanje preko senke;** Čamil Sijarić, **Sa grobarom, u Jasenovcu),** o slomljenim granama rascvale trešnje (Vladimir Čerkez, **Krila pjesme),** o podrumima Gestapoa „Gde spavaju tamni psi" (Dejan Gutalj, **Jutro u Gestapou),** pisci - u stvari - ispoljavaju svoj antiratni stav i svoje jedinstveno viđenje čovječanstva.

Rat se „nastani u očima, u snu, u sluhu ratnikovom", pa čovjeka, stvaraoca, progoni i u miru - kaže pisac i borac **Mladen Oljača,** u razgovoru sa Rankom Preradovićem. **„A poslije rata, kada su topovi prestali da grme, meni se onda počela javljati misao o užasima rata, formulisati ta svijest o ratu".** Tu, pjesničku, sliku naše ratne prošlosti davače i novi stvaraoci, pisci koji dolaze i nose svoje viđenje revolucionarne i društvene sveukupnosti.

Takvo viđenje stvari, životnih treptaja, sa svom slojevitošću i dubinom, plijeni u novim, izuzetnim stihovima Dare Sekulić **(Duša stvari)** i Nenada Radanovića **(A pjesme nigdje).**

Novi dvobroj **Života** objavljuje i rezultate svoga tradicionalnog konkursa na temu **Tito.** Prva nagrada za poeziju pripala je Jakovu Jurišiću za pjesmu **Titova slika.** Nagrađen je i Admiral Mahić za pjesmu **Uz Tita,** a treća nagrada zazapis dodijeljena je Đordu Radišiću za tekst **Tito, čovek svih ljudi.**

Na stranicama **Života** 5-6 čitamo i odlomak iz **Kraja jednog porodičnog romana,** romana savremenog mađarskog pisca Petra Nadaša, u prevodu Stevana Martinovića. Poetskim ciklusom **Neverica** predstavlja se Hazim Akmadžić, Novica Petković piše o likovima i kompoziciji **Seoba** Miloša Crnjanskog, Muris Idrizović osvjetljava pjesničko i prozno djelo makedonskog pisca za mlade Vidoja Podgorca, a Slobodan Blagojević - u rubrici **Baština** kritički približava pjesnički i kritičko-esejistički rad Mihajla Mirona, koji je stvarao u BiH između dva rata. Interesantan je i tekst Viktora Šklovskog **O teoriji proze** (III), što ga je s ruskog preveo Todor Dutina.

I ovaj broj **Života** nastoji da određen prostor ustupi i temama iz kulture i umjetnosti, pa donosi tekstove Slavka Milanovića o 26. festivalu jugoslovenskog teatra - MES-u **(Festival bez fizionomije, konačno)** i Ljiljane Marjanović, Ognjena Vukelića i Snježane Šinik o likovnim izložbama u Sarajevu. U **Osvrtima i prikazima** sarađuju Jasmina Musabegović, Srđan Koljević i Ivan Božičević.

I pred **Životom,** kao i ostalim časopisima u BiH stoji obaveza još naglašenije angažovanosti i otvorenosti, posebno u svjetlu stavova i opredjeljenja Devetog kongresa Saveza književnika Jugoslavije.

I. BEKRIĆ

UDARNIČKI I VAN RADILIŠTA

SORA „BANJALUKA 85"

Brigadisti iz šest omladinskih radnih brigada, koje učestvuju na saveznoj akciji Banjaluka 85, nisu čekali srijedu, 10. jula i svečano otvaranje, već su još u ponedjeljak zasukali rukave i prihvatili se posla. Brigade „Vlado Bagat" iz Zadra, „Todor Gečev Pekarev" iz Negotina, „Petar Drapšin" iz Novog Sada, „Marko Šoljić" iz Ličtice, „Svetozar Marković" iz Kragujevca i „Radovan Ćosić Bata" iz Opova svakodnevno izlaze na trasu. Njihov zadatak je uređenje obala Vrbasa i regulacija toka Široke rijeke, u čemu postižu dobre rezultate. Radni učinak, koji je prvih dana iznosio sto odsto, popeo se u subotu na 133 odsto, a u utorak je bio 125 odsto, koliki je za sada i ukupan prosjek prve smjene SORA Banjaluka 85. Tako se nastavlja tradicija velikih uspjeha dosadašnjih devet omladinskih akcija, koje su započele 1970. godine, kada su mladi iz svih krajeva zemlje došli da pomognu Banjalučanima u otklanjanju posljedica zemljotresa.

Više od 250 brigadira i 30 članova Štaba akcije učestvuju u popodnevnim satima u bogatom društvenom, obrazovnom, kulturnom i sportskom životu. Organizovani su kursevi za foto-amatere, raketare, obuku na kompjuterima, obuka za vozače A-kategorije, kurs za organizaciju sportskih aktivnosti, za karate, za esperanto, zatim omladinska politička, novinarska i plesna škola. Na terenima naselja igraju se utakmice turnira u malom fudbalu, košarci, rukometu, odbojci, a u toku je i šahovsko takmičenje brigadira.

U večernjim satima akcijaši se zabavljaju uz gitaru i pjesmu, prisustvuju priredbama na kojim gostuju folklorni ansambli, rok-grupe i orkestri, a najživlje je na brigadirskim večerima, što ih organizuju brigadisti.

Ivica PERIJA
Snimio: Davor RELJIĆ

Kurs za foto-amatere vodi Davor Pavlina, sekretar kluba „Josip Bosnar" iz Banjaluke

Miro Zovko iz Ličtice i Zorana Granić iz Novog Sada izvode tačku iz rokenrola uz budnu pažnju učitelja plesa i trasera Nenada Radovančevića

„Jogi-grupa" iz novosadske brigade „Petar Drapšin" dobila je ime po jogi-madracu, na kojima njeni članovi najradije provode slobodno vrijeme. Gringo, Ribić, Crnogorac, Pekmez, Perša i Buco kažu da kad rade, rade najteže poslove, ali kad spavaju najteže ih je probuditi

Članovi brigade iz Ličtice izvode skeč na Plavoj večeri, koju je uz pomoć brigadista organizovao Fenjalni savez Banjaluka

Najstariji akcijaš, četrdesetdevetogodišnji Radivoje Đurić (desno) i njegov kolega po dužnosti (referent za ONO i DSZ) Radoslav Zelenika iz Ličtice slažu alat

Trenutak kada takmičari odlaze na „zadatak"

Braća Ikić, iz ekipe „Bunarina" Pula - osvojili su prvo mjesto, jer su bili najuspješniji u podvodnom lovu

Vaganje ulova: i grami su odlučivali o plasmanu

SA TENISKIH TERENA

Banjaluka u bijelom

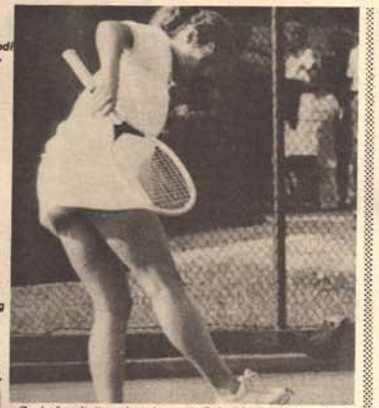

Zar baš na liniju — kao da se pita Subotičanka Aleksandra Sigulinski ne uspjevši da vrati precizan pasing protivnice.

Jubilarno 40. tenisko prvenstvo Jugoslavije za seniore i seniorke igra se već nekoliko dana na terenima u „Boriku" i Parku „Mladen Stojanović". Sa izuzetkom „super-asova" Živojinovića, Orešara, Ostoje, Prpića, te Jauševčeve i Šašakove, u Banjaluci su se okupili naši najbolji i najperspektivniji pojedinci. Ovaj grad je postao trenutno centar teniskih zbivanja u nas.

Oko 100 takmičara vodi žestoke borbe za titule pojedinačnih prvaka. U nedjelju prvenstvo se završava. Nakon toga teniski karavan se seli dalje. Uglavnom na turnire širom Evrope. Oni najkvalitetniji i u svijet!

M. JOKSIMOVIĆ
Snimio: I. BALIĆ

Ajla Vinkler važi za jednog od favorita takmičenja žena. Sa majkom je doputovala iz SAD. Za sada protiče sve u najboljem redu i po planu.

Dario Bitorajac jedini je osvjetlao obraz Banjalučana. Pobjedom nad aktuelnim prvakom BiH, Tuzlakom Lukićem, uspio je da se plasira među 16 najboljih pojedinaca u Jugoslaviji

Amela Fetahagić, jedna od najmlađih takmičarki, uspješno se nosila sa iskusnijim protivnicima. Međutim, za prvakinju Bosne i Hercegovine, Zeničanku, pravo vrijeme uspjeha tek treba da dođe.

Budno oko Aleksandre Sigulinski prati susret najvećih protivnica. Treba izvagati dobre i loše strane suparnice. Na osnovu toga postaviti i taktiku.

PULA

UZ SPORT I ZABAVA

Domaći i inostrani gosti u većem broju nego što se planiralo - dolaze ovog ljeta u Pulu i okolna mjesta. Turistički radnici uložili su dosta truda da ponuda bude što bogatija, a turistima - boravak prijatniji. Od početka ljeta (kalendarskog) - organizuju se i mnoge atraktivne manifestacije, između ostalog, održano je i internacionalno takmičenje u podvodnom lovu. Bilo je veoma zanimljivo za posjetioce i učesnike. Najatraktivniji dio zabave - bila je ribarska noć, gdje su proglašeni pobjednici, a njihovi trofeji kasnije su završili na trpezi.

Snimio: Ilija GUBERINA

„GLAS" I „SENATOR" NAGRAĐUJU

DODATAK ZA GODIŠNJI ODMOR

Danas objavljujemo osmi kupon naše nagradne igre „3,2,1 — dodatak za godišnji odmor" i sponzora TO JE ON — SENATOR, novi proizvod Fabrike duvana Banjaluka. Cijena mu je pristupačna, a u kvalitet uvjerite se sami. Možete ga naći u svakom kiosku, prodavnici i kafani. SENATOR je nešto novo.

Senator

NAGRADNI KUPON 8

GLAS

Učesnici nagradne igre treba da sakupe svih dvanaest kupona sa naznakom „SENATOR—GLAS", koji će izlaziti u narednim brojevima i poslaju ih na adresu: NIGRO „GLAS", AVNOJ-a 93, 78000 BANJALUKA, sa naznakom „za nagradnu igru 3,2,1".

NAGRADE:
- I NAGRADA 3,000.000 starih dinara
- II NAGRADA 2,000.000 starih dinara
- III NAGRADA 1,000.000 starih dinara

PRAVILA IGRE:
Pravo na učešće imaju svi čitaoci „Glasa" izuzev onih koji su zaposleni u NIGRO „Glasu", članova njihove porodice i bliže rodbine.

UČESNICI TREBA DA SAKUPE SVE KUPONE (DVANAEST) ILI DVANAEST DŽOKERA I U KOVERTI IH POŠALJU NA ADRESU: NIGRO „GLAS" (Za nagradnu igru 3,2,1) AVNOJ-a 93, 78000 BANJALUKA.

OSUĐUJEMO

Nezahvani Sanjani

U malom gradu život mladih je često monoton i oni traže neki interesantan događaj, da zanimljivije provedu veče. U Sanskom Mostu se, nažalost, sve uglavnom svodi na kafić i disko. Ipak, pjesnik Boro Kapetanović je uspio nagovoriti svoje prijatelje, članove grupe MAGIČNO OKO iz Beograda, da održe koncert i u gradu na Sani.

I kad se činilo da će se, eto, konačno desiti nešto interesantno Beograđani su doživjeli neprijatno iznenađenje. Ulaznicu je platilo samo četrdesetak posjetilaca, a više od stotinu mladih stajalo je pred ulazom na rukometnom igralištu gdje je održan koncert i odatle slušalo svirku. Ružan i nefer postupak prema momcima koji pošteno sviraju, a prevalili su toliki put i prevezli gomilu instrumenata. Nisu to ni mali troškovi. Cijena ulaznice nije bila visoka — 200 dinara, ne više od dva soka ili piva u kafiću.

I tako, dok jedan renomirani sastav, kakav je OKO (za ovaj koncert bijahu pojačani klavijaturistom iz DIVLJIH ANĐELA i basistom MAMA CO—CO), doživljava finansijski krah, pjevači novokomponovane muzike u Sanskom Mostu dižu pare i pune sale.

Može li se uopšte poreditI kvalitet koncerta grupe koja je samo zbog njega, jednog, tu, s izvođačima novokomponovane muzike, čiji je sistem: u 18 sati u Sanskom Mostu, a 20 sati u Prijedoru? Isplatili se biti roker u vremenu kad prednjače sumnjive vrijednosti? U pitanju je, izgleda, nivo publike, koja dozvoljava da joj mažu oči sa koncertima „drž'pare, pa bježi"?

Dinko HUSADŽIĆ

svijet mladih

KONCERT GRUPE „RADIO"

Prehlađeni razglas ozdravio

Koncert grupe „Radio", održan u srijedu naveče u bašti „Mladost", trebalo je da bude muzički događaj za mlade. I zaista, sve je bilo predviđeno — osim kiše.

„Radio" je jedan od najuigranijih bendova, sastavljen od izvršnih svirača. Zanimljivo je da su se momci potrudili da i scenografija bude efektna, pa im je to na ovom koncertu već u startu dalo drukčiji i neuobičajen pečat.

Ipak, vjerovatno indisponirani kišom i zato malobrojnom publikom, radijevci su započeli koncert sa nizom teškoća. Mikrofoni su „prekidali", gitara se nije najbolje čula, bas je preko mjere dominirao, razglas sve u svemu preforsiran... Zaista je čudan osjećaj gledati na sceni i slušati ekipu koja radi kao sat, a na ovu stranu, prema publici konačni produkt—zvuk, nije takav kakav smo očekivali. Međutim, negdje od polovine nastupa muke su uglavnom savladane, nestalo je nervoze, pa je s publikom, bez obzira na kišovito vrijeme, uspostavljen pravi kontakt. U ovome je dobrim dijelom potpomogao i Nenad Matejić, vokal grupe „Basdans", koji se pred kraj koncerta pridružio „Radiju" na sceni.

Izvanredan finiš ostavio je dojam da je ovo jedan od najboljih koncerata u bašti „Mladost", ujedno potvrđujući da „Radio" ima, i te kako, mnogo razloga da se pojavi uskoro na zaječarskoj gitarijadi. Na kraju napomenimo da je ovaj već renomirani banjalučki bend u svojoj tradicionalnoj, dobroj maniri dopustio i na ovom koncertu promovisanje jedne nove grupe. „Javni poziv" je najnovije, prijatno iznenađenje i osvježenje banjalučke rok—scene.

D. RELJIĆ

Snimio R. PAVIČIĆ

MAJSTOR—BUKINI FENJERI

Svijetla tačka koncerata u bašti „Mladost" je bez sumnje majstor—Bukina rasvjeta. Ma koliko (za jugoslovenske standarde) svjetlo bilo siromašno, ekipa koja radi na ovoj sceni odlično prati želje pa i „štih" raznolikih muzičara. Jedina zamjerka je prečesto korištenje bijelog reflektora usmjerenog u gledalište. Za razliku od rasvjete, razglas uglavnom štuca. Tonske probe kasne, ili ih i nema, a svračima nije pružen ujednačen kriterij.

NASTRANOSTI

Žicam, dakle postojim

Počnimo ovaj tekst — koji ne pretenduje da bude „sociološki esej", već veliki upitnik(?) — o sindromu mladog, „negativnog junaka našeg vremena", poslovicom: „Mladost — ludost!" Koliko god je „mladalačko ludilo" (dilentia praecox) prirodni pratilac genetskog razvoja mladog čovjeka ono, ni u kom slučaju, ne opravdava mračnu mitologiju svakidašnjice kojoj se predaje „armija" mladih. Svjedoci smo, nepobitna je i ubitačna činjenica, mnogih kontrakulturnih scena čiji su akteri upravo mladi. Ovom prilikom upiremo prstom u nešto toliko rasprostranjeno i svakodnevno, da nema onog ko se nije uvjerio u njegovu mračnu pojavnost: „žicanje", jedan od oblika kontrakulturne zaraze. Ilustrujmo tu civilizacijsku bolu:

SCENA 1:

Predvečerje. Predvorje kina „Kozara". Grupa mladića i djevojaka u dobro razrađenoj strategiji naprosto napadaju prolaznike tražeći novac. Izgovori su različiti i „smišljeni". Djevojka, srednmjoškolka koja još svježe miriše na kredu, obučena u modernu erotičku odeždu (!), kao osica se zalijeće u grupu vojnika, počinjući da izvodi svoje „priježno" naučene role; lascivnim osmijehom i pogledom, te omamnim njihanjem tijela mlađana Amazonka, Lizistrata (nazovimo je tako) našega doba, zasliepljuje svoje „klijente". Vojnici, junoše, zapaljivi poput inicijalnih kapisli, sužavaju obruč oko nje, obasipaju je komplimentima, obilato daruju predlažući joj nezapamćen provod. Lizistrata, koja je izvrsno svladala „lisičiju školu" glume, mirno ispravlja novčanice u ruci i stavlja ih u džep. Za vojničko oko ona je još podatna hetera, sve dok ih ne okruži grupa „samurajski" ošišanih mladića, Lizistrationih „tjelohranitelja" razjarenih, spremnih na obračun do krvi. Tek tada Lizistrata izlazi iz živog obruča i postaje himera, varka. Njeni „tjelohranitelji" zapaljenih glava ponovo zauzimaju zaklone iza stabala kestenja čekajući novu Lizistratinu „žrtvu". Ona se pobjedonosno, amozonski drsko smije...

SCENA 2:

Nailazi grupa tamnoputih studenata iz neke od prijateljskih nam, nesvrstanih zemalja. I njih Lizistrata obara na koljena svojim „magijskim" ponašanjem... Slijedi repeticija scene 1.

SCENA 3:

Amazonka prilazi jednoj mladoj majci koja brižno bdi nad prvim koracima svoje kćerkice. Ljubi je, uzima u naručje i vodi u „kratku šetnju" do obližnjeg parka. Majka se smiješi, nasjedajući na „kompliment" s mračnim razlogom. Naime, Lizistrata ubrzo pretrčava u baštu kavane „Kabare". Ide od stola do stola moleći za „svoju kćerkicu" pare — jednom za mlijeko, drugi put za „čokolino", treći put „da kćerkici podignem naočale"... I, naravno, naše meko, sablažnjivo balkansko srce se slama...

Uveče nakon beričetnog „radnog vremena", mladi „žicaroši" umilošteni novac „pretvaraju" u boce skupocjenog ljutog pića. Obližnji se park pretvara u orijaški orfeum pod vedrim nebom, gdje se mladi orijaši predaju deliričnim, tobož božanskim stanjima...

Šta je u korijenu ovakvih i sličnih nastranih pojava? Može li se sociologija da da odgonetku zagonetke koju postavlja sfinga modernog vremena? Kad se, i zašto, mlad čovjek prepušta tamnim silama svakodnevne negativne mitologije? Je li to u trenutku nastanka konfuzije u sistemu vrijednosti, kako sociolozi tvrde. Ili je to u odsustvu socijalne kontrole mladog čovjeka? Je li to u trenutku „frustracije" — kad je jedinka isključena iz procesa komunikacije, tj. kad joj se onemogućava izvjesna ambicija? Nije li, možda, korijen ove „elementarne nekulture" u psihičkom, patološkom ili nekom drugom izvoru — biti „samosvojan", različit od drugih po svaku cijenu, pa i po cijenu moralnog sunovrata? Neki se sociolozi drže teze „negativnog solipsizma": samo sam ja u pravu, moji su moralni aršini jedini važeći, moj život je moj izbor, avantura je moj vrhovni cilj... Odgovara je mnogo a pitanje je jedno: šta je s mladim „buntovnicima bez razloga", i kako ih spasiti?

Milenko STOJIĆIĆ

REZULTATI I PLANOVI BANJALUČKIH MUZIČARA: „BASDANS"

Što više uživo

● U protekloj sezoni „Basdans" je svirao na koncertima, radiju, televiziji i osvojio drugo mjesto na Prvom pop—rok festivalu u Sarajevu ● Za jesen se priprema sat i po efektivne svirke, novi nastupi u centrima i manjim mjestima, a za Banjalučane uz svaki „naplaćivani" i dva besplatna koncerta

— Nastojali smo u protekloj sezoni napraviti što više svirki uživo i to u muzičkim centrima, kako bi se približili rok—kritici i medijima—govori **Nenad Nešo Matejić** (vokal, gitara) vođa izuzetno uspješne grupe „Basdans", osvrćući se na sezonu 84/85. Posebno ističe šest uspješnih nastupa u Sarajevu, od kojih su najznačajniji oni na Prvom pop—rok festivalu novih na talasima Radio—Zagreba, Radio—Beograda i Radio—Banjaluke, „Basdans" se sa tri različite pjesme pojavljivao i na top—listi Radio—Velike Gorice. U televizijskoj emisiji „Zdravo mladi" predstavili su se jugoslavenskom auditorijumu hitom „Momci igraju", a upravo snimaju dva spota za „Rok—oko" koja bi trebali ići krajem avgusta.

„BASDANS": Nešo, Zdenko, Dragan, Denis i Nebojša

nada, na kojem su osvojili izvrsno drugo mjesto. Dobre kritike su pomalo iznenadile i same članove grupe, koji za sebe tvrde da sviraju srcem i dušom, što smatraju jedino ispravnim putem u osvajanju teško pristupačnih pozicija domaćeg roka. Naravno, tu je i nezaobilazna kreativnost: sami su autori svih kompozicija i aranžmana. Banjalučkoj publici sigurno će u sjećanju ostati i njihov nastup u Gimnaziji sa sarajevskim „Kongresom".

Pored učešća u „Primusu" Radio—Sarajeva i emitovanju numera

Sadašnja postava grupe: **Nebojša Tica (bas), Dragan Simović (bubanj), Zdenko Matković** (sintesajzer) i Denis Gajetić (gitara), zajedno sa Nešom, proširuje repertoar na 20 pjesama, odnosno sat i po vremena efektivne svirke. U planu su novi TV-snimci i rad u studiju, koncerti u Zagrebu i Beogradu, ali i u manjim mjestima. Za domaću banjalučku, publiku sviraće samo nove pjesme i to na serijama koncerta, gdje će uz jedan naplaćivani ići, dva besplatna nastupa.

I. PERIJA

TOP LISTA

DOMAĆA

1. S DRUGE STRANE JASTUKA Bajaga i „Instruktori"
2. ZA MILION GODINA „YU rock—misija"
3. JA SAM LAŽLJIVA „Denis i Denis"
4. KALIFORNIJA — „Neki to vole vruće"
5. DUGO TOPLO LJETO „Automobil"

STRANA

1. YOU'LL NEVERA WALK ALONE — „Crowd"
2. KAYLEIGH — „Marillion"
3. OBSESION — „Annimation"
4. FRANKIE — Sister Sladge
5. SO FAR AWAY — „Dire Straits"

NARODNA

1. PRIČALI SU PRIČALI Brena i Miroslav
2. NOĆAS MI SE S TOBOM SPAVA Šaban Šaulić
3. IZAĐI MALA Ferid Avdić
4. TUŽNO JE SVE BEZ TEBE Šemsa Suljaković
5. DODIRNI ME — Senada

PET NEZABORAVNIH

1. WOODOO GHILED — Jimi Hendrix
2. DES ANYBODY REALLY KNOW WHAT TIME IT IS? — „Chicago"
3. INTRODUCTION — „Temptations"
4. MIRJANA — Milan Bačić"
5. MY LOVE, FOR GIVE ME — Pat Boon

RADIO—BANJALUKA

ZABAVNA

1. PJESMO MOJA — Jasna Zlokić
2. DOBRO JUTRO DŽEZERI — Bajaga i „Instruktori"
3. CARELESS WHISPER „Wham"
4. IMALA JE MALU RUPICU NA BRADI — Oliver Dragojević
5. SERENADA — Krunoslav Slabinac
6. JANAT — „Commodores"
7. BOLJE BITI PIJAN NEGO STAR — „Plavi orkestar"
8. TAJNA ŽIVOTA — Tereza Kesovija
9. CIGANKA — „Divlje jagode"
10. ŽIVOT ZLATA VRIJEDI — Meri Cetinić

NARODNA

1. PREDI JEDNOM SA RIJEČI NA DJELA — Vera Ivković
2. PRIČALI SU, PRIČALI — Brena i Miroslav
3. KAFANSKA NOĆ — Šaban Šaulić
4. I ZANESEN TOM LJEPOTOM — Halid Bešlić
5. KAKO JE LEPO BILO — Snežana Đurišić
6. ZNAŠ DA TE VOLIM — Duško Kuliš
7. MENE JE UČILO VRIJEME — Halid Muslimović
8. TRAŽIM TE, ZUMBULI CVATU — Zorica Marković
9. VRATITE JE U MOJ ŽIVOT — Safet Cimirotić
10. BLAGO ONOM S KIM SI SADA — Kemal Malovčić

Pripremio:

Miralem PERVIZOVIĆ

TELEKS

BOB GELODF irski rok—muzičar (vođa sastava BUMTAUN RETS), koji je s velikim uspjehom pokrenuo akciju pomoći gladnima u Africi sa BAND AIDON, ovih dana se okušava kao pozorišni i filmski glumac. Sada igra jednu od uloga u pozorišnoj predstavi NO. 1, a potom ide u DABLIN na snimanje filma THE FANTASIST.

— **STIV VONDER** je svoju I JUST CALLED TO SAY I LOVE YOU posvetio afričkom revolucionaru i političaru NELSONU MANDELI, koji je zatvoren u Južnoafričkoj Republici. Tamo su sada zabranili izvođenje, ne samo ove pjesme, nego i svih drugih STIVOVIH PLOČA.

— Video—kasetu **WARE THE WORLD,** za koju je šest kamera snimilo 40 sati materijala, režirao je naše gore list **TOM TRBOVIĆ.**

— BORN IN THE USA — **BRUSA SPRINGSTINA** je najveći hit u istoriji diskografske kuće COLUMBIA. Ploča je do sada, samo u SAD, prodata u 6,5 miliona primjeraka.

— **UEM** se, po uspješnoj turneji u Kini, priprema da krene u septembru po Americi, gdje namjerava nastupati na sedam najvećih stadiona i to bez predgrupe. To je za američke razmjere veoma smion i riskantan potez.

— Na ovogodišnjem Splitskom festivalu nedostajala je grupa **MORE** sa pjevačicom **DORIS DRAGOVIĆ.** Oni ovih ljetnih dana, a posebno večeri „tezgare" po nekim lokalima u MINHENU.

— Ovih dana je **TEREZA KESOVIJA** nastupala s plejbekom u nekim diskotekama, a ove godine proslavlja i vrijedan jubilej 25 godina rada na estradi.

— Prošlog mjeseca u londonskom HAMERŠMIT ODEONU nastupala je **LEPA BRENA** sa svojim **SLATKIM GRIJEHOM.** Dvorana je bila polovično puna, a koncert je posljedica pokusa jednog tamošnjeg poduzetnika koji je BRENU vidio na djelu kod nas i htio ju je prodati LONDONU, prije svega našim ljudima koji tamo žive. Na koncert je došlo i nekoliko lakovjernih domaćina koji su nasjeli priči da je LEPA BRENA u stvari izmišljeni pseudonim za BRUSA SPRINGSTINA.

— Poslije poduže pauze ploču je izdao **FERID AVDIĆ,** koji je za ovu priliku smršao 10 kilograma. Ploča se zove IZAĐI MALA

Miralem PERVIZOVIĆ

KINA — ZEMLJA PROMJENA:
ZMAJ KOJI SE BUDI

12

Piše Ivan PROTIĆ

Nj. v. bogati seljak

Sun Guijin ozbiljno se bavi poljoprivredom i samo jaja skupljena tokom jednog dana donose joj prihod ravan gotovo prosječnoj kineskoj plati

Napisi u kineskoj štampi posvećeni **Sun Guijin**, prvom vlasniku privatnog automobila među kineskim seljacima, obično su počinjali dosta euforičnim opisima onoga što Sun posjeduje. Tako je, na primjer, BEJDIN VANBAO (BEJDINSKI VEČERNJI LIST) reportažu započeo riječima: „Prvo što vidite (kod Sun - prim. autora) je pod od teraca neuobičajen i za stambene četvrti u Bejdinu. Tu su zatim dva lustera na plafonu obloženom tapetama i dvije zidne lampe na žutim i zelenim zidovima. Naravno, tu je i sofa i fotelje, veliki SANIO kolor TV-prijemnik i ogroman radio kasetofon kineske proizvodnje."

Ovakva ponekad zamorena nabrajanja, šta se sve može srestiu kući bogatog seljaka česta su u kineskoj štampi. Naročito se ističe kolor TV-prijemnik koji je najčešći statusni simbol. To je siguran znak uspjeha i brzog bogaćenja za Kineze. Žena-farmer Sun Guijin je u to unijela i automobil.

Do prije četiri godine Sun Gujin se malo razlikovala od drugih seljaka u proizvodnoj brigadi Donkerći u okrugu Čangping na obodu Bejdina. (Pekinga) Ova 47-godišnja simpatična i vitalna žena je kao i ostali radila dnevne poslove u brigadi za vrlo malu platu. Jedino što ju je razlikovalo od većine ljudi u brigadi Donkerći je njena preduzimljivost koja ju je i navela da načini prvi korak ka svom bogaćenju 1981. godine.

- Čula sam da dvije porodice u susjednom selu drže po pet stotina kokošaka i da im dobro ide, kaže Sun. - Pošto je takav oblik bavljenja poljoprivrednom proizvodnjom odobren i podstican odlukom CK KP Kine o sistemu proizvodne odgovornosti, odlučila sam i ja da pokušam.

VLASTI STIMULIŠU BOGATE SELJAKE

Već na samom početku Sun se suočila sa onim što je opšti problem za kineske seljake na početku - nedostatak gotovog novca. Ona je sagradila relativno moderan kokošinjac, poljoprivredni stručnjaci su joj napravili plan za optimalnu iskorišćenost - 1.000 kokošaka - ali je trebalo nabaviti 7.500 juana (sedmogodišnja prosječna plata) da bi kupila živinu. Lokalna banka joj je dala zajam u tom iznosu, ali tek poslije dugog kolebanja, tek kada je energična Sun ubijedila službenike banke da će zajam vratiti, ona i njena porodica pa makar kroz 20 godina. Stručni biroi njene Donkerći brigade su joj obezbijedili veterinarsku pomoć i redovno snabdijevanje hranom za živinu.

Mora se reći da je tu Sun prije izuzetak nego pravilo jer često seljacima koji pokreću neki veliki posao prepreke postavljaju lokalni organi uprave u kojima ima još dosta ultraljevičara.

Uz svu tu pomoć Sun je vrlo brzo počela dobro da posluje. Samo jaja sakupljena u jednom danu - 50 kilograma (u Kini se jaja mjere i prodaju na kilogram) donosila su joj 65 juana (nešto manje od prosječne kineske plate). Taj prihod Sun ulaže u proširenje proizvodnje, poboljšanje životnog standarda, kupovinu kamiona od pet tona i konačno u SILVER TOJOTU SALUN - prvi privatni seljački auto u Kini.

Priča o Sun, kao i mnoge druge o bogatim seljacima u Kini, stalno se objavljuje, ponavlja, pa ponekad i preuveličava. Kinesko rukovodstvo smatra da su takvi primjeri dobra motivacija i potvrda politike „obogati se što prije" koja je preporučena seljacima. U porodici Sun Guijin, njen muž, stariji sin i kćerka nisu napustili svoje ne naročito dobro plaćene državne službe u Bejdinu. Jer, tako je, po riječima same Sun, sigurnije i mirnije, zaradiće se i neka penzija, a nije za zanemarivanje ni socijalno osiguranje.

Takva polutanska selo-grad psihologija je vrlo prisutna u glavama kineskih bogatih seljaka. Istina za volju, treba reći da je i kineske vlasti podržavaju jer nisu u mogućnosti da zaposle u dogledno vrijeme veliki višak radne snage koji oslobađa poljoprivreda. Računa se da će promjene na selu vremenom osloboditi preko 300 miliona seljaka. Zato kineske vlasti stimulišu bogate seljake da se ne odvajaju od zemlje, odnosno da ne napuštaju radna mjesta već da male pogone i zanatske radnje otvaraju u selima ili u bližnjem malom gradu.

Kad već pomenuh grad, a u slučaju Sun je to Bejdin, treba reći da je taj grad bio osnovni razlog za kupovinu tog famoznog prvog automobila. „Tojotu sam kupila da bih mogla brže da stignem na poslovne sastanke", kaže Sun. Njome svakog dana na posao idu moj muž, sin i kćerka. Tako uštedimo mnogo vremena i živimo ljepše, mirnije."

Za mirniji život Sun vrlo je bitan i odnos sa komšijama. Jer, njihova zavist može da donese mnoge probleme.

Tipično sjevernokinesko selo

Trudimo se da budemo dobri sa svima, bogatim i siromašnim kaže 47-mogodišnji **Džang Fulan**, muž Sun i zamjenik direktora kluba bejdinskog komiteta Kineske narodne konsultativne konferencije (najšira društveno-politička organizacija u Kini, nešto kao naš Socijalistički savez). Inače, naši susjedi mogu da se žale. Na primjer, da im smrde naši kokošinjci. Ukoliko nekome iz sela treba novac mi pozajmljujemo u gotovini , bez roka i kamata. Poklonili smo našoj brigadi 1982. godine 7.000 juana (oko 3.500 dolara).

Posao Sun i njene porodice ide dobro i novca je toliko da su, poslije opremanja kuće, odlučili da prošire kapacitete svoje živinarske farme za sto posto. Takav način okretanja ka investicijama je postao gotovo zakonitost među bogatim kineskim seljacima.

PRIVATNI RUDNICI, HOTELI I FIRME

U provinciji Đeansu, istočna Kina, seljaci su uložili oko 300 miliona juana (100 miliona dolara) u prošloj godini u industrijske projekte. Ili, nova kompanija za razvoj tehnologije, privatno vlasništvo u provinciji Ahuej, počela je da prodaje akcije. 1.000 juana svaka. Ili, 400 porodica je uložilo 400 hiljada juana u državnu fabriku stakla u okrugu Vučijanog blizu grada Sudžoa.

Ovo su samo tri podatka od brda informacija o pravoj investicionoj groznici kineskih seljaka.

Juanu kineskog seljaka, koji je sve jači, postao je nedovoljan potrošački izvor da bi ugasio njegovu žeđ. On se sada okreće ka investicijama, naročito zbog toga što je osnažen političkom podrškom kineske države. Uostalom, nalet investiranja je u Kini toliki da je teško vjerovati da bi ga mogla finansirati i daleko bogatija država od kineske. Zato se, pored stranih investicija kojima su široko otvorena vrata, kineska država sve više okreće seljačkom juanu.

Mnoga polja privrednog života u Kini hramlju zbog nedovoljno sredstava. Tako, na primjer, samo zbog loše organizovanog saobraćaja Kina izgubi stotine miliona juana u poljoprivrednim artiklima koji se pokvare čekajući otpremu. Zato nije čudo što je najviše kinesko rukovodstvu više puta pozivalo kineske seljake da ulažu novac u razvoj saobraćaja i da osnivaju male transportna preduzeća. To će, po njegovom mišljenju, uz državne investicije na ovom polju, omogućiti da se popravi stanje u kineskom saobraćaju koje je blisko kolapsu.

Pored saobraćaja na red su došle i druge oblasti privrednog života u Kini. Velikim investicijama države u proizvodnju uglja pridružio se i novac 39-torice seljaka iz komune Vandao u provinciji Šansi. Oni su uložili novac u otvaranje tri rudnika koji su već počeli rad. Profit se dijeli među akcionarima srazmjerno uloženom novcu. Godišnja proizvodnja rudnika je 33.000 tona.

Slika o snazi investicionih sposobnosti biće još jasnija ako pomenemo izgradnju 26-tospratnog komercijalnog centra u Gvandžou (kanton). U podacima o ovom centru - hotel sa gotovo 500 soba, robna kuća, restoran, pošta, bar, banka, knjižara, frizerski salon, foto-studio i podzemna garaža - ne bi bilo ništa neobično da se ne zna da ovaj projekat u potpunosti finansiraju seljaci iz obližnjeg mjesta Liansin. Svaki od preko 6.000 žitelja Liansina je uložio po 4.000 juana - oko 2.000 dolara. Tako se dobije investiciona masa od 25 miliona juana (12 miliona i 500 hiljada dolara) dovoljna za izgradnju ovog kompleksa.

No, sve ove podatke koje sam naveo baca u zasjenak priča o prvom zvaničnom kineskom milionaru. Početkom godine, kineska sredstva informisanja su bombasto objavila vijest da je guverner provincije Honan nedavno dodijelio počašćenu plaketu sa natpisom „milioner" seljaku Džang Čanšanu. Džang živi u selu Šuluo na periferiji glavnog grada Čžengdžou i ima milion juana (oko 350.000 dolara) obrnuto i stalnog kapitala. Taj novac su mu donijeli njegovo preduzeće za sakupljanje sekundarnih sirovina, pogon za montažne betonske elemente i fabrika djelova za male električne aparate. Takođe, Džang gaji jabuke na preko 45 mua (3 hektara) koje je uzeo u zakup od države.

u sljedećem broju

KAKO UČETVOROSTRUČITI DOHODAK?

ROMAN U NASTAVCIMA (4)

Ranko PAVLOVIĆ

Škola jahanja

U kancelariji je, kao i uvijek ponedjeljkom, bilo tmurno raspoloženje. Feri još nije bilo došao. On će, kao i svakog ponedjeljka uostalom, utrčati tek oko osam, osam i po, s nekom neuvjerljivom i smiješnom pričom o kvaru na automobilu ili o punici koju je morao voditi ljekaru. Dragana je ćutke sjedila za svojim stolom i turpijala nokte. Čak je i Katica bila neraspoložena kada je, odmah iza mene, ušla da na prozorima podigne žaluzine. Ona je u Projektantskom birou *bila čistačica*, kurirka i kafe-kuvarica. Često je govorila da zapravo i ne zna šta je, mada u pravilniku piše da je higijeničarka. Nju bi, šalila se ponekad, trebalo „tretirati samo pod tačkom razno", prema onom vicu o novoj službenici kojoj su na prvom zboru radnika rekli da pod tačkom razno dere ko koga stigne, pa je ona, ta službenica, tražila da najprije nju sredе, jer je kod kuće čekaju, gladni, muž i dvoje djece. Katica ima završenu upravnu školu i mogla bi u Projektantskom birou biti sekretarica ili makar daktilografkinja, a mi je samo „tretiramo pod tačkom razno". Ali, nači će ona sebi pravi posao, pa ćemo vidjeti kako će nam biti bez nje.

Zamolio sam je da mi skuva duplu kavu. Rekla je da ću na to pričekati, jer ona neće više da kuva kave po sedamnaest dinara, to joj se ne isplati. Zašto bi, uostalom, ona s najnižim ličnim dohotkom finansirala nas s neuporedivo većim zaradama i dnevnicama. Svakom pametnom je jasno da se na kavi po sedamnaest dinara može samo gubiti. Pitao sam je zašto ne prodaje kavu po dvadeset dinara, jer je sindikat prije nekoliko dana na sastanku, zapravo na kratkom dogovoru održanom u hodniku na kraju radnog vremena, zaključio da ubuduće bude takva cijena. Jebeš sindikat, kad direktor misli drukčije, kazala je Katica i objasnila da joj je direktor rekao da on utvrđuje cijene kave i da se u to nema šta petljati sindikat. Kava ima da se prodaje po sedamnaest dinara i kviti! E, ona je po toj cijeni neće kuvati. Za to joj niko ništa ne može, jer u pravilniku nigdje ne piše da higijeničarka mora tude guzice puniti kavom za koju će odvajati od svoje plate, najniže u P:rojektantskom birou - da se i to zna!

Dragana je uzela lak za nokte i otišla u toalet, jer je znala da ne volim miris te hemikalije. Čim je ona izišla, Katica je prišla mom stolu i počela da se izvinjava za kavu. Ona bi je za mene i besplatno skuvala, ali ne može zbog drugih, jer bi onda morala i njima kuvati. Posebno neće zbog ove vještice koja samo manikira nokte. Čula je kako je, navodno, baš Dragana rekla direktoru da je kava skupa po dvadeset dinara, kao toliko košta i u restoranima gdje su velike dažbine, a Katica nema ni poreza, ni krije, ni plaćanja struje. E, za nju je ne bi skuvala pa da crkne. Katica me još jednom moli da se ne ljutim zbog kave. Ne, ne moram ništa govoriti. Vidi ona da sam ljut, najviše po tome što joj jutros nisam spomenuo njeno lijepo okruglo dupence, a to sam ranije uvijek činio.

Neka je ubuduće donesem kavu od kuće, a ona će mi je rado skuvati. Ne bi željela da je pogrešno shvatim. Ne žali ona zbog toga što joj ne spominjem njeno lijepo okruglo dupence, već joj je krivo što sam ljut, a sve su to zakuvali ova vještica Dragana i onaj šupljoglavi direktor.

Nisam imao volje da objašnjavam kako s mojim raspoloženjem nemaju nikakve veze kava i njeno lijepo okruglo dupence. Pošao sam da negdje izvan zgrade popijem kavu. Ipak sam se s vrata okrenuo prema Katici i rekao da ona ima dupence, ali mi se nije dalo da toliko mnogo govorim da bih dodao da je ono lijepo i okruglo. Spustio sam se liftom do prizemlja i na izlazu susreo zajapurenog Ferija. Ni auto ni punica nisu bili razlog zakašnjenju. Jednostavno, bio je mamuran, jer se nočas naljoskao kao lila. Čujem li kako mu bumbari kao helikopteri zuje oko glave? Baš dobro što ga direktor još nije tražio. Moraće danas smisliti nekakav razlog, izmisliti kakav sastanak u Komitetu kako bi kidnuo posla, ne da se naspava, već da sakrije glavu pod jastuk od nesnosnih bumbara.

Otišao sam u Zanatski centar, u kafić „Goool". Hari mi je donio izvrsnu duplu espreso kavu. Uzeo sam šoljicu sa šankа i otišao za prazan stolić u uglu. Čim sam osjetio kako mi se želucem razliva topla tekućina, pripalio sam cigaretu, prvu tog jutra. Godilo mi je da budem sam sa sobom i uporno sam se borio da odagnam misao na očev mladež. Stoju je prišao Hari s manjom šoljicom kave, i to mi se nije svidjelo, ali nisam mogao ništa reći. Hari je bio ljut na poreznike i odmah mi je to rekao. Treba da zamislim kako on u ovom svom prvoplju (šest barskih stolica za šankom i tri stola sa po četiri stolice), a tu je i plaćanje osoblja, treba i novac za kupovinu novih čaša, jer ih se svakodnevno razbije makar po tuce, trebaju pare za nabavku skupih pića „ispod ruke", jer u njegovom kafiću i pored uvoznih restrikcija mora da bude svega što bi gost mogao poželjeti - dakle, treba da zamislim kako on u ovom svom prvoplju od kafića mora godišnje samo za porez zaraditi bar tri plate opštinskim pacovima. Baš jutros su mu donijeli rješenje za porez. Bezobrazluk! Zaboravljaju doprinose za zdravstvo i penziono-invalidsko osiguranje, pa za školstvo, kulturu, dobro - za fizičku kulturu je u redu, zatim za vodopривredu, dječju i socijalnu zaštitu, ma ko će ga znati za šta sve! Onda, zaboravljaju da cijene pića stalno rastu, a ugostiteljima ne dozvoljavaju povećanje cijena. Da je bio pametniji, nikada krvavo stečenu ušteđevinu - a znam li ja da ima meniskos u koljenu i ožiljke od jednog naprsnuća i jednog preloma desne noge?-

nikada tu s mukom stečenu crkavicu ne bi uložio u kafić. Da su poreske službe obzirnije, sve bi bilo drukčije.

Slušao sam ga i samo klimao glavom, kao u subotu na očevoj sahrani. Naravno, shvatao sam da čovjek njegovog renomea mora imati skupa kola koja troše šesnaest litara na sto kilometara. Shvatao sam i to da mora imati jedan „Karavan", a većim prijateljnikom, jer kud bi ga odvelo kada bi prevoznicima plaćao dovođenje pića u kafić. Razumljivo je što ima i jednog „fiću", baš mu jedna takva kola trebaju zavožnju po gradu, a ponekad uveče mora da razvezе i goste. Zar bi imalo smisla da oni kod njega ostave svoj novac, pa da ih on jednostavno pijane ostavi pred kafićem? Da, da, veze on svojim automobilom po gradu. Uostalom, zar nije bio najbolji vezni igrač u pedesetogodišnjoj historiji „Proletera"? A briga poresku službu za to što on mora imati tri automobila, briga ih i za to što ima nezaposlenu ženu, koja nikada nije naučila da makar u kući nešto radi, pa mora plaćati kućnu pomoćnicu. Briga ih i za to što zapošljava dvije konobarice i smanjuje spisak nezaposlenih u gradu. Oni mu jednostavno odrežu četrdesetak cigli godišnje, pa neka se on puši kako zna.

U Zanatskom centru bilo je više kafića, ali sam najviše volio da svratim u „Goool". Zanatski centar je projektovao kolega Feri i gradani mu često zamjeraju što je baš tu, u centar grada, na jedno mjesto smjestio desetak kafića. Čemu oni služe? Omladini da se opija, rasturačima droge da tu nalaze svoje žrtve, srednjoškolcima da se sakriju kad strugnu sa časa. Feri je u početku objašnjavao da on nema ništa s tim, jer je samo projektovao prostor, a u Opštini su krivi što tamo nisu smjestili obućare, krojače, sarače, poslastičare i druge zanatlije. Umjesto da postupe tako, neko je u Opštini smatrao da je bolje omogućiti zaslužnim, sada već bivšim, sportistima da dobiju lokale za kafiće. Kasnije je Ferija dosadilo da se pravda, a vremenom su i gradani prestali da mu prebacuju.

U hodniku Projektantskog biroa dočekala me zabrinuta Katica. Telefonirala je Ana i rekla da se odmah javim, a direktor je tri puta poručivao da dođem u njegovu kancelariju.

(Nastavlja se)

BOSANSKOGRADIŠKE FUDBALSKE TEME I DILEME (3)

RAD I STRPLJENJE

Fadil Čaušević predsjednik Predsjedništva i Konferencije Kozare govori zašto je Rifat Aćulović trener prvog tima, a zbog čega nije angažovan Mirko Bazić; kakva je Kozarina perspektiva; prošlo je vrijeme kada su „pare plovile Savom"

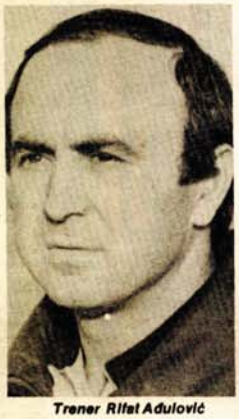

Trener Rifat Aćulović

Slaže se mozaik „aktuelni trenutak Fudbalskog kluba Kozara". Čuli smo i zapisali šta misle navijači, bivši fudbaleri, sportski radnici, trener Aćulović...

Najavljujemo se za razgovor kod **Fadila Čauševića**, predsjedika Predsjedništva i Konferencije Fudbalskog kluba Kozara. Tema je pomalo i „škakljiva", ali on bez riječi pristaje.

Iskusni privrednik, koji je posljednju godinu vodio Kozarin brod, već se privikao na „fudbalske vode", upoznao je sve virove i brzake, u stilu - ništa nas ne smije iznenaditi!

Vratiti navijače na tribine - detalj sa utakmice Kozara - Bosna 1:0 iz prošlog prvenstva

Jasan program rada

- Kozara je odmah po završetku prvenstva sa analizom svoga rada i programa za narednu godinu izašla pred delegate OK SSRN Bosanska Gradiška. Ništa nismo uljepšavali, rekli smo šta je i kakvo je stanje i tražili da se delegati izjasne. U najkraćem predložili smo: da se nastavi saradnja sa klubovima iz naše regije, da se oslonimo na vlastiti kadar dalje da se politika kluba temelji na osnovu principa koje je zauzela SK SRNJ. Dobili smo punu podršku i sve ovo što sada radimo je samo realizacija te politike - kaže Fadil Čaušević.

- Izbor Aćulovića za prvog trenera uzburkao je duhove?

- Opredijelili smo se za trenera iz naše sredine. Aćulović je dvije godine bio pomoćnik Miljuša, kalio se i učio, na kraju dobio je i preporku prethodnog trenera i za nas je bilo sasvim normalno da on nastavi ono što je Miljuš započeo, a što mi u klubu, inače ocjenjujemo izuzetno dobro.

- Zašto je propao angažman Bazića?

-- Pazite... Bazić je izuzetan stručnjak, čovjek koji je toliko zaslužan za uspon sporta u komuni da je o tome iluzorno trošiti riječi. On je ovdje uvijek dobro došao, on je čovjek kojem Kozara, bez obzira ko bude u njoj radio nikada ne može zaboraviti ono što je za nju dao. Međutim, ovog puta nije bilo uopšte sporno Bazića angažovati ili ne; došli smo, u stvari, u situciju da li da odstupimo od svojih stavova za koje smo se izjasnili. Dakle, da li da dugoročno stvaramo tim, da učvrstimo Kozarine temelje, ili da ponovo sve to pokušamo preko noći. Uostalom, kada smo sve to iziložili i Baziću on nas je shvatio i razišli smo se kao pravi prijatelji, šta i jesmo.

- Koliko je tačno da pojedini fudbaleri nisu za Aćulovića?

- Sve to oko Aćulovića je predimenzionirano. Bilo je oprečnih mišljenja neko je i bio protiv, što mi je shvatljivo. Ljudi su pošteno iznosili svoja mišljenja i ne treba im uopšte zamjerati zbog toga. Predsjedništvo se opredijelilo za domaće trenere, ocijenili smo u ovom času da su to Aćulović, Ćatić, Zeničanin i Grizbaher i oni imaju našu maksimalnu podršku.

- Perspektiva Kozare?

- Vjerujemo u ovo što radimo i očekujemo najbolje. Nadamo se da će već ove godine, uz potpuno angažovanje svih struktura, Kozara ponovo biti klub cijelog grada, da će joj svi prići i da ćemo zajedničkim snagama postići prave rezultate.

Treba jedinstvo akcije

U Bosanskoj Gradišci nakon kraće pauze, kada je zavladala izvjesna apatija i malodušnost, Kozara je ponovo tema dana. Ponekad su se, u toj raspravi, lomila koplja, bilo je oštrih sučeljavanja mišljenja, što je donekle pokazala i ova kratka serija „Bosanskogradiške fudbalske teme i dileme", ali je nabitnije da je Kozara predmet interesovanja. Sada je neophodno uskladiti želje i mogućnosti.

Klub kao što je Kozara mora se posmatrati u okviru cjelokupnih ekonomskih odnosa u komuni. Nekada, 1973. godine, bez ikakvih problema za potrebe kluba izdvajalo se stotinu ili dvije stotine miliona, danas nije baš tako... Tada je, primjera radi, najveća radna organizacija „Radnik" poslovala sjajno, bila nosilac razvoja komune, danas je drugačije - Radnik je u gubicima, sa niskim ličnih dohocima...

- Još jedan slučaj dobro je uzdrmao Kozaru. - U vrijeme trenera Ibre Biogradlića kada se po svaku cijenu nastojalo ući u Drugu ligu, Savom su „plovile pare". A rezultata nije bilo! Poslije će nalazi SDK pokazati mnogo toga što nije valjalo, pojedini članovi, tadašnjeg predsjedništva odgovarali su pred redovnim sudom, neki završili i u zatvoru! Ljude je to opametilo, niko se više ne želi upuštati u slične rabote!

Utisak je vašeg reportera za vrijeme boravka u Bosanskoj Gradišci da se osjeća neka nova klima. Kozara je najteže prošla! Mislimo pri tome na minulu godinu.

Sada treba zbiti redove. Svi oni sa kojima smo razgovarali nikakav značaj ne daju tome što je bilo oprečnih stavova oko izbora Aćulovića za trenera, naprotiv - oni ističu da je u Kozari potrebno jedinstvo akcije. I ljudi koji su sada u klubu, a i onih koji su svojevremeno podizali Kozazu.

Rezultati će doći.

Potrebno je samo mnogo rada i još toliko strpljenja.

Tomo MARIĆ

SA I OKO TENISKIH TERENA

KOLIKO TOLIKO

- Zašto u Banjaluku nisu stigli naši najbolji teniseri? - Koliko naših mladića igra u SR Njemačkoj i SAD? - Radmilo Armenulić sam vodi našu reprezentaciju - O tenisu, jugoslovenskom hit sportu, pričaju Branko Horvat i Dragan Savić

Dragan Savić

Ako postoji sport u Jugoslaviji za koji bi se bez imalo pretjerivanja moglo reći da je u nekoliko posljednjih godina u pravom smislu riječi hit - onda je to tenis. Nakon izvanredne generacije protogonista predvođenih prvim profesionalcem u grupi Džeka Kramera „Sedmorica lijepih", Nikolom Pilićem, potpomognut Franulovićem, Jovanovićem i Špearom, uslijedile su sušne godine jugoslovenskog tenisa. Nikola Pilić udario je pečat našem tenisu. Šarmantni ljepotan, sada trener u Splitu, s pravom je igrao u grupi u kojoj su žarili i palili Njukomb, Rouč, Tejlor... Godine entuzijazma, ljepote i tek pokoji uspješan prodor na svjetsku scenu. Pauza je dugo trajala.

Ali baš kao i sve u životu tako su i te sušne godine prošle. Dugo su trajale porođajne muke, na svu sreću u svijet se probilo nekoliko izuzetno talentovanih mladića i djevojaka. Počelo je s Mimom Jaušovec. Nastavio je Marko Ostoja, pa Sabrina Goleš, a ovo što trenutno na svjetskim turnirima čine Boba Živojinović, Bruno Orešar i Goran Prpić, govori o povratku jugo-tenisa na svjetsku scenu.

Nije li to renesansa našeg teniskog sporta? nije li to preporod najskupljeg loptanja na svijetu?

Izgleda da jeste!

Banjalučani imaju čast da uživo gledaju sve ono što trenutno u Jugoslavenskom tenisu vrijedi ili pak, što predstavlja njegovu perspektivu. Gore nabrojani „superasovi" nisu stigli. Za njih je to manje vrijedan turnir. Šta je jedna titula prvaka Jugoslavije u odnosu na nekih desetak hiljada dolara (ili čak dvadesetak), koje Bruno Orešar osvoji kao polufinalista „Gran - pri" turnira u Bostonu?

- Banjalučko prvenstvo je krnje - priča Branko Horvat, jedan od naših najboljih pojedinaca. Izostali su oni najbolji. Zato je jubilarni šampionat u velikoj mjeri devaluirao. Ja sam bio u dilemi da li da dođem. Kakva mi je to motivacija? I ako budem prvak, šta mi to znači? Prvenstvo bi po meni moralo da bude obavezno. Ko ne nastupi na njemu, nema mu mjesta u reprezentaciji.

Sličan stav je imao i Bruno Orešar. Nedavno je o njegovom pismu raspravljala Stručna komisija TSJ. U njemu je, između ostalog, bilo navedeno da je on kao prvak Jugoslavije (titula osvojena u Nišu) zahtijevao da igra u Devis kup reprezentaciji Jugoslavije. Međutim, savezni kapiten Radmilo Armenulić mu je rekao da nema mjeta i da su od njega bolji Živojinović, Ostoja i Prpić. Znači, titula prvaka mu nije bila prednost. Naprotiv.

- Generacija mladića koja je ove godine stasala, od prvog momenta bila je izuzetno talentovana - nastavlja Horvat. Živojinović je prvi krenuo i za sobom povukao ostale. Moram odmah da kažem da taj uspon nije bio programski regulisan na nivou Saveza. Uspjesi su došli sami od sebe.

Armenulić sam

● Koliki je uticaj Radmila Armenulića, saveznog kapitena?

- On je u našem tenisu sve. Nažalost, usamljen je... Činjenica je da jedan čovjek na svojim plećima ne može da nosi kompletan teniski sport u Jugoslaviji. Ipak, za sada sve ide da bolje ne može biti.

- U takmičenju za Devis kup postigli smo izuzetne rezultate?

- Ako ništa drugo pozitivno je što smo za razvoj teniskog sporta uspjeli da ostvarimo ogromna materijalna sredstva. Govori se tu o nekih 200 hiljada dolara. Šansu daljnjeg učešća u Devis kupu ne bi smjeli da ispustimo. Meč za opstanak sa Francuzima moramo da shvatimo veoma ozbiljno.

Branko Horvat, dvadesetdvogodišnji teniser iz Zagreba sa 17 godina bio je najmlađi prvak Jugoslavije. Za nacionalnu selekciju odigrao je 15 mečeva. Na prvenstvu u Banjaluci važi za jednog od favorita.

Među favoritima je i Beograđanin **Dragan Savić**. Već veteran (33 godine) nakon dvije godine boravka u Italiji gdje je u Bijeli, sjedištu poznate firme teniske opreme „Fila", radio kao trener, igra kao u najmlađim danima. I on je jednom bio prvak Jugoslavije, a šest puta u dublu. Boje nacionalne selekcije branio je 40 puta.

- Ovo prvenstvo u Banjaluci me više podsjeća na juniorski šampionat - kaže Savić. Šteta je što nema kompletne Devis kup selekcije.

SPORT U ANEGDOTAMA

ČESTITKA

U brzopoteznim partijama Milav Vukić, danas već uveliko velemajstor, i majstorski kandidat Milan Borovnica bili su, izvan šahovske arene, veliki, iskreni prijatelji koje je drevna igra izuzetno zbližila.

Kada je Milan Vukić osvojio titulu internacionalnog majstora, Milan Borovnica, iskreno oduševljen velikim podvigom svog prijatelja i klupskog druga, poslao je telegramom čestitku svom dugogodišnjem rivalu.

- Imamo mi u Banjaluci šintera za Intera!

- Da je Milan Borovnica taj „šinter", dokazao je vrlo brzo: u prvom okršaju na crnobijelim poljima Borovnica je smlavio novopečenog internacionalnog majstora.

SPORT BIZNIS

Branko Horvat

Ipak, ne može se reći da nije kvalitetno. Tu su prije svih Horvat, Čića, Marinković, Šarić...

- Upravo sa mladim reprezentativcima, učesnicima u „Galea kupu", iskrsli su problemi?

- Čekao sam svog protivnika Marinkovića čitav dan. Drugog dana ponovo. Nije moja greška što je tako. Zašto se šampionat nije pomjerio nakon meča u Beogradu? I ja i svi članovi Crvene zvezde, gdje sada radim kao trener, istupićemo sa prvenstva. Teniski savez Jugoslavije ne postoji, sve je prepušteno pojedincima. Zar se i u Banjaluci mora da vidi da postoje loši odnosi između beogradskih klubova Partizana i Crvene zvezde.

Teniski gastarbajteri

- Da u našem tenisu nije sve riješeno kako treba najbolje se vidi iz činjenice da u ligi SR Njemačke igra veliki broj naših kvalitetnih momaka - priča Horvat. Ostoja, Prpić, Buljević, Husarić, Petković, Ileković... ostvaruju izvanredne prihode, nemjerive sa onima u Jugoslaviji. Ja sam za sada jedini ostao. Ako se nešto ne promijeni, i ja ću u pečalbu.

Priča za sebe je odlazak naših mladića u SAD. Istina, oni uspijevaju da spoje nekoliko korisnih stvari. Na prvom mjestu je tenis; onda, lakše se studira, uči jezik. Ukratko SAD kao eldorado otkrivaju naši teniseri. A prvi su počeli košarkaši.

- U Jugoslaviji je krenulo sa takmičarskim rezultatima tek kada smo odlučili da organizujemo vezane turnire sa jakim financijskim nagradama - riječi su Savića. „Istarska rivijera" je mogućnost da se na početku sezone dođe u neophodnu formu. No, takvih turnira bi moralo da bude više. Naravno i u ljetnom periodu. Naši susjedi Bugari, pogotovo Mađari, najdalje su u ovome otišli. Jer, mladi teniser najviše napreduje kada igra sa strancima.

- Banjaluka, kao domaćin i organizator prvenstva?

- Nevjerovatno šta se u ovom gradu za samo nekoliko godina uradilo. Uslovi su izuzetni. To što sam vidio u Parku „Mladen Stojanović" je zadivljujuće. Takav divan prostor može da postane novi „Dizniland". Sportski, naravno. Samo prvenstvo je takođe izvanredno uspješno organizovano. Svima nama ostaće u dubokom sjećanju - zaključuje Horvat.

Momo JOKSIMOVIĆ

AKTIVNOSTI PLIVAČKOG KLUBA „INCEL" IZ BANJALUKE

Neplivači kasnije šampioni

● Danas „Incel" ima 150 članova u četiri sekcije ● Svake godine na bazenu „Incela" se obuči oko 100 neplivača ● Sportisti treniraju ujutro i uveče, jer bazen je preko dana zauzet ● I pored skromnih uslova dobri rezultati

Jutro na „Incelovom" bazenu. Dok mnogi kupači, koji će se pojaviti tek oko podne još spavaju, vrijedni članovi Plivačkog kluba „Incel" koriste maksimalno svoj termin za trening. Jedan bazen ne može podmiriti ni dio potreba, pa se drugačije ne može. Svako jutro u ove ljetne dane od osam do deset prije podne i od osamnaest sati uveče odvijaju se treninzi u Plivačkom klubu „Incel".

U malom bazenu vri kao u košnici. Tu su poletarci uglavnom mladi. Ima ih od četiri do 14 godina starosti. Učitelj plivanja, Marko Majdandžić, dugogodišnji amater i entuzijasta obučio ih je već na stotine. I ova djeca za 30 časova i petnaest dana otisnuće se sami u dubinu. Sada uče kako se ulazi u vodu, šta sa rukama i nogama. Već se naziru novi plivači. Jedan broj najtalentovanijih preći će poslije u sportsku školu plivanja. Tako je bilo i sa prošlim generacijama. Ivica Križanović je plivati naučio prije dvije godine, a danas je jedan od najtalentovanijih pionira u Republici.

- Ovaj program za obuku neplivača je usvojilo društvo pedagoga Banjauke. Sada radimo sa djecom predškolskog uzrasta a u avgustu je planirana i obuka neplivača. Najveći problem je to što je ovaj bazen premalen da primi sve zainteresovane. Dok u drugim gradovima jedan klub ima na raspolaganju nekoliko bazena kod nas je obrnuto. Mi svoj dijelimo na tri dijela, pa ga koriste i vaterpolisti i takmičarske kategorije i ova djeca što čine prve korake od neplivača ka plivačima kaž Marko Majdandžić, inače profesor tizičkog vaspitanja u osnovnoj školi u Šargovcu.

I ove godine obučiće se na ovom bazenu oko 100 neplivača. To je još nedovoljno kada se uporedi sa, istina nezvaničnim, podatkom da u Banjaluci danas ima 50 posto neplivača! Banjalučka SFOK-a u svom programu djelatnosti odvaja sredstva u iznosu od 30.000 dinara, a zauzvrat PK „Incel" treba godišnje obučiti 60 neplivača. Mnogi dolaze i po preporuci ljekara sa deformitetima kičme ili drugim zdravstvenim tegobama. Ima dosta neusaglašenosti između ljudi koji su zaduženi za rad sa pojedinim kategorijama. Tako se često dešava da obuka neplivača koja treba da bude baza za sportsku školu plivanja, jer se radi o djeci od četiri do pet godina, to nije.

Pored obuke neplivača plivačka sekcija plivačkog i vaterpolo kluba „Incel" ima u svom sastavu i sportsku školu plivanja te takmičarske kategorije. U sportskoj školi plivanja radi 30 polaznika a takmičarska sekcija ima 74 člana.

- Banjaluci nedostaje, po mom mišljenju zatvoreni bazen i najmanje dva ljetna. Pored toga na svake četiri škole po jedan bazen. Kada bi se to bar djelimično izgradilo, veliki broj neplivača u gradu i okolini bi se znatno smanjio, a i sportski rezultati bi bili bolji - kaže Branko Mićin, trener sportske škole plivanja.

U ovoj kategoriji budući takmičari se obučavaju za četiri stila i to: kraul ili slobosno, delfin, prsno i leđno. Uprkos lošim uslovima za rad, rezultati su dobri. Sportska škola plivanja je na Republičkom prvenstvu krajem juna u kategoriji do 10 godina u ekipnoj konkurenciji osvojila drugo mjesto a u kategoriji do 14 godina treće mjesto. Alen Mujezinović, Siniša Tatić, Davor Betunac i Sanela Nikolić donijeli su sa istog takmičenja nekoliko zlatnih medalja, kao i srebrnih, te bronzanih odličja.

Najbolja plivačica Banjaluke je Svjetlana Milanović. Sada ima devetnaest godina a osvojila je više od 200 medalja na raznim takmičenjima. Pobjednica je Malih olimpijskih igara i višestruka prvakinja Republike.

- Ove godine nastupila sam na državnom prvenstvu u Skoplju i osvojila deveto mjesto. To je solidan uspjeh jer ne mogu se poreditи sa vršnjakinjama iz drugih klubova koje imaju daleko bolje uslove za rad. Upisala sam se na Elektrotehnički fakultet i ne znam koliko ću imati vremena za plivanje govori ova djevojka koja je za bazen vezana od svoje četvrte godine.

„Prvi korak" - najmladi članovi „Incela", budući plivači

Vaterpolisti „Incela" su ove godine bez borbi ušli u finale Kupa na području Republike. Koliko ovaj sport tavori u našoj Republici, najbolje pokazuje podatak da su u konkurenciji uz „Incel" još jedino „Bosna" iz Sarajeva. A jugoslovenska reprezentacija je Olimpijski pobjednik u vaterpolu.

Nedostatak bazena očito je najveći problem banjalučkog plivanja. Nerazumijevanje i slabo finansiranje takođe onemogućuje napredovanje. Danas u klubu radi nekoliko trenera, entuzijasta koji svoje slobodno vrijeme nesebično poklanjaju ovome nadasve čistom i zdravom sportu. Mirjana Ostojić, Šemso Družić, Snježana Šobot i Saša Mićin uz Branka Mićina i Marka Majdandžića vrijedno rade a i rezultati uz ovakvo skromne uslove nisu zanemarljivi. U očekivanju boljih dana i više bazena u Banjaluci sportisti „Incela" nastavljaju svoje uspješno sportsko i amatersko djelovanje.

Mesud MUJIĆ
Mehmed DIZDAR
Snimio: Rade GRAHOVAC

NAKON USPJEHA NA DRŽAVNOM PRVENSTVU U ATLETICI ZA INVALIDE

Juriš na svjetski rekord

● Uz bolje uslove za pripreme, Drago Đaković iz Prnjavora vjeruje da bi već do kraja ove godine mogao da obori svjetski rekord u bacanju diska

Malo koji sportista, pa makar se radilo i o tjelesno hendikepiranom licu, je uspio da za tako kratko vrijeme kao Prnjavorčanin **Drago Đaković** dospije do neslućenih visina. Nije ovaj 36-ogodišnji invalid imao iza sebe ni desetak zvaničnih nastupa kada je prije dvije godine, na državnom prvenstvu u atletici održanom u Kraljevu, postao prvak Jugoslavije u tri discipline. Nije mu tada bilo premca u trčanju na 100 metara i bacanju koplja i diska.

Prošle godine najbolji jugoslovenski invalidi-atletičari nisu, zbog Olimpijskih igara u Njujorku, imali prvenstvo, pa je Đaković ostao bez odličja vrednijeg od titule republičkog prvaka. Ovih dana, međutim, Đaković se sa saveznog skupa, održanog u Gornjem Milanovcu, vratio ozarena lica. Ubjedljivo je osvojio zlatnu medalju u bacanju diska.

- Samoinicijativno sam trenirao u Prnjavoru. Nije mi ovdje imao ko pokazati čak ni kako se disk drži prilikom izbačaja. Srećom u G. Milanovcu smo imali višednevne pripreme o trošku Republičkog Saveza za sport i rekreaciju invalida. Na treninzima sam bacao i na udaljenost od 41 metar, što kod stručnjaka nije prošlo nezapaženo. Uvidio sam da neću imati jače konkurencije, pa sam se pomalo i opustio u zvaničnom dijelu prvenstva. Čak je i hitac od 37,76 metara bio dovoljan da ubjedljivo trijumfujem. Drugoplasiranog sam ostavio na 12 metara bliže zaletišu, kaže Đaković.

● Nastupali ste samo u jednoj disciplini?

- Za razliku od prvenstva u Kraljevu, propisi su ovaj put izmijenjeni. Razočaralo me što se jednom atletičaru ne dozvoljava nastup u dvije i više disciplina. Da su na snazi bile stare propozicije uvjeren sam da bi se u Prnjavor vratio bogatiji za još koju medalju

● Slijede novi nastupi?

- Naredno veče iskušenje imaće početkom jeseni. Zahvaljujući ovom trijumfu postao sam član državne reprezentacije, koja će nastupati na ovogodišnjem evropskom prvenstvu. Prvenstvo se organizuje u Belgiji, što je prilika da još jednom potvrdim svoje vrijednosti i mogućnosti u baratanju diskom. U Briselu ću juriša ti na novi svjetski rekord, koji je tek nekoliko centimetara više od 41 metra. Tu udaljenost sam imao na treningu, ali rezultat nije priznat, jer se nije radilo o zvaničnom nastupu.

● Za podvig koji najavljujete potrebna su veća materijalna sredstva?

- Iako se svrstava u red masovnijih organizacija, prnjavorski SSRI raspolaže skromnim finansijskim sredstvima, nedovoljnim za realizaciju skromnih ovogodišnjih aktivnosti S te strane nemam se čemu nadati. Prije odlaska u G. Milanovac obraćao sam se za pomoć zahtjevima na adresu nekoliko ovdašnjih radnih kolektiva. Na razumijevanje sam naišao samo u Tvornici namještaja „Standard", u kojoj sam nekada bio zaposlen. Drugi kolektivi, a svaki od njih ostvaruju bolje poslovne rezultate od „Standarda" samo su obećavali na čemu se i završilo. Vjerujem da ću sada naići na veće razumijevanje. Trebalo bi da mi se omoguće uslovi za rad, kako bi što spremniji otputovao u Brisel.

Kolekcija medalja: Drago Đaković

Tako govori najuspješniji poslijeratni sportista Prnjavora, čovjek koji godinama živi u skromnom domaćinstvu, sa suprugom i dvije kćerke. U dolapu nekada popularnog kućnog kredenca sva mjesta su popunjena brojnim priznanjima, peharima i drugim vrstama nagrada, osvojenim na nastupima širom zemlje. Na jesen ovaj 100-procentni invalid, koji je prije nekoliko godina dobio bitku sa zloćudnim tumorom, ali je ostao sa trajnim posledicama, izlazi na evropsku scenu.

Brane RADULOVIĆ

ŠAHOVSKI ZADATAK

Broj 908
Priprema: Nikola LAKIĆ, šahovski majstor

Bijeli: Ke1, Dh5, Ta1, Th1, Sc3, Sg1, Lf1, Lf4, pješaci a2, b2, c4, d4, f2, g2 h2 (15)
Crni: Ke7, Dd8, Ta8, Th8, Sb8, Sf6, Lc8, Lf6, pješaci a7, b7, c6, d7, e4, e6, g7, h7 (16)
Bijeli vuče i dobija!

Na efektan način matirao je bijeli protivnika u tri poteza „Manta - Ilen, dopisno prvenstvo Finske, 1975).

Rješenje prošlog zadatka: 1... Dh4 2. De5 Df2 i bijeli je predao, jer na 3. Tg1 slijedi 3... Dg2 4.Tg2 Tc1 mat!

AZB(R)UKA novih zanimanja

B

BOGOLJUB

Svakom malom bogu
do zemlje se klanja
i k'o voda mijenja
agregatna stanja.

„Ljubi bližnjeg svoga",
ponavlja nam često
(pod uslovom da je bližnji
sjeo na prijesto).

Miloš APRILSKI

Milenko KOSANOVIĆ

POSTSKRIPTUM

RAZLOG

Uprkos gotovo svakodnevnom povećanju cijena, Prijedorčani sve češće posjećuju ugostiteljske objekte. O tome govori o podatak da je promet u ovoj, u odnosu na prošlu godinu veći čak za 76 odsto.
Mnogi piju i zbog toga da zaborave na sveopštu skupoću.

SREĆA

Nedavno je prosvjetni inspektor u Bosanskom Novom utvrdio kršenje zakona o OŠ „Bratstvo-jedinstvo" u Donjim Agićima. Od kandidata, koji su vanredno završavali osmogodišnju školu, traženo je da u svrhu preuređenja školskih objekata i sportskih terena uplate iznos veći od propisanog.
Šta bi tek bilo da su u Agićima gradili novu školsku zgradu!

SNABDJEVENOST

Mrkonjićani su veoma nezadovoljni snabdjevanjem hljebom i mlijekom. Hljeba, koji stiže iz Banjaluke nestane već u jutarnjim satima, a i mlijeka, koje takođe dolazi iz Banjaluke nema dovoljno. Jer, stiže samo tri puta nedjeljno!
Piva, koje takođe stiže iz Banjaluke još nikad nije manjkalo.

Himzo SKORUPAN

MAJMUNSKA POSLA

PREPRODAVAČ BANANA
CIJENAMA SE SVOJIM DIČI
GLEDAJUĆ GA PREKO VOLJE
NA MAJMUNA ON TI LIČI
AL KUPUJUĆI POLA KILE
U SEBI ĆEŠ TIHO REĆI
DA SI PAK TI NA KRAJU
ISPAO OD NJEGA MAJMUN VEĆI.

BOŽO MARIĆ

OLAKŠANJE

HUMORESKA

Zamislite plavetnilo mora, hotelsku plažu i obezbijeđenih deset pansionskih dana. U uslovima današnje skupoće, čovjek koji to ima trebalo bi da se osjeća kao kralj. Ja sam to imao ali nisam bio nimalo bezbrižan. Istina, od ušteđevine sam unaprijed uplatio za cijelu porodicu tih deset morskih dana, ali su me mučili drugi problemi. Pošto smo se morali spremiti na brzinu, nisam uopšte bio siguran da sam ugasio televizor, isključio radio, ugasio svjetlo, zavrnuo vodu... Niam bio siguran ni za šporet, peglu... I tako, umjesto da se bezbrižno prepustim morskim čarima, svaki dan je za mene postajao sve nepodnošljiviji. Još kad bih u novinama pročitao o silnim požarima izazvanim ljudskim faktorom, trčao sam s plaže u more, kao da voda može ugasiti moje uzavrele strepnje. Svojima nisam ništa govorio, a ni oni nisu ništa primjećivali, jer odmor je odmor.

Možete misliti kako sam se osjećao kad treću noć na terasu dođe moja kćerka sa usplahirena i blijeda. Znao sam da je išla nazvati kolegicu, da popričaju o novostima, a ja sam se bojao da se ne ostvare moje slutnje.

Kad je počela govoriti, već sam se vidio sa lisicama u nekom istražnom zatvoru.

A ona je majci brzo govorila kako su nam isključili struju i vodu zbog neizmirenih računa, kako joj je prijateljica objasnila preko telefona.

— Pa to je strašno - rekla je moja žena.

— To je divno - pomislio sam u sebi, sretan što je mojim mukama tako iznenada došao kraj.

Te noći spavao sam kao malo dijete.

A. Daul

Goran MILOJEVIĆ

LJETNE PORUKE

RADNIK:

U lavoru noge hladim,
plavo more samo snivam
ne znam više šta da radim,
da do plate ja - isplivam.

BIROKRATA:

Sad je more mastiljavo,
u zapisnik to će ući
ako vam to nije pravo,
vratite se odmah kući.

FUNKCIONER:

Ja na plažu neću ići,
brčkaću se u bazenu
do baze ću samo sići,
kad niz brdo kola krenu!

Borislav Mitrović

ZANOKTICE

- **u mjesnim zajednicama imamo jak društveno-politički rad mladih, zahvaljujući poštapalici „I to neko mora"!**
- **djevojke, ako vam je vruće, potražite kakvog vjetropira!**
- **nekad su nam svi dani bili dani pobjede. Ali, nekad se mi nismo međusobno poražavali!**
- **danas smo se, drugovi, još jednom sastali, da se više ne sastanemo!**

J. DAKIĆ

SITNE MISLI

- *I na privrednim granama su se odomaćili neki majmuni.*
- *Ne more ko' more!?*
- *Vlada ubjeđenje da su nam njive ipak manje PONIJELE od nekih drugova.*
- *Kakvo nam je šef đubre, trebalo bi da nam u poslu sve cvjeta.*
- *Nekima ništa ne nedostaje, to im je glavni nedostatak.*
- *Da li su zato što smo na pogrešnom putu krivi samo putokazi?!*
- *Nije ni čudo što je svugdje tolika šarolikost. Stalo nas farbaju.*
- *U nedostatku umjetnog đubriva, umjetničkog imamo napretek.*
- *Lako je poljoprivredniku čitati s dlana kad su na njemu žuljevi.*
- *Nekog bole žuljevi, a nekog šuljevi.*

Luka AREŽINA

AFORIZMI

- ***Na mladima svijet ostaje.***
- ***Ko tebe kamenom, ti njega reformom školstva.***
- ***Nije imao veze sa mozgom, ali mu je tata imao veze sa profesorima.***
- ***Bio je kadar stići i utići na lošem mjestu ne ostati.***
- ***Radnom sit ne vjeruje.***
- ***Bolje je godinu živjeti sizovski, nego godinu dana raditi sizifovski.***

Zoran D. ČUKIĆ

RIMOM ZA DIMOM

I.

IGRA MOŽE BITI
GRUPNA ILI SOLO,
ZAVISNO KO IGRA
„VRZINO KOLO".

II.

OKANI SE ČOVJEČE JURNJAVE
KAD' NE ZNAŠ ŠTA TI TREBA,
KUPI U PRVO „GRANAPU"
KAJMAKA I CRNOG HLJEBA.

III.

ZAGRABI „ČAŠU RIJEKE"
I NOSI POD ONU SPRAVU.
VIDJET ĆEŠ MNOŠTVO „BAJA"
IMAJU I REP I GLAVU.

IV.

SVAKOME „PREMA GUBERU"
OBEĆANJA „KAPA PUNA"
KO SE „POKRIVA" GUBEROM
DOBRO ZNA GDJE JE „VUNA".

V.

OTVORENO POLEMIŠEM
SA OKOLINOM...
ZAŠTO, ZDRAV BRĐANIN VAPI
ZA „NEZDRAVOM" DOLINOM?

Vojo Grubor

JEDNOSMISLICE

- Privredi bi dobro krenulo kad bi na svakog neradnika imala po jednog dvoradnika.
- Nakon periodičnog obračuna finansijeri koji nisu pasivu prikrili sanjaju da su je pokrili.
- Sa nesanicom je raskrstio zahvaljujući svom iskustvu sa posla.
- Naivcu se otme vrisak čim sazna za cijenu koju je dostigao tisak.
- Putio ih je radu boljem dok nisu izmahnuli koljem.
- Na sportskim terenima je efikasnost manja nego u pretrčavanju međuklupskih rastojanja.
- Larmadžijska sintagma KUT URLA je enigmatska preinaka riječi KULTURA.
- Kad pisci ispune svoj plan, magacin knjiga čami pretrpan.

Milan BOROVNICA

LOVOGRAMI

RUKA RUKU...

Ruka ruku
mije.
Novac
Obadvije.

TKO NEMA...

Tko nema
U glavi
Lova ga
Popravi.

PARA VRTI...

Para vrti
I okreće
Ono što ni
Svrdlo neće.

GDJE GOD...

Gdje god
Krene para
Tvrđave
Obara.

Franjo Krizmanić

Dragan DAVIDOVIĆ

GO I BOS

— Kako si, komšija Pero?
— Odlično, komšija Stevo!
— Svaka čast komšija.
— Idemo na piće, komšija Stevo.
— Kojim povodom?
— Ja čašćavam!
— A, zašto, komšija?
— Zbog ravnopravnosti.
— Kakve ravnopravnosti, komšija Pero?
— Pa, jedva sam dočekao ljeto da ne idem samo ja go i bos...

Rade ĐERGOVIĆ

RAZLIČITA SVATANJA

Imaš kuću, vrati stan! Neki su svatili: Imaš kuću, traži stan.

Ništa nas ne smije iznenaditi! Neki se ohrabriše, pa komisiji za ispitivanje porijekla imovine uzvikaše: NEMATE VI OD NAS ŠTA TRAŽITI!

S riječi na djelo! DAVNO SU PREŠLI, ALI SVAKO NA SVOJE DJELO.

Čuvajmo bratstvo i jedinstvo! NEKI GA ČUVAJU U KRUGU SVOJE PORODICE.

Povećajmo izvoz. MNOGI IZVOZE IZ FABRIKA U SVOJE DOMOVE.

Branimo svoju zemlju! ODMAH SE POČELO SA UDARANJEM ŽIVE OGRADE OKO SVOJIH VIKENDICA.

Svi za jednog, - jedan za svi! MNOGI ČEKAJU DA PRVO SVI ZA NJEGA.

Safet Ahmetović

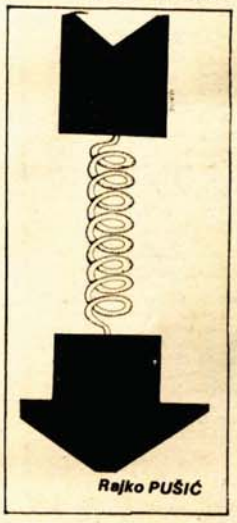

Rajko PUŠIĆ

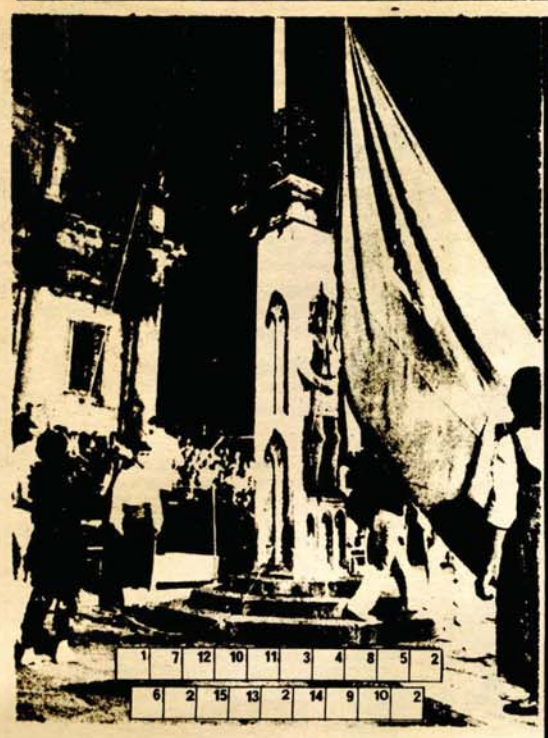

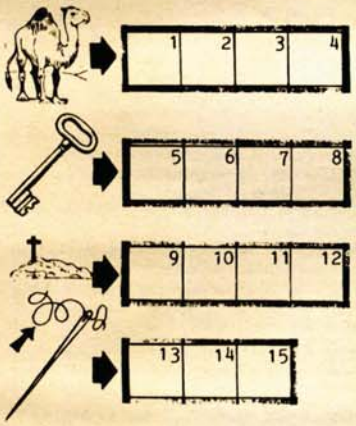

NAZIVE GORNJIH CRTEŽA TREBA UPISATI U PRIPADAJUĆI NIZ POLJA KOJA SU OZNAČENA BROJKAMA (OD 1 DO 15). ZATIM TREBA TA SLOVA — PREMA BROJEVIMA — PRENIJETI U DVA NIZA POLJA U SLICI GORE. ČITANA REDOM DAJU NAZIV VELIKE TRADICIONALNE KULTURNO-TURISTIČKE MANIFESTACIJE (36-TI PUT!) U TURISTIČKOM CENTRU JUŽNOG JADRANA.

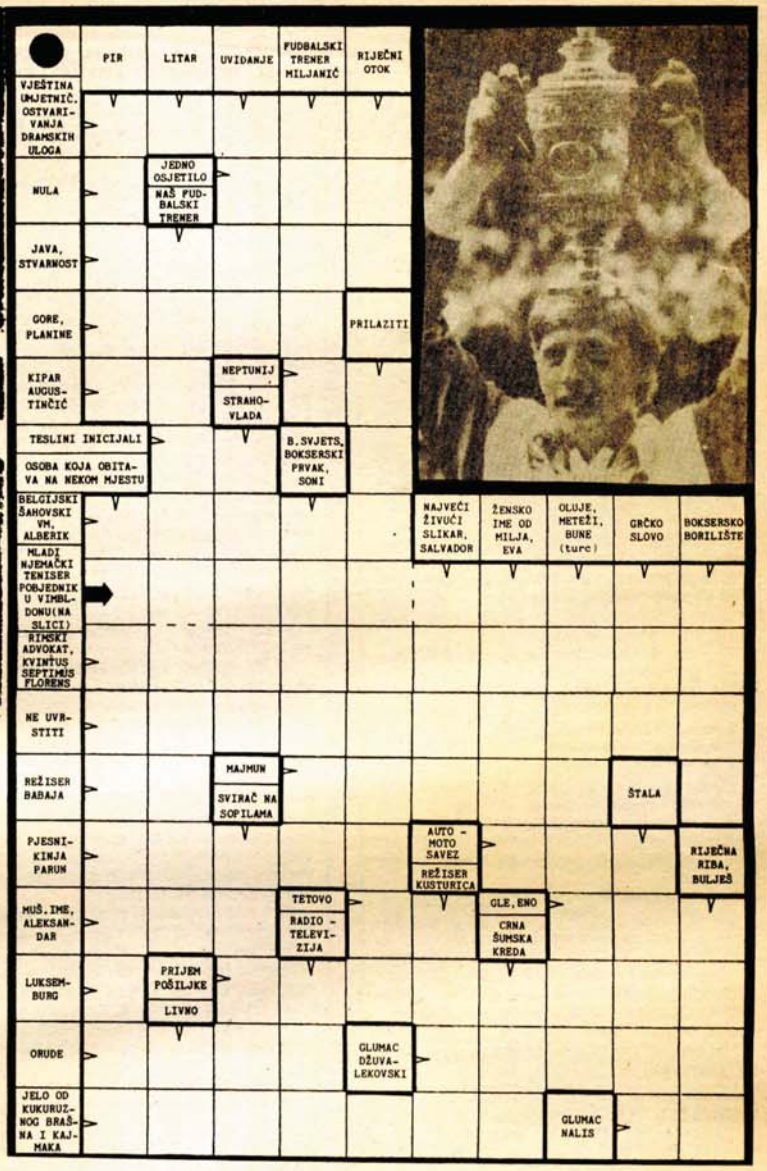

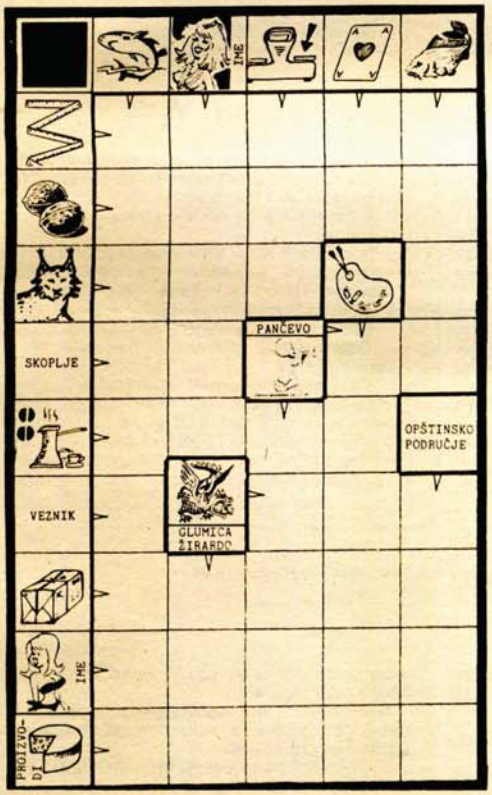

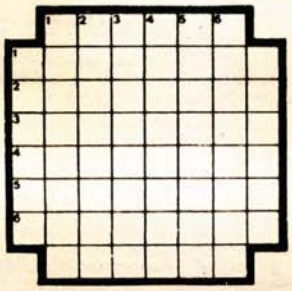

ČAROBNI LIK

A, BRI, ČA, ČA, KA, NA, NA, NAC, NI, PA, PA, PE, PRE, RAT, RI, RI, RI, RI, TA, TE, TIV, VE

VODORAVNO I USPRAVNO: 1. Hemijska materija pripravljena za istraživanje, 2. Nauka o liječenju životinja, 3. Gorki napitak prije jela, služi za apetit, 4. Žena koja nariče, 5. Žitelj evropske otočne zemlje, 6. Osobe koje su podložne panici.

(M. S.)

TRI INDIREKTA

ZAGASITA, TAMNA BUBA (4-4)
SUB

UGLAVNOM GA PRATI SREĆA, A PONEKAD... (1-6)
M. Spasojević

MOJA SRŽ (3,1,4)
N. GRLAŠ-RADOVIĆ

PUT DO KOŠNICE

Tamo gdje smo označili riječ „start" nalazi se pčelica. Ona mora kroz mnoge prepreke stići do košnice (dolje). Postoji samo jedan put. Možete li ga naći?

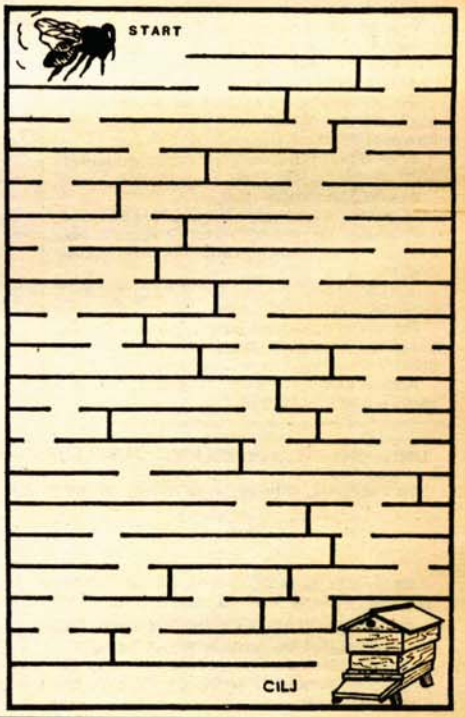

HUTO „KRAJINATURIST" BANJALUKA
RADNA ORGANIZACIJA „SAVA"
BOSANSKA GRADIŠKA
— Komisija za radne odnose
objavljuje

OGLAS

za prijem radnika na poslove i radne zadatke

A/ NA NEODREĐENO VRIJEME

1. materijalni knjigovođa - 1 izvršilac
2. noćni čuvar - 1 izvršilac
Osim opštih uslova, kandidati treba da ispunjavaju i sljedeće uslove:
1. - završena srednja ekonomska škola
- 1 godina radnog iskustva
2. — završena osmogodišnja škola
— bez radnog iskustva
— posjedovanje dozvole za nošenje oružja
— položen ispit protipožarne zaštite

B/ NA ODREĐENO VRIJEME

1. ekonomski tehničar - 1 izvršilac do povratka radnice sa bolovanja
2. muški frizer - 1 izvršilac do povratka radnice sa porodiljskog bolovanja
Osim opštih uslova, kandidati treba da ispunjavaju i sljedeće uslove:
1. — završena srednja ekonomska škola
— 1 godina radnog iskustva
2. — završena ŠUP-i - smjer muški frizer
C/ PRIPRAVNIKA
1. kuhar - 2 izvršioca
2. konobar - 1 izvršilac
3. muški frizer - 1 izvršilac
Pored opštih uslova, kandidati treba da ispunjavaju i sledeće uslove:
1. - završena ugostiteljska škola - smjer kuhar
2. — završena ugostiteljska škola - smjer konobar
3. — završena ŠUP - smjer muški frizer
Oglas ostaje otvoren 8 dana od prvog narednog dana od dana objavljivanja.
Prijave sa dokazima o ispunjavanju uslova dostavljati na adresu: HUTO „Krajinaturist" Banjaluka, Radna organizacija „Sava" Bosanska Gradiška, M. Stojanovića 2 (za Komisiju za radne odmose).
Nepotpune i neblagovremene prijave neće se razmatrati.

RO PTT SAOBRAĆAJA „BANJALUKA"
OOUR TTK „BANJALUKA"

Komisija za radne odnose OOUR-a TTK „Banjaluka" objavljuje sljedeći

OGLAS

za popunu poslova i radnih zadataka

1. Tri izvršioca SSS - ekonomski tehničar, PTT tehničar tt saobraćaja i upravno-administrativni tehničar - pripravnik, na poslovima telefoniste u „N" službi, na neodređeno vrijeme.
2. Jednog izvršioca SSS - ekonomski tehničar, PTT tehničar tt saobraćaja i upravno-administrativni tehničar - pripravnika, na poslovima teleprinteriste u „N" službi, na neodređeno vrijeme.
Osim opštih uslova kandidati za navedene poslove i radne zadatke trebaju da ispunjavaju i posebne uslove:
— završena PTT škola, ekonomska, upravna i gimnazija,
— IV stepen usmjerenog obrazovanja - ekonomski tehničar, PTT tehničar, telegrafsko-telefonskog saobraćaja i upravno-administrativni tehničar,
— poznavanje stranog jezika: engleskog, francuskog ili njemačkog
— za poslove teleprinteriste završen teleprinterski kurs
— da su kandidati muškog pola
— prijavljeni kandidati polažu test za utvrđivanje psihofizičkih osobina potrebnih za vršenje navedenih poslova, od stručne komisije nadležne ustanove.
Rok za podnošenje prijava i dokaza o ispunajvanju uslova oglasaje 8 dana od dana objavljivanja.
Prijave se podnose komisiji za radne odnose OOUR-a TTK „B-Luka", B. Luka Ulica M. Stojanovića br. 8, Banjaluka.
Nepotpune i neblagovremeno podnesene prijave neće se uzimati u razmatranje.

KOMUNALNA RADNA ORGANIZACIJA
„BANJALUKA"
BANJALUKA

Na osnovu odluke Radničkog savjeta OOUR-a „Cvjećar" Banjaluka Konkursna komisija za provođenje konkursa, objavljuje

KONKURS

za izbor i imenovanje radnika na poslovima - radnim zadacima sa posebnim ovlaštenjima i odgovornostima

1. tehnički direktor - 1 radnik
2. komercijalni direktor - 1 radnik
3. tehnički rukovodilac RJ - 1 radnik
USLOVI:
Pod 1.
VSS ili VŠ, smjer hortikultura, poljoprivreda ili šumarstvo sa 3 godine radnog iskustva na vođenju poslova iz oblasti hortikulture, da se afirmisao dosadašnjim radnom rezultatima, moralnim kvalitetima i idejno-političkim opredjeljenjima.
Pod 2.
VSS ili VŠ smjer hortikultura, poljoprivreda, šumarstvo ili ekonomski sa 3 godine radnog iskustva na vođenju komercijalnih poslova i sa poznavanjem problematike rukovođenja u radnim organizacijama. Da se afirmisao dosadašnjim radnim rezultatima, moralnim kvalitetima i idejno-političkim opredjeljenjima.
Pod 3.
VSS ili VŠ smjer hortikultura, poljoprivreda ili šumarstvo sa 2 godine radnog iskustva na vođenju poslova izgradnje i održavanja parkovskih zelenih površina. Da nije kažnjavan i da se protiv njega ne vodi istražni posdtupak.
Kandidati su dužni da uz prijavu na konkurs dostave i dokaze o ispunjavanju uslova konkursa. U prijavi da navedu kratak opis dosadašnjeg kretanja na poslu.
Konkurs je otvoren 8 dana od datuma objavljivanja.
Neptopune i neblagovremene prijave se neće uzimati u razmatranje.
Prijave se dostavljaju na adresu KRO „Banjaluka" OOUR „Cvjećar" Banjaluka, S. Marković bb, Banjaluka.

UDRUŽENJE VETERINARSKE STANICE
BOSANSKA KRAJINA BANJALUKA
OOUR VETERINARSKA STANICA
PRIJEDOR
Na osnovu člana 11 Pravilnika o radnim odnosima i odluke Zbora radnika OOUR-a, Konkursna komisija na sjednici od 11.7.85. raspisuje

KONKURS

1. direktor OOUR-a Veterinarska stanica Prijedor,
2. veterinar u ambulanti Kozarac, do povratka radnika sa porodiljskog odsustva,
3. BLAGAJNIK na određeno vrijeme, do povratka radnika porodiljskog odsustva
Pored opštih uslova propisanih Zakonom o udruženom radu, kandidati trebaju da ispunjavaju i posebne uslove, i to:
1. a) diplomirani veterinar sa najmaje tri godine radnog iskustva,
b) položen stručni ispit,
c) da nema smetnji iz člana 511. ZUR-a.
2. a) diplomirani veterinar ili veterinarski tehničar sa radnim iskustvom od jedne godine.
3. a) SSS, ekonomski tehničar sa najmanje 6 mjeseci radnog iskustva.
Prijave sa dokazima o ispunjavanju uslova konkursa dostaviti na adresu: Veterinarska stanica Prijedor, Ulica Milana Vrhovca 16.
Konkurs ostaje otvoren 10 dana od objavljivanja u dnevnoj štampi.

Radnički savjet Komunalne radne organizacije „Cvrcka" Skender - Vakuf na osnovu člana 14. Pravilnika o sistematizaciji poslova i radnih zadataka raspisuje

OGLAS

za izbor rukovaoca toplotnih postrojenja na neodređeno vrijeme - 1 izvršilac i jednog vodoinstalatera - pripravnika

USLOVI:
Osim zakonom propisanih uslova, kandidati treba da ispunjavaju i sljedeće uslove:
1. Da imaju završenu SSS - škola za metalske radnike, mašinbravarski smjer sa 6 mjeseci radnog iskustva, sa položenim kursom za ložače centralnog grijanja.
2. Završen drugi stepen stručne spreme za specijalizovana zanimanja: instalater vodovoda i kanalizacije na određeno vrijeme godinu dana.
Oglas ostaje otvoren 8 dana od dana objavljivanja.
Prijave sa dokazima o ispunjavanju uslova iz oglasa slati na adresu: Komunalna radna organizacija „Cvrcka" Skender-Vakuf.
Neblagovremene i nepotpune prijave neće se uzimati u razmatranje.

KOMUNALNA RADNA ORGANIZACIJA
„CVRCKA"

SOUR „KOZARA"
GRAĐEVINSKO INDUSTRIJSKI KOMBINAT
RO „INDUSTRIJA GRAĐ. MATERIJALA"
ČELINAC
OOUR „ZA PROIZVODNJU KAMENOG AGRE-
GATA I PIJESKA" BANJALUKA

Na osnovu odluke Komisije za radne odnose OOUR-a raspisuje se

OGLAS

za prijem radnika na neodređeno vrijeme:
1. rukovalac građevinskih mašina (bagera ili buldožera) 1 izvršilac,
2. bravara - pripravnika, 1 izvršilac
Uslovi:
pod 1 da je KV ili VKV rukovalac građevinskih mašina sa jednom godinom radnog iskustva u struci i položenim ispitom za rukovaoca građevinskih mašina.
pod 2 da ima završenu školu za KV bravara.
Oglas ostaje otvoren 8 dana od dana objavljivanja.
Prijave sa dokazima o ispunjavanju uslova oglasa slati na adresu: SOUR GIK „KOZARA" RO „IGM" Čelinac OOUR za proizvodnju kamenog agregata i pijeska Banjaluka.
Nepotpune prijave sa dokazima neće se uzimati u obzir.

UNIS—RO VALJAONICA HVT BANJALUKA - RAMIĆI

Na osnovu odluke Radničkog savjeta UNIS—RO Valjaonice VHT Banjaluka - Ramići od 28.6.1985. godine raspisuje se

KONKURS

za prijem u radni odnos na neodređeno vrijeme za grupe poslova i radnih zadataka

ORGANIZOVANJE KNJIGOVODSTVENIH POSLOVA (šef knjigovodstva) - 1 izvršilac
Osim opštih uslova propisanih zakonom, prijavljeni kandidati treba da ispunjavaju i sljedeće uslove:
VSS - završen ekonomski fakultet, smjer računovodstveni ili finansijski sa 4 godine radnog iskustva.

Konkurs ostaje otvoren petnaest (15) dana od dana objavljivanja.
Kandidati su dužni uz prijavu priložiti dokaze o ispunjavanju uslova ovog konkursa, kao i kraću biografiju.
Nepotpune, neblagovremene prijave i neovjerene foto-kopije dokumenata neće se uzimati u razmatranje.
Prijave slati na adresu: UNIS—RO Valjaonica HVT Banjaluka - Ramići.

Dana 18. jula 1985. godine navršilo se sedam tužnih dana od prerane smrti našeg dragog neprežaljenog sina i brata

EDINA NEZIREVIĆA

Ovom prilikom želimo zahvaliti rodbini, prijateljima i komšijama, RO „Incel" Banjaluka, posebno OOUR-u „Promet" i osnovnoj školi „Ajša Karabegović" koji nam pritekoše i podijeliše tugu i bol s nama zajedno.

VJEČNO OŽALOŠĆENI:
otac MUSTAFA, majka HASNIJA i sestra EDINA

060682

TUŽNO SJEĆANJE

Dana 20. jula 1985. godine navršava se osamnaest mjeseci od tragične smrti našeg dragog MEHE

MEHMEDA BERBERA

S poštovanjem, ljubavlju i velikom tugom u srcu, sjećaju ga se njegovi
mama RAMIZA, brat ESAD i sestre:
EDINA i MIRZA sa porodicama

060671

Dana 19. jula 1985. godine navršilo se tužnih sedam dana od smrti našeg dragog

NEMANJE GRUBAČA

Koristimo priliku da izrazimo duboku zahvalnost za pomoć koju su nam pružili Ugostiteljskom preduzeću „Borje", Kotor-Varoš, a posebnu zahvalnost dugujemo porodici Marković.

OŽALOŠĆENA PORODICA GRUBAČ

060711

Tužnim srcem javljamo svim prijateljima i poznanicima da je u ČETVRTAK, 18. jula 1985. godine, u 55 godini života nesretnim slučajem preminuo član našeg kolektiva i njegov sin u 21. godini života

ILOVAČA (Ive) MILE
učitelj

DRAGI (MILE) ILOVAČA
student prava u Banjaluci

Sahrana će se obaviti u subotu, 20. jula 1985. godine u 17 sati na groblju Vučića gaj u Mišinom Hanu.

KOLEKTIV OSNOVNE ŠKOLE
„IVICA MAŽAR „ DONJA IVANJSKA

Dana 20. jula 1985. godine navršava se godina dana otkako smo se zauvijek rastali od našeg voljenog oca, supruga i djeda

MEHE (RAMIĆ) HELDIĆA

OŽALOŠĆENA SUPRUGA, KĆERKE, ZETOVI I UNUČAD

060689

Dana 23. jula 1985. godine navršava se tužna godina od smrti našeg dragog

BRANKA S. BURAZORA
iz Međuvođa

U nedjelju, 21. jula 1985. godine, u 11 sati posjetićemo njegov grob, otkriti spomenik i položiti cvijeće.

OŽALOŠĆENA PORODICA 060685

Dana 21. jula 1985. godine navršava se četrdeset tužnih dana od prerane smrti našeg dragog brata, supruga i oca

TOMISLAVA (DUŠANA) BORJANIĆA

Toga dana će ožalošćena porodica izaći do njegove vječne kuće i položiti cvijeće.

OŽALOŠĆENA PORODICA 060675

Dana 22. jula 1985. godine navršava se šest tužnih mjeseci od smrti naše drage

MARE STOJKOVIĆ

Dana 21. jula 1985. godine u 11 sati posjetićemo njen grob u Vilusima i zaliti ga suzama.

PORODICA STOJKOVIĆ

059732

mali oglasi

34-448

VESELINA MASLEŠE 13

RADNO VRIJEME:
OD 7.00 do 15.00
I SUBOTOM
OD 8.00 do 11.30

PRODAJA AUTOMOBILI

PRODAJEM automobil „pežo, 504", godina proizvodnje 1971, nije u voznom stanju, komplet ili u dijelovima, obratiti se na adresu: Ulica Franje Supila broj 26, Banjaluka.

060687

PRODAJEM automobil „zastava 101", pogledati svaki dan poslije 15 sati, cijena povoljna u Ulici Ivana Mažuranića broj 11, Banjaluka.

060708

PRODAJEM automobil „zastavu 101", godina proizvodnje 1976, u ispravnom stanju limarija propala, cijena 50.000.-novih dinara, telefon broj 30-457 Banjaluka.

060648

PRODAJEM automobil „ladu karavan", kubika 1200, godina proizvodnje 1982, Ulica labinskih rudara broj 28, telefon broj 41-095, Banjaluka.

060615

PRODAJEM automobil zastavu 850" nov, neregistrovan, po cijeni dogovora, uslužni telefon broj 35-285 zvati od 8,00 do 22,00 sata, Banjaluka.

060368

PRODAJEM Automobil „zastavu 101 de lux", godina proizvodnje 1976, u dobrom stanju, telefon broj 39-541, Banjaluka.

060634

PRODAJEM automobil zastavu 850, godina proizvodnje 1984, u odličnom stanju, telefon broj 38-559, Banjaluka.

060614

PRODAJEM automobil „ladu karavan" skoro nov, zgodan za ugostitelje i piljare za prevoz robe, pitati na telefon broj 830-364 od 17 do 20 sati, Banjaluka.

060673

PRODAJEM automobil tam 2001, godina proizvodnje u odličnom stanju registrovan Đurađ Vučković, Maglajani kod Laktaša.

060658

PRODAJEM automobil fiat 126 P, godina proizvodnje 1980, telefon broj 30-989 Banjaluka.

060699

PRODAJEM hitno kamion tam 2001 za B kategoriju, cijena povoljna. Mirko Čejić Krišković, Laktaši, telefon broj 34-290, Banjaluka.

060705

KUĆE

PRODAJEM kuću, dunum zemlje u Kuljanima broj 70, useljivo, vidjeti svaki dan, ANTO JURIN.

060458
1-1

PRODAJEM kuću na sprat dimenzije 9x10 metara, dva stana, novogradnja 500 kvadratnih metara bašte, telefon broj 48-784, Banjaluka.

1-1
060564

PRODAJEM nedovršenu kuću, voćnjak, i vinograd dvanaest kilometara od Banjaluke. Galić, Ulica Borisa Kidriča broj 8, telefon broj 078/47-523, Banjaluka.

060665

PRODAJEM kuću spratnicu s placem i započetom dogradnjom u Ulici gradiška cesta broj 260, Banjaluka.

060629

PRODAJEM hitno i povoljno nedovršenu kuću VP +1 u Boriku u Ulici Slaviše Vajnera Čiče broj 69, informacije na telefon broj 57-423, Banjaluka.

1-3
060631

PRODAJEM kuću s dva trosobna stana, garaža i dvorišna kuća, cijena povoljna, u cijenu se može uračunati i dvosoban stan ili jednosoban u stabmenim kućama kao etažna svojina. Javiti se na telefon broj 40-050 kuća se nalazi na Laušu kod „Sintetika", Banjaluka.

060618

PRODAJEM u Glamočanima dvanaest kilometara od Banjaluke novu odmah useljivu prizemnu kućicu, 36 kvadratnih metara, s 1.2000 kvadratnih metara, zemlje informacije na telefon broj 32:750 do 15,00 sati, Banjaluka.

060625

PRODAJEM kuću s lokalom, pitati na telefon broj 725-225, Banjaluka.

1-6
060692

PRODAJEM kuću u Podgrmečkoj ulici broj 9, Lauš, telefon broj 58-587, Banjaluka.

060668

PRODAJEM kuću s garažom i baštom u Ulici Borisa Kidriča broj 32, Banjaluka.

060683

PRODAJEM kuću 200 kvadratnih metara, u sklopu kuće poslovni prostor 50 kvadratnih metara, novogradnja, dvadeset pet kilometara od Beograda pod Avalom, Ripanj, sve informacije na telefon broj 078/47-480 ili 756-288, Banjaluka.

060672

PRODAJEM kuću nedovršenu na sprat, informacije na telefon broj 38-324, Budžak, Banjaluka.

060700

PRODAJEM tri dijela kuće u Ulici Muhameda Kazaza broj 1, Banjaluka. Informacije na telefon broj 56-087, Banjaluka ili telefon broj 071/645-819, Sarajevo.

060706

PRODAJEM kuću. Informacije na telefon broj 33-379, Banjaluka 1-3

060707

ZEMLJIŠTE

PRODAJEM 1.500 kvadratnih metara zemlje i kuću dimenzije 10x11 metara, samo pokrivena. Ramići iznad trafo-stanice Bogovci, telefon broj 56-418, Banjaluka.

1-1
060547

PRODAJEM zemlju u Laktašima kod banje, zvati na telefon broj 24-684, Banjaluka.

060652

PRODAJEM imanje od sedam jutara zemlje, kuću s pomoćnim zgradama, sve na jednoj lokaciji kuća i zemlja. Raspitati se na adresu: Branko Selaković, selo Kukunjevac kod Lipika, kućni broj 187.

060663

PRODAJEM dunum zemlje 1/1 na Slatinskoj cesti, sedam kilometara od centra grada, lijep položaj, okolo šuma, 100 metara od autobuske stanice, telefon broj 35-904, Banjaluka.

060655

PRODAJEM placeve u Ulici Milana Brankovića broj 50, telefon broj 58-233, Banjaluka.

1-4
060621

PRODAJEM, 1.800 kvadratnih metara zemlje u Šargovcu pokraj asfalta, telefon broj 41-441, Banjaluka.

060674

PRODAJEM u Glamočanima ograđen voćnjak, dva dunuma, s objektom 12 kvadratnih metara, telefon broj 47-088, Banjaluka.

060637

PRODAJEM plac na četvrtom kilometru od banje Laktaši prema Srpcu, plac zasađen voćem, ograđen, struja trofazna, cijena povoljna, telefon broj 011/444-6237, Beograd.

060690

PRODAJEM zemlju u Velikom Blašku kod Klašnica, telefon broj 58-587, Banjaluka.

060667

UNICEP — INCEL — Radna organizacija Industrija celuloze, papira i vlakna Banjaluka
OOUR Fabrika viskoze
Radnički savjet, raspisuje

KONKURS

Za izbor i imenovanje inokosnog poslovodnog organa OOUR-a na neodređeno vrijeme (mandatni period 4 godine)... VSS - 1 izvršilac

Kandidat treba da, pored opštih uslova za zasnivanje radnog odnosa utvrđenih zakonom, ispunjava i posebne uslove:

- da je završio fakultet tehnološkog, ekonomskog ili mašinskog smjera,
- da ima 5 godina radnog iskustva u struci od toga najmanje 2 godine na rukovodećim poslovima u proizvodnji,
- da posjeduje potrebne moralno-političke kvalitete,
- da ispunjava zakonom propisane uslove za obavljanje funkcije inokosnog poslovodnog organa.

Molbe uz dokaze o ispunjavanju uslova konkursa dostaviti Konkursnoj komisiji Radničkog savjeta OOUR-a Fabrika viskoze, putem Kadrovske službe RO INCEL Banjaluka, Medeno polje bb.

Nepotpune i neblagovremene moble neće se razmatrati.

KONKURS JE OTVOREN 15 DANA.

SVIJET I PROIZVODNJA ŽITARICA

SVE VIŠE GLADNIH

● Deveti dio čovječanstva je pothranjen, odnosno na ivici egzistencije ● Da bi se prevazišli problemi u ishrani, proizvodnja žitarica u svijetu bi se morala udvostručiti, što nije baš lako postići

Proizvodnja hrane svakog dana dobija na značaju; postaje strateško pitanje opstanka, pa nije čudo što sve zemlje svijeta — suočene s glađu u velikim razmjerama — upravo ovom problemu poklanjaju posebnu pažnju. Stanovništvo će se, sa sadašnjih 4,5 milijarde, vjerovatno, do kraja ovog vijeka uvećati na oko 6 milijardi i pitanje ishrane tako ogromnog čovječanstva postaje sve problematičnije. Svijet nije u stanju već sada, za oko 500 miliona ljudi, da osigura ni najosnovniji minimum žitarica, a o drugim proizvodima da se i ne govori. Ono što se dogodilo, i čega smo još uvijek svjedoci u nekim afričkim zemljama, rezultat je ekspanzije, ekspanzije priraštaja, i saznanja da ovaj ne prati odgovarajuću proizvodnju namirnica. Očigledno, svijet se nalazi u krizi koju će teško prevazići.

GDJE SMO SADA?

Poseban problem, ako se tako može reći, za čovječanstvo predstavlja ishrana stanovništva u zemljama u razvoju. Stručnjaci su izračunali da se broj žitelja u ovim zemljama povećava po godišnjoj stopi od 2,4 odsto, što znači da svake godine dobijamo — samo u ovim zemljama — oko 94 miliona novih stanovnika, koje treba ishraniti. Još konkretnije: njihov broj, sada 1 milijarda i 600 miliona, trebalo bi da se uveća do kraja ovog vijeka na oko 3 milijarde, ili za jednu novu Indiju svakih 7 godina.

Ali, to nije sve: stručnjaci računaju da će se stanovništvo razvijenih zemalja povećavati po stopi od 0,7 odsto godišnje, što znači da valja osigurati hranu za još 162 miliona stanovnika, što uz porast dohotka od 474 dolara, po stanovniku, na 895 dolara 2000. godine, ne obećava baš mnogo.

Kakav će biti ishod svega, ako se nastave sadašnji trendovi u proizvodnji žitarica, s obzirom na očekivani rast stanovništva?

Za zemlje u razvoju, već sada se može reći, ishod će biti više nego zabrinjavajući, alarmantan. U najmanje 35 zemalja, u kojima živi polovina stanovništva od 90 zemalja u razvoju, neće se moći računati ni na zadovoljenje onih osnovnih, prosječnih potreba. Broj ozbiljno pothranjenih će porasti sa sadašnjih 435 miliona za daljih 590 miliona do kraja ovog vijeka.

Razloga za zabrinutost, dakle, ima napretek i neophodno je preduzimanje krupnih mjera, koje bi težile povećanju proizvodnje žitarica u svijetu.

GDJE JE IZLAZ?

Da bi se opstalo, prije svega proizvodnja žitarica u zemljama u razvoju morala bi da se poveća za 80 procenata; u zemljama napretka i tehnologije, još i više. To, praktično, znači da bi proizvodnju žitarica morali da udvostručimo u toku narednih petnaestak godina, a to neće biti lako.

U 1981. godini, na primjer, u svijetu je proizvedena 1 milijarda i 500 miliona tona žitarica. Po najnovijim procjenama organizacije FAO svjetska proizvodnja žitarica sada se kreće oko 1.320 milijardi tona, ali to nije dovoljno, niti se tim količinama mogu prehraniti svi stanovnici ove planete.

I zato, da bi se ostvarili ciljevi koji se postavljaju u proizvodnji žitarica, svijet mora računati sa širokom modernizacijom tehnologije i tehnike, baziranom na velikim ulaganjima u poljoprivredu, kao i sa značajnim promjenama u razvoju službi koje pomažu i podstiču rast proizvodnje. Drugog izlaza, za sada, nema.

Duško MOMČILOVIĆ

BANJALUČKE SLIČICE

Miš bijeli sreću dijeli!

Zaklonjen šibljem, strpljivo na ljetnjoj jari, ovaj čičica, sa bijelim mišom u drvenoj kutiji, vjerno čuva „sreću". Papiriči skrivaju „sudbinu". Platite i miš će iz hrpe podići vaš papir. Starac će svima pročitati „sreću".

Šta li je to izvukao ovoj baki?

M. ŠUKALO

ISTRAŽIVANJE JUPITERA

Randevu sa džinom

● Maja iduće godine ka ljepoj i dalekoj planeti kreće svemirski brod „Galilej", koji će se u blizini Jupitera razdvojiti na sondu i kapsulu — dok će prva uroniti u atmosferu, druga će u kruženju sakupljati ostale podatke o tajanstvenom prstenastom svijetu

LOS ANDELES — Pored naučnoistraživačkog svemirskog broda „Galilej" koji će maja iduće godine biti lansiran ka Jupiteru, Sjedinjene Američke Države planiraju za devedesete godine još jedno istraživanje džinovske planete.

Prema planu stručnjaka američke Agencije za aeronautiku i svemirska istraživanja (NASA), ka Jupiteru bi bile poslate dvije sonde koje bi proučavale polove planete, njihova magnetna polja, prsten i njena dva mjeseca, Evropu i Jo. Sonde bi do površine planete stigle tri puta bliže nego što će to učiniti „Galilej", te ih je potrebno sačiniti od materijala otpornih na snažne radijacije koje vladaju u oblastima koje će biti ispitivane.

Sjedinjene Američke Države su do sada poslale četiri sonde za ispitivanje Jupitera: dva „Pionira" 1974. godine i dva „Vojadžera" 1978-79. godine. „Vojadžer 2" je, inače, poslije prolaska pored Jupitera, pošao ka Uranu do kojeg će stići 24. januara iduće godine.

Što se „Galileja" tiče, on će maja iduće godine biti lansiran sa „Šatla" i njegov najvažniji zadatak će biti da proučava atmosferu Jupitera, koji će deset puta veći od Zemlje. Kada se 1988. godine ta sonda približi džinovskoj planeti, ona će se „podijeliti" na dva dijela, sondu i kapsulu koja će kružiti oko Jupitera.

NEDJELJNI ZADATAK

Priprema A. ALIBEGOVIĆ

Dobro pogledaj i...

Današnji zadatak sličan je onima koje treba da riješe u testu kandidati koji žele da se učlane u društvo Mensa, koje ima registrovanih oko 45.000 članova. Izlišno je i napominjati da se u njega mogu učlaniti samo ljudi sa vrlo visokom inteligencijom.

Pitanje glasi: koliko kvadrata i koliko trouglova možete izbrojati na donjem crtežu?

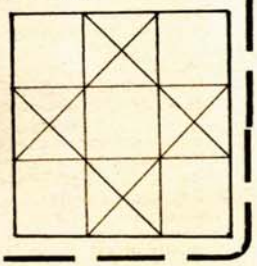

Rješenje zadatka objavićemo u sljedećem broju **Nedjeljnog Glasa.**

Rješenje zadatka iz prošlog broja: otac je imao 50 godina.

ZODIJAK

LAV ŠEST: 2. AVGUST — 11. AVGUST

Pobjeda

Strukturu ličnosti Lava šest određuje dostojanstvo, srdačnost, idealizam, nesavladiva volja, blagost. Konflikt je rijedak i nastaje iz želje za apsolutnom pravednošću. Tarot - zapis im je pobjeda a docnije ćemo vidjeti zašto je to tako.

Lav šest je vjerovatno najuravnoteženiji znak Zodijaka, samopouzdan i ponosan, vitalan i toliko voljni znak da ima mogućnosti da utiče i bude vođ ljudima koji ga mrze. Metodičan je, energičan, radin i izuzetno izdržljiv kao svi znaci elementa vatre. Više od svega čezne za mirom i nastoji ga (a to mu obično i uspijeva) ostvariti i u ličnom i društvenom životu. Rođeni je vođa i sposoban da zauzme važne i odgovorne položaje.

Ako je negativan, onda je izuzetno netolerantan i egocentričan. Njegovo voljno „JA" postaje centar kosmosa i sve bi po njemu oko njega moralo da se vrti. Drukčije ne bi smjelo. Instiktivno dostojanstvo i ponos preobražava se u pokroviteljstvo nad stvarima, pojavama i ljudima a radinost u tlapnje. Negativan Lav šest zna biti izuzetno neprijatan i opasan po okolinu. Njegova energija u suštini stvaralačka pretvara se tad u razgrađujuću a silina ostaje ista.

Najbolji elementi ravnoteže kod ovih ličnosti su samilost i blagost, te tolerancija i iskrenost i njima nije, praktično, teško da svoju ličnost dovedu na pravu mjeru.

Egoizam, inače izuzetno silno izražen kod svih nosećih znakova (posebno onih sa potencijalom šest), kod Lavova šest zna (ako su pozitivni) da bude i pozitivna osobina. Zapravo njihov egoizam im je i pozitivno svojstvo, jer je sastavni elemenat svake ličnosti koja na čelu nosi jurodivu zvijezdu vođe. Lav šest i zbog toga mora biti vođa u svim poduhvatima. On mora slobodno donositi odluke bez pritisaka inače je isfrustriran, zlobljiv i ogorčen. A da napomenemo još jednom: u njihovoj je naravi jaka snaga, bilo za dobro ili zlo.

Malo je slavnih ličnosti rođenih u ovoj dekadi Lava. No, između ostalih, tu su: Mopasan, Tenison, Šeli i čuvena Mata Hari.

Ovaj ciklus je inače drugi vrhunski period solarne godine nasuprot prvom u kojem u se rađaju Vodolije šest. U njemu se ne rađa mnogo natprosječno slavnih ljudi ali su, uglavnom, svi Lavovi šest uticajani i sposobni bilo za dobro ili zlo. Emocionalno svojstvo elementa vatre daje Lavu šest veću dinamičnu snagu nego što je to slučaj kod njemu suprotnom Vodoliji, ali on zato nije inteligentan koliko Vodolija. No, zbog toga je strasniji i blaži u ličnim odnosima.

Osobama koje žele prijateljstvo sa Lavom šest ne preporučuje se da to čine glavom i razumom, jer nema smisla pozivati ih u kriznim trenucima na razum kad oni misle da su nepokolebljivi. Srce, samo srce kaže astrologija. To je najlakši način i najbolja udica na koju će se upecati i najtvrdokorniji Lav šest. No, upamtite, nije ih lako zadovoljiti. Oni iznad svega žele pobjedu, jer osjećaju da je mogu doseći. Nije doista sa njima lako živjeti, ni razumjeti ih; u sebi nose klicu veličine, a klicu veličine treba zadovoljiti. Na putu kojim koračaju Lavovi šest mora biti mnogo slave i svjetlosti. A i taj teret treba izdržati.

M. PRAREVAC

NEOBIČAN DAR

Slonovski posao

ŠTOKHOLM — U švedskom zoološkom vrtu „Skansen", koji pripada švedskoj vladi, održana je izuzetno svečana predaja zlatnog zidnog časovnika za 25 godina predane službe. Časovnik je uručen 27-godišnjem Niki, slonu, koji privlači posjetioce u zoo vrt „Skansen". Na časovniku je urezano: „Zdragi Nika, želimo da ti zahvalimo za 25 godina predane službe, uradio radio si slonovski posao!" Zlatni zidni časovnik postavljen je u Nikinom kavezu.

GRIP U AUSTRALIJI

Smrtonosni virus

SIDNEJ — U epidemiji gripa u australijskim državama Novi Južni Vels i Kvinslend, umrlo je više od 30 osoba. Novi virus, identifikovan prošle godine u Francuskoj, izaziva težak kašalj, opasnu glavobolju i visoku temperaturu. Ljekari strahuju od novih smrtnih slučajeva i očekuju opadanje epidemije tek početkom septembra, kada se u Australiji završava zima.

Plivanje u alkoholu

U Versaju je nedavno održana priredba čiji je prihod bio namijenjen u dobrotvorne svrhe, a prvi cilj cijele parade bio je da se postavi jedan neobičan svjetski rekord — da se napravi i popije najveći koktel na svijetu.

Da bi se to postiglo sagrađen je specijalni akvarijum i njemu je načinjen koktel od tačno osam hiljada litara.

U koktel je izručeno dvije hiljade litara džina, hiljadu i dvije stotine litara kirasoa i četiri hiljade i osam stotina litara raznih voćnih sokova. Nedostajao je samo odgovarajući mikser da se koktel promješa, ali i tu je nađeno originalno rješenje: u akvarijum je ušla grupa ronilaca u kompletnoj ronilačkoj opremi i plivali su iz sve snage po akvarijumu dok koktel nije bio dobro promješan.

Ova priredba je privukla oko 20 hiljada posjetilaca, koji su — kako piše francuska štampa — plaćali po 20 franaka za čašicu ovog koktela služenog direktno iz akvarijuma. Osim što je postignut svjetski rekord u veličini koktela, zabilježen je ukupan prihod od oko sto hiljada francuskih franaka, koji je uplaćen u dobrotvorne svrhe.

IZJAVITE ZA ŠTAMPU

PRNJAVOR — ŠTA MISLITE O GRADNJI KULTURNOG CENTRA?

Dobra ideja

Jasmin ODOBAŠIĆ, inspektor:

— Smatram da je jedan takav objekat, za koji je već izrađeno idejno rješenje, neophodan ovoj sredini, jer postojeći Dom kulture ni izdaleka ne može da udovolji stvarnim potrebama radnih ljudi i građana.

A sportska dvorana?

Fikret MEŠIĆ, radnik:

— Govori se o podizanju kulturnog centra, a malo ko pominje mogućnost da se u okviru Centra podigne i sportska dvorana. Ne govorim to samo zbog toga što sam aktivan sportista, već zbog stvarne situacije sa postojećim sportskim površinama zatvorenog tipa, u kojima se tek normalno odvijaju časovi fizičkog vaspitanja.

Odabrati lokaciju

Snježana JANOŠ, učenica:

— Izgradnjom Kulturnog centra znatnije bi se popravilo teško stanje kada je u pitanju kulturno-zabavni život stanovnika našeg grada. Bitna je stvar odabrati prvo mjesto gdje bi ovaj hram kulture bio postavljen. Vjerujem da su i ostali građani spremni da glasaju za jedan ovako vrijedan objekat.

Sredstva nisu kočnica

Miladin BLAGOJEVIĆ, službenik:

— Svjesni smo da podizanje jednog ovakvog objekta traži velika materijalna ulaganja. Međutim, kada se zna koliko nam nedostatak jednog ovakvog prostora utiče na kulturno-zabavni život, koji je na nezavidnom nivou, vjerujem da ne bi bilo građanina koji bi odbio poziv da uloži sredstva u gradnju. Područje smo bogate kulturne baštine, pa treba Centar da ima prioritet.

B. RADULOVIĆ

RADIO — PROGRAM

BANJALUKA

SUBOTA

PROGRAM EMITUJE NA ST 280 METARA (1071 kHZ) i, UKT 95,9 MHz

7,00 — Početak programa
7,05 — Muzika — novosti — muzika
7,45 — Oglasi i obavještenja
8,00 — Mi predlažemo — vi birate,
9,00 — GOST PROGRAMA
10,10 — Rezervisano vrijeme
10,20 — Magazin sedam
11,00 — SPORTSKI ŽURNAL
11,20 — Uključite svoje magnetofone
12,00 — Završetak programa
Od 12,00 do 07,00 — PRVI PROGRAM RADIO-SARAJEVA

NEDJELJA

7,00 — Početak programa
7,05 — Muzika — novosti — muzika
7,45 — Oglasi i obavještenja
8,00 — NA ZELENOM TALASU
8,30 — Poželjeli ste — izvodimo
10,00 — HRONIKA SKENDERVAKUFA
10,20 — Magazin sedam
11,00 — Muzika za nedjeljno raspoloženje
11,30 — EMISIJA NA UKRAJINSKOM JEZIKU
12,00 — Završetak programa
Od 12,00 do 01,00 — PRVI PROGRAM RADIO-SARAJEVA

BOSANSKA GRADIŠKA

SUBOTA

8,00 — Početak i najava programa
8,05 — Muzika — informacije — muzika
8,50 — Oglasi i obavještenja
9,00 — Odabrali smo za diskofile
9,30 — Vijesti i sportska hronika
9,40 — Narodna muzika
10,00 — Iz melodije u melodiju
11,00 — Omladinski studio
12,00 — Odjava i završetak programa Radio-Bosanske Gradiške
12,00 — 14,00 — ZAJEDNIČKI PROGRAM RADIO-STANICA BiH
(Susret na talasu)

NEDJELJA

7,55 — Početak i najava programa
8,00 — AIPK NA TALASIMA KRAJIŠKIH RADIO-STANICA
8,30 — Želite, čestitate, pozdravljate, I dio
9,00 — Oglasi i obavještenja
9,10 — Želite, čestitate, pozdravljate, II dio
10,00 — Humoristički Radio-talas
10,10 — Želite, čestitate, pozdravljate — do kraja programa
(u 12,00 — VIJESTI)

BOSANSKA DUBICA

SUBOTA

11,00 — Najava i pregled programa
11,05 — Za svakog ponešto
11,30 — Želje slušalaca
12,00 — Zajednički program RS BiH
14,00 — Emisija za selo
14,30 — Vijesti
14,33 — Program za mlade
15,30 — PROTEKLE SEDMICE U NAŠOJ KOMUNI
15,45 — Obavještenja, muzika, oglasi
16,00 — Dnevnik RS
16,30 — U subotnje predvečerje
17,00 — Odjava programa

BOSANSKI NOVI

SUBOTA

9,00 — I danas smo zajedno (najava, vijesti i melodija dana)
9,10 — Želje slušalaca
10,00 — Emisija za selo (u sklopu programa emitujemo kombinat na talasima krajiških RST)
10,30 — Nastavak ispunjavanja vaših želja
11,00 — Hronika 6 radio-dana (IPP-pregled aktuelnosti na kraju nedjelje)
11,30 — Rezervisano za... (dokumentarni program)
12,00 — Susret na talasu (zajednički program RSA II i ORSBiH)
14,00 — Odjava programa i najava ponovnog susreta

JAJCE

SUBOTA

9,00 — Najava programa
9,10 — Vijesti
9,15 — Zanimljivosti iz komune
10,00 — Revija vaših želja, čestitki i pozdrava
11,00 — Odjava programa

NEDJELJA

9,00 — Najava programa
9,15 — EPP
9,30 — Reportaže, zapisi
9,50 — Jajačke turističke razglednice
10,00 — Nedjeljni žurnal
10,30 — Putokaz — omladinska emisija
11,00 — Revija vaših želja, čestitki i pozdrava
12,00 — 13,00 — Odjava programa
Od 12,00 do 14,00 — Preuzimanje Zajedničkog programa opštinskih radio-stanica Bosne i Hercegovine.
Od 16 sati Radio-Jajce preuzima Dnevnik Prvog programa Radio-Sarajeva

SRBAC

SUBOTA

8,00 — Informativno-zabavni program Radio-Srpca
12,00 — Zajednički program RS BiH
14,00 — Završetak emitovanja

NEDJELJA

8,00 — Početak emitovanja i najava programa

SUBOTA, 20. i NEDJELJA, 21. JULA

8,05 — Muzika za dobar dan
8,30 — Želje, čestitke i pozdravi
9,00 — Radio u selu — AIPK na talasima krajiških RS
9,30 — Želje, čestitke i pozdravi
10,00 — Aktuelno protekle nedjelje
10,15 — Želje, čestitke i pozdravi
12,00 — Odjava i završetak emitovanja

PRNJAVOR

Program emituje na srednjim talasima 1341 kiloherc i UKT 98,3 megaherca

SUBOTA, 20. JULA

9,00 — Najava „SUBOTNJEG REVIJALNOG PROGRAMA RADIO-PRNJAVORA"
12,00 — Odjava programa i uključivanje u Zajednički program Radiostanica BiH
14,00 — Isključenje iz zajedničkog programa.

NEDJELJA, 21. JULA

7,58 — Najava „NEDJELJNOG AKTUELNO—INFORMATIVNOG I ZABAVNOG PROGRAMA RADIO-PRNJAVORA"
8,30 — Vaše želje, čestitke i pozdravi — emisija narodne i zabavne muzike
9,00 — Emisija za selo
10,00 — Vijesti — informacije — osvrti — komentari iz sata u sat i muzika iz programa emisije „Vaše želje, čestitke i pozdravi"
18,00 — Odjava programa

PRIJEDOR

SUBOTA, 20. JULA

9,00 — Najava programa
9,02 — Noviteti disko-produkcije
9,30 — Jugoton-ekspres
10,00 — Subotom zajedno
11,00 — čestitke, želje, pozdravi
13,00 — Odjava programa

NEDJELJOM NE EMITUJEMO RADIO—PROGRAM.

KLJUČ

NEDJELJA, 21. JULA

10,00 — Najava programa i vijesti
10,30 — Nedjeljna hronika Radio-Ključa
11,00 — Poruke, želje i pozdravi slušalaca
12,00 — Emisija za selo i AIPK na talasima
13,00 — Nedjeljom za mlade i odjava programa
14,00 — Prenos Prvog programa Radio-Sarajeva.

SARAJEVO
PRVI PROGRAM OD 19.15 SATI

SUBOTNJA VEČER U NEUMU

Prvih „morskih" ugodaja nema bez večernjih (i noćnih) povoda za lijepe uspomene... Neum ih, kažu, daje pri svakom večernjem izlasku... To će ove subote na radio-način provjeravati i „kušati" slušaoci Prvog programa Radio-Sarajeva.

INFORMATOR

BANJALUKA

Palas — Otac na službenom putu — domaća drama od 16, 18 i 20 sati

KOZARA — „Opsjednutost" (američki film strave)

VRBAS — Vanda Nevada (američki vestern film) 16, 18, 20 sati

— u 22 sata film
Brejk dens (američki muzički film)

NARODNO POZORIŠTE
Nema predstave

DJEČIJE POZORIŠTE
Nema predstave

DOM KULTURE
U 19 sati otvorenje izložbe fotografija i dokumenata „Narodno pozorište u NOB-u".

UMJETNIČKA GALERIJA
Ispred Galerije u 21,15 sati projekcija filmova iz umjetnosti.

STALNA POSTAVKA SPOMEN ZBIRKE DRAGINJE I VOJE TERZIĆ
nalazi se u Ulici Vladimira Nazora 19

MUZEJ BOSANSKE KRAJINE
Stalna izložbena postavka Muzeja je otvorena svakog radnog dana osim ponedjeljka od 9 do 13 i od 17 do 19 sati, i subotom nedjeljom i praznicima od 9 do 13 sati.

BIBLIOTEKA
Odjeljenje u Domu radničke solidarnosti i ogranak I radi svakog dara osim subote od 7,30 do 14,00 sati (od 1. 7. do 5.7. od 15.7. do 19.7. od 29.7. do 2.8. od 12, 8 do 16.8 od 26.8. do 30. 8).
Od 12,30 do 19 sati (od 8.7. do 12.7. 22. do 26.7. 5.8. do 9.8. od 19.8. do 23.8.)

ODJELJENJE U MEJDANU (radi ponedjeljkom i utorkom od 12,30 do 19 sati, srijedom, četvrtkom i petkom od 7,30 do 14 sati.

DEŽURNA APOTEKA
Noćno dežurstvo ima apoteka „1. maj" u Ulici V. Nazora 21, telefon: 21-914

VAŽNIJI TELEFONI:

SUP 92
Vatrogasci 93
Hitna pomoć 94
Bolnica 33-725 (stara lokacija) i 38-111 (Paprikovac).
Autobuska stanica 45-355
Željeznička stanica 31-229
Taksi-stanica 22-222
Inspekciia 32-100
Dežurna inspekcija 32-354
Elektrobanjaluka 42-555
Servis za hitne popravke stanova 45-404
Atlas 31-995
Inex-turist 21-261
Putnik 43-900
Turist-biro 35-082
Slavnik Koper 31-113
Mladost BiH 39-835
Opštinski sekretarijat za narodnu odbranu - Centar za obavještenja 985.

POLASCI VOZOVA

Izmijenjeni red vožnje željeznice važi od 2.6.1985. godine

Za Sarajevo: 0,56 (brzi), 02,00 (brzi), 06,07 (olimpik), 9,26 (brzi), 13,15 (brzi), 16,05 (brzi) i 18,10 (poslovni)
Za Zagreb: 01 11, 03, 13, 04, 12, 09,57 (poslovni), 15,06 i 16,22.
ZA BEOGRAD: 06,53 (poslovni, a od Rume se odvaja za Novi Sad), 10,01 (putnički do Doboja, iz Doboja brzi u 14,00), 14,50 (putnički do Doboja, iz Doboja u 17,32), 22,45 putnički do Doboja, iz Doboja u 01,38.

DOLASCI VOZOVA

IZ SARAJEVA: 01,08 03,00 (brzi) 09,55 (poslovni) 15,04 (brzi) 16,16 (brzi) 20,10 (poslovni).
IZ ZAGREBA: 042 01,52 13,12 16,02 (brzi) 18,08 (poslovni) 21,42 (ubrzani).
IZ BEOGRADA: 05,35 08,25 13,28 16,16 19,05 21,57

VANREDNI VOZOVI

Svake nedjelje BANJALUKA — MARIBOR u 13,25 i DOBOJ — BANJALUKA — LJUBLJANA u 14,01

POLASCI AUTOBUSA IZ BANJALUKE

ZA ZAGREB: 01,20 02,00 03,00 05,30 06,00 07,45 08,30 09,30 11,00 12,00 12,40 13,15 14,30 15,10 15,20 17,00 18,15 19,24 20,00
ZA BEOGRAD: 05,00 06,00 09,30 15,00 17,00 23,30
ZA LJUBLJANU: 01,20 08,20 12,00 13,15 15,10 19,25
ZA SARAJEVO: 00,30 08,00 12,00 00,45 (u prolazu u 10,00 13,35 i 15,15)
ZA KRANJSKU GORU: 13,15
ZA TUZLU: 05,35 i 15,45
ZA DUBROVNIK: 20,20 22,00 24,00 (polasci u prolazu)
ZA MOSTAR: 06,00 13,00 (preko Bugojna, Prozora i Jablanice) 11,26 (u prolazu) 22,00
ZA BIJELJINU: u 11,00 (iz Prnjavora u 12,15 i Dervente u 14,40 sati).
ZA NOVI SAD: u 13,00 (u 14,05 iz Prnjavora i iz Dervente u 14,40)
ZA DERVENTU: u 12,00 sati.
ZA PRIJEDOR: u 4,45
ZA KUKOLJE I SRBAC: u 6,15 a povratak iz Srpca u 11 sati/
ZA SRBAC: u 17,15
AUTOBUS NA RELACIJI BANJALUKA — LUŠCI PALANKA u povratku saobraća preko PRIJEDORA umjesto BRONAZNOG MAJDANA sa polaskom iz LUŠCI PALANKE u 5,45, SANSKOG MOSTA 6,35 i PRIJEDORA u 7,10.
ZA ROVINJ: 7,45 19,45
ZA RIJEKU: 6,00 7,45 22,00
ZA UMAG: 6,00
ZA SPLIT: 6,40 21,15 8,30 (u prolazu)
ZA ŠIBENIK: 7,30, 22,30

BOSANSKA GRADIŠKA

U Domu kulture prikazuje se film u subotu i nedjelju BAD JAŠE NA ZAPAD

NARODNA BIBLIOTEKA u gradskom Domu kulture otvorena je ponedjeljkom i srijedom od 10 do 17 sati, a utorkom, četvrtkom i petkom od 10 do 14 sati. GRADSKA ČITAONICA u Bosanskoj Gradišci radi od 10 do 18 sati, a subotom od 7 do 13 sati. Odjeljenje biblioteke u Novoj Topoli (u zgradi SUBNOR-a) radi ponedjeljkom, srijedom i petkom od 12 do 15 sati. Istim danima knjige se izdaju i u odjeljenju biblioteke u Orahovi (Domu kulture) od 17 do 20 sati.

Stalna izložba „Putevi pobjede" otvorena je od 10 do 13 u Radničkom domu. U Spomen-domu „Lepa Radić" u Gornjim Podgradcima postavljena je izložba „Revolucionarna prošlost Gornjih Podgradaca".

APOTEKA u Ulici maršala Tita broj 11 (telefon 813-130) radi od 7 do 19 sati. Otvara se i u 21 sat za hitne slučajeve. Apoteka kod bolnice radi od 7 do 14 sati. Nedjeljom i praznikom apoteka radi od 9 do 11 sati, a otvara se i u 13, 16, 19 i 21 sat.

Medicinski centar u Bosanskoj Gradišci — 813-433

Autobuska stanica u Bosanskoj Gradišci — 813-500

Turist-biro 813-080

Taksi-stanica — 811-716

„Elektro-Bosanska Gradiška" — 813-344.

ČELINAC

Nema kino-predstave.

Dežurna apoteka Doma zdravlja radi od 7 do 15 sati, osim subote, telefon 850-038. Hitna pomoć Doma zdravlja radi od 15 do 07. Dom zdravlja radi od 7 do 15 sat svaki dan osim nedjelje i državnih praznika. Telefon 850-130 — Narodna biblioteka „Ivo Andrić" radi svaki dan od 7 do 15 sati, osim nedjelje i državnih praznika. Telefon 850-130.

KOTOR—VAROŠ

Apoteka radi od 7 do 19 sati, a subotom od 7 do 14 sati. Hitna pomoć Doma zdravlja 880-001. Dežurna vatrogasna služba 880-104. Biblioteka radi od 7 do 19 sati.

LAKTAŠI

U subotu i nedjelju nema kino-predstave

Narodna biblioteka „Veselin Masleša" radi od 7 do 15 sati, a nedjeljom ne radi. Hitna pomoć Doma zdravlja, telefon broj 830-250. Apoteka radi od 7 do 19 sati, subotom od 7 do 14 sati, telefon 830-030. Dobrovoljno vatrogasno društvo 830-006.

SKENDER—VAKUF

Nema kino-predstave.

Biblioteka, pozajmno odjeljenje, radi svaki dan od 7,30 do 15,30 sati, a ponedjeljkom od 10 do 16 sati. Dom zdravlja radi od 7,30, do 15,30 sati, telefon 890-611. Opštinski centar za obavještenje radi od 00 do 24 sata, telefon 890-620.

SRBAC

Apoteka 840-003. Dobrovoljno vatrogasno društvo 840-150. Biblioteka 840-038.

PRNJAVOR

Stanica za hitnu pomoć 860-190. SUP 860-001. Autobuska stanica 860-462.

DEŽURNA STRANA

JUGOSLOVENSKO—LIBIJSKA SARADNJA

RADŽAB U „ENERGOINVESTU" I „UNIS-u"

SARAJEVO, 19. jula — Generalni sekretar Generalnog narodnog komiteta Libijske Džamahirije Mohamed Zarug Radžab, koji se nalazi u zvaničnoj prijateljskoj posjeti našoj zemlji, danas je u Sarajevu razgovarao s rukovodiocima „Energoinvesta" i „UNISA". Tom prilikom je pozitivno ocijenjena dosadašnja i ukazano na moguće i poželjne pravce buduće saradnje tih organizacija sa firmama iz Libijske Džamahirije.

POČELO SNIMANJE FILMA

„VELIKI SKRETNIČAR USKOTRAČNOG KOLOSIJEKA"

SARAJEVO, 19. jula — U Banovićima je počelo snimanje dugometražnog igranog filma pod radnim naslovom „Veliki skretničar uskotračnog kolosijeka". Scenarista novog projekta producentske kuće „Sutjeska film" iz Sarajeva je Vesna Ljubić, koja je ujedno i režiser. Direktor fotografije je Mustafa Mustafić.

Nakon Banovića snimanje filma će se nastaviti na Komaru i Babanovcu. Prema planu snimanje treba da bude okončano do kraja avgusta ove godine.

BOSANSKI PETROVAC

POČINJE ŽETVA

BOSANSKI PETROVAC, 19. jula — Na proširenoj sjednici Predsjedništva Opštinske konferencije Socijalističkog saveza usvojen je program i otkup sorti žitarica za 1985. godinu.

Na području ove komune zasijano je više od dvije hiljade hektara žitaricama. Organizacija žetvenih radova povjerena je osnovnim organizacijama udruženog rada iz oblasti poljoprivrede. Na terenu će raditi oko 30 kombajna, tako da će ovogodišnja žetva i otkup biti završeni kako je planirano, za 20 dana.

M. P.

SJEDNICA IZVRŠNOG ODBORA SKUPŠTINE OPŠTINE BANJALUKA

KAKO OSIGURATI 300 MILIONA

● *Toliko sredstava je potrebno za nabavku opreme za novoizgrađeni dio KBC na Paprikovcu*

BANJALUKA, 19. juli — Na dnevnom redu današnje sjednice Izvršnog odbora Skupštine opštine Banjaluka nalazilo se više zanimljivih pitanja. Dosta se govorilo o ostvarivanju društvenog plana razvoja banjalučke komune za proteklo srednjoročje kao i o mogućnostima razvoja do 1990. godine. Živa diskusija vođena je o prijedlogu samoupravnog sporazuma o udruživanju sredstava za kupovinu opreme za Kliničko-bolnički centar u Banjaluci. Naglašeno je da treba obezijediti gotovo 300 miliona dinara, i to što prije, kako bi se do kraja ove godine opremio novi objekt Kliničko-bolničkog centra na Paprikovcu, koji će raspolagati sa 765 bolničkih postelja.

V. D.

U VOJVODINI

OTKUPLJENO 886.000 TONA PŠENICE

NOVI SAD, 19. jula — Od početka žetve do sada, u Vojvodini je otkupljeno 886.000 tona pšenice. Hektolitarna težina zrna se kreće od 76 do 80 grama.

PRED FINALNE MEČEVE PRVENSTVA JUGOSLAVIJE U TENISU

NOVI TERMINI TV PRENOSA

BANJALUKA, 19. jula — Televizija Sarajevo je nakon konsultacija sa organizatorima 40. prvenstva Jugoslavije u tenisu donijela odluku o promjeni termina direktnih TV prenosa finalnih mečeva u konkurenciji žena i muškaraca. Tako će se posljednji susret seniorki prenositi u subotu 20. jula od 16, a seniora u nedjelju 21. jula od 13,30 sati.

M. J.

VRIJEME

IZVJEŠTAJ REPUBLIČKOG HIDROMETEOROLOŠKOG ZAVODA BIH

PROMJENLJIVO

ZA BOSANSKU KRAJINU: U toku dana očekuje se prolazno naoblačenje, a ponegdje i lokalni pljuskovi sa grmljavinom. Najviše temperature od 27 do 31 stepen.

ZA BANJALUKU: Promjenljivo oblačno, povremeno i sunčano, u toku dana moguć je i kratkotrajan pljusak sa grmljavinom. Najviša temperatura oko 29 stepeni.

ZA NAREDNA DVA—TRI DANA: Preovlađuje sunčano i toplo u popodnevnim satima, ponegdje su i lokalni pljuskovi sa grmljavinom. Najviše temperature od 27 do 32 stepena.

VODOSTAJ: Una- Bihać 10 cm, bistra, temperatura vode 15,9 stepeni, Sana - Sanski Most 123 cm, bistra, temperatura vode 20,3 stepena, Vrbas - Banjaluka 71 cm, bistra, temperatura vode 17,0 stepeni. Na svim rijekama vodostaj u stagnaciji.

VELIKA TRAGEDIJA U ITALIJI IZAZVANA PUCANJEM BRANE NA VJEŠTAČKOM JEZERU

VIŠE OD 250 MRTVIH

RIM, 19. juna (Tanjug) — Više od 250 žrtava odnijela je bujica iz vještačkog jezera u blizini grada Trento, na sjeveru Italije, pošto je napukla njegova betonska brana. Velika tragedija dogodila se danas oko 12.40 časova, kada je kroz branu provalilo oko 250.000 kubnih metara vodene lavine. U pitomoj dolini Val di Sjame potopljena su tri hotela i više desetina kuća i vikendica. Pred talasima bujice ugasili su se životi i stotinu dječaka i djevojčica iz Milana koji su jutros stigli na ljetovanje.

Zasad nisu poznati uzroci pucanja brane, koju je svojevremeno podigao moćni industrijski koncern Montedison, da stvori vještačko jezero za potrebe jedne od svojih fabrika. Za sada se samo kaže da je, možda u branu ugrađen slab cement.

SKUPŠTINA SFRJ

PROTIV MONOPOLA U INFORMISANJU

BEOGRAD, 19. jula — Savezno vijeće Skupštine Jugoslavije usvojilo je na posljednjoj sjednici Zakon o osnovama sistema javnog informisanja, koji je pripreman gotovo pet godina. U koncipiranju ovog sistemskog propisa učestvovao je veliki broj subjekata sistema javnog informisanja, tako da je on plod svestranih analiza i dugotrajnije, vrlo korisne javne rasprave.

Suština zakona je u obezbjeđivanju potpunijeg informisanja radnih ljudi i građana, odnosno sprečavanju svih oblika monopolskog ponašanja u oblasti javnog informisanja.

U „CANKAREVOM DOMU" U LJUBLJANI

UKRADENA SLIKA HUANA MIROA

LJUBLJANA, 19. jula — Iz prostorija „Cankarevog doma" u Ljubljani, gdje je u okviru ovogodišnjg Međunarodog grafičkog bijenala postavljena izložba preminulom slikaru Huanu Mirou, nestala je jedna od Miroovih grafika. Nepoznati kradljivac je, prema podacima „Cankarevog doma" Miroovo djelo ukrao u srijedu. Dimenzije grafike suprbližno metar sa 70 cm. Miroova grafika je vlasništvo Italijanskog galeriste iz Milana, a njegova kolekcija, odnosno pojedina Miroova djela, znači i ukradeno, nemaju cijenu, jer nisu za prodaju.

U „Cankarevom domu" izloženo je ukupno 60 Miroovih grafika, a ukradena je najveća i najdragocjenija. Prema podacima Uprave unutrašnjih poslova grada Ljubljane istraga je u toku.

lesna
slovenj gradec
TO je partner!

OSNOVNA BANKA „BANJALUKA"

KURSNA LISTA

(formirana 19. jula 1985. godine)

KURS U DINARIMA

Zemlje	Valuta	KUpovni za efektivu	Kupovni za devize	Prodajni za devize
Austrija	100 šilinga	1323,63	1357,57	1361,64
Belgija	100 franaka	457,46	470,40	471,81
Danska	100 kruna	2576,26	2649,10	2657,06
Francuska	100 franaka	3053,42	3139,76	3149,20
Holandija	100 florina	8245,38	8478,53	8504.01
Italija	100 lira	14,37	14,73	14,78
Norveška	100 kruna	3203,35	3293,93	3303,83
SR Njemačka	100 maraka	9287,19	9525,32	9553,94
Švajcarska	100 franaka	11267,55	11556,46	11591,18
Švedska	100 kruna	3185,42	3275,50	3285,34
Japan	100 jena	110,11	115,29	115,64
V. Britanija	1 funta	374,60	385,19	386,36
Kanada	1 dolar	195,17	204,36	204,97
SAD	1 dolar	266,51	274,04	274,86
Australija	1 dolar	186,76	195,55	196,14

Kupovni i prodajni kursevi za devize primjenjuju se od 14 sati 19. jula 1985. godine, a kursevi az efektivu 20. jula 1985. godine.

SUBOTA, 20. jula

PRVI PROGRAM

13,25 - REPRIZNI PROGRAM
15,25 - Pregled programa
15,30 - Sedam TV dana
16,00 - Smotra tradicionalne muzike i igara BiH „Sarajevo 85" - narodna muzika
16,30 - BANJALUKA: PJ u tenisu žene, finale - prenos
18,00 - Mali koncert: Radmila Bakočević
18,15 - Dnevnik I
18,30 - Srdačno vaši - dokumentarni program
19,15 - Crtani film
19,30 - Dnevnik II
19,55 - TV spot
20,00 - „Smijeh koji život znači" - američki igrani film
21,40 - EPP
21,45 - Vijesti
21,50 - Sedam svjetskih dana
22,00 - Subotom uveče: Dubrovačke ljetne igre 85: koncert Smiljke Isaković - prenos

DRUGI PROGRAM

14,20 - Pregled programa
14,25 - Jugoslavijo, dobar dan - informativno-zabavna emisija
14,55 - Golem čovjek od gline - poljski igrani film
16,25 - Jarac živoderac - snimak pozorišne predstave Malog pozorišta — „DUŠKO RADOVIĆ".
17,26 - Ciklus filmova italijanskog komičara Tota: „Bijeda i plemenitost" - italijanski igrani film
18,55 - TUZLA: PE u košarci za kadetkinje: Jugoslavija - Savezna Republika Njemačka - I poluvrijeme
19,35 - EPP
19,45 - Košarka: II poluvrijeme
20,20 - Na udaru fortune - feljton
21,05 - Vijesti
21,10 - Sportska subota
21,30 - EPP
21,35 - Lijepa Otero - serijski film
22,30 - Poetski teatar
23,00 - Pojedinačno prvenstvo Jugoslavije u atletici - snimak

NEDJELJA, 21. jula

PRVI PROGRAM

9,00 - Međunarodna smotra folklora - svečana povorka, prenos
11,45 - Pregled programa
11,50 - Vijesti
11,58 - EPP
12,00 - Znanje - imanje
13,05 - Međunarodni koncert mladih solista „Bordo 84"
14,00 - Muzičko popodne: Ana Pavlova - balet
15,30 - Put svile: Mračna tvrđava - dokumentarna serija
16,20 - Lampion i Marija Bonita - brazilski serijski film
17,00 - Mali koncert
17,15 - Ciklus literatura i film - ruski klasici „Šuma" - sovjetski igrani film
18,55 - Kolaž crtanih filmova Volta Diznija
19,30 - Dnevnik II
19,55 - TV spot
20,00 - Zadarski memento - domaća serija
21,05 - Beogradski filmopis ili grad dilema - reportaža
21,35 - EPP
21,40 - Sportski pregled
22,10 - Dnevnik III
22,30 - Pojedinačno prvenstvo Jugoslavije u atletici, snimak

PROGRAM PLUS:

23,00 - Beni Hil
23,05 - Video-spotovi
23,15 - Beni Hil
23,20 - Rubinštajn u Venecueli
00,10 - Vijesti

DRUGI PROGRAM

12,20 - Pregled programa
12,25 - Evropska godina muzike:
13,10 - Na četiri točka - emisija o saobraćaju i tržištu
13,30 - BANJALUKA: PJ u tenisu, muškarci, finale, prenos
16,10 - TUZLA: PE u košarci za kadetkinje: Belgija - Jugoslavija. I poluvrijeme
16,50 - EPP
17,00 - Košarka: II poluvrijeme
17,35 - Silverston: automobilizam (FORMULA 1) za Gran - pri Engleske, snimak
18,45 - Osobena generacija - emisija iz kulture
19,30 - Dnevnik
19,55 - EPP
20,00 - Mračna strana svijeta - dokumentarna serija
20,50 - Vijesti
21,00 - EPP
21,05 - TV - kinoteka: „Petrolej" - američki igrani film

DAVID ŠTRBAC

Miro Mladenović

GLAS

REDAKCIJA Ulica AVNOJ—a 93. Telefon: direktor i odgovorni urednik 34-417, Redakcija 37-979, 37-977, daktilografi 34-449. Oglasno u Ulici Veselina Masleše 13, telefon 34-448. Teleks 45-208 YU GLAS, OOUR Novinska djelatnost Banjaluka, prolazni račun broj: 10500-833-427 kod SDK Banjaluka. Pretplata za SFRJ: jednomjesečna 800 dinara, tromjesečna 2.400 dinara, polugodišnja 4.800 dinara, godišnja 9.600 dinara, samo za „Nedjeljni Glas" 1.660 dinara godišnje. Pretplata za inostranstvo: jednomjesečna 1.600 dinara, tromjesečna 4.800 dinara, polugodišnja 9,600 dinara, godišnja 19.200 dinara, samo za Nedjeljni Glas" 3.320 dinara. Uplate na devizni račun broj: 10500-620-71000-552 kod Privredne banke Sarajevo, Osnovne banke Banjaluka. Rješenjem Republičkog komiteta za obrazovanje, nauku, kulturu i fizičku kulturu SR BiH broj 02-4153/82 „Glas" je oslobođen plaćanja poreza na promet.